

I.

Fejezeti indoklás

1.) A szakmai feladatok, célkitűzések megvalósítása

Az Akadémia jogállását, helyzetét, működési feltételeit az 1994. június 30-án hatályba lépett Akadémiai Törvény alapvetően megváltoztatta, működése új távlatot kapott. A törvény szerint az Akadémia sajátos helyet foglal el a nemzetgazdaságban és a testületi szervek körében, mivel egyrészt önkormányzati elven alapuló, jogi személyként működő köztestület, amely az akadémikusok, valamint a tudomány hazai képviselői testülete, másrészt az állami költségvetés szerkezeti rendjében önálló fejezetet alkot.

2.) Az Akadémia szervezet-rendszerében 2004 évben változások nem következtek be.

3.) A beszámolási időszak pénzügyi helyzetének általános jellemzése

3.1. a költségvetési támogatást érintő évközi változások főként a bevételi reform következtében a fejezetek közötti átcsoportosításokból adódik.

A Magyar Tudományos Akadémia OTKA pályázatokra és könyv- és folyóirat támogatásokra, szakmai feladatokra 3.700,6 millió Ft-ot adott át, más fejezetektől 508,1 millió Ft-ot vett át.

Az MTA gazdálkodását már az év elején két újabb elvonás nehezítette, a Kormány intézkedésekhez kapcsolódóan 2.440,1 millió Ft-tal csökkent az Akadémia központi költségvetésből származó támogatása.

3.2. Az intézményi saját bevételek volumene 23,7 %-kal magasabb, mint az előző évben. Ez alapvetően a kutatási pályázatokra átadott pénzeszközökből adódik.

3.3. A tárgyi eszközök használhatósági foka mind az Akadémia egészénél, mind a kutatóintézeteknél emelkedett, amelyhez az intézményi forrásokból finanszírozott beruházások is nagymértékben hozzájárultak.

4.) A gazdálkodási szabályok változása

- ÁFA törvény kedvezőtlenül változott a kutatóintézetek számára, 2004. évtől az új arányosítási szabály bevezetésével a támogatásra jutó ÁFA-t nem lehet visszaigényelni, így a kutatóintézeteknél ez forráshiányt okoz.
- Az ellenőrzés szabályai 2004. január 1-jétől alapvetően megváltoztak, melyben foglaltak maradéktalan teljesítését az elmaradt központi ellenőri létszámbővítés akadályozza. Az Akadémiánál az ellenőrzési létszám fejezetben belüli átcsoportosításokkal sem bővíthető.
- Az Államháztartási törvény új szabályai szerint a többletbevétel miatti előirányzatmódosításra akkor kerülhet sor, ha már az intézmény keret-számlájára beérkezett a bevétel. Ez ahhoz vezetett, hogy az év végén a bevételeket az intézmények már nem tudták előirányzatosítani.

5.) Fejezeti szintű előirányzatok teljesítése

Működési és felhalmozási előirányzatok teljesítése

Jogcímek	2004. évi terv	2004. évi módosított előirányzat	millió Ft-ban
			2004. évi tényleges teljesítés
Kiadások	47.339,1	49.250,8	44.653,0
Ebből:			
- Személyi juttatás	25.350,6	23.262,2	21.628,7
- Munkáltatót terhelő járulékok	6.947,8	6.459,9	5.931,2
- Dologi kiadások	11.672,7	12.867,4	11.624,8
- Pénzeszközátadás	538,6	1.970,8	1.629,0
- Kamatkiadás	-	-	-
- Felújítás	859,5	1.250,9	987,7
- Intézményi beruházások	1.554,1	2.529,5	2.079,9
- Központi beruházás	300,0	394,4	343,6
- Egyéb felhalmozási kiadás	100,7	461,8	377,4
- Kölcsönök	15,1	53,9	45,2
- Részesedések vásárlása	-	-	5,7
Bevételek	47.339,1	49.250,8	50.733,7
Ebből:			
- Költségvetési támogatás	36.693,6	31.521,7	31.521,7
- Saját bevétel	10.645,5	13.870,2	15.258,0
- Pénzforgalom nélküli bevétel	-	3.858,9	3.954,0

6.) *A működési előirányzatok évközi, fejezetszintű módosításai, teljesítése*

6.1. Az Akadémia rendelkezésére álló források alakulása

6.1.1. **Költségvetési támogatás**

Az Akadémia a felügyelete alá tartozó köztestületi költségvetési szervek (kutatóintézetek, egyéb intézmények), támogatott kutatóhelyek részére és a központilag kezelt feladatokra 2004. évben az Országgyűlés által jóváhagyott költségvetésben 36.693,6 millió Ft-tal számolhatott, melyből az OTKA Programok támogatása 6.700,0 millió Ft, melyet 1.265,8 millió Ft központi elvonás csökkentett, a központi beruházások támogatása 300,0 millió Ft volt.

A működési és felújítási célt szolgáló támogatásból már a tervezés szintjén 21.464,8 millió Ft (a teljes keret 58,5%-a) az intézmények részére lebontásra került, míg a fennmaradó 41,5% a központilag kezelt feladatok megvalósításának pénzügyi forrását jelentette.

Az Országgyűlés által jóváhagyott költségvetési keretszámok az előző (2003.) évhez képest a következő jogcímenekén változtak:

Jogcímek	millió Ft-ban
2003. évi eredeti támogatási előirányzat	36.495,4
- akadémikus választás miatt (40 fő)	205,0
- közművelődési bérre átcsoportosítás Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától	1,0
- fiatal kutatói utánpótlásra	300,0
- KJT illetményemelése	262,0
- köztisztviselői törvény módosítása miatt	55,9
- 13. havi illetményelvonás	- 429,2
- infrastruktúra fejlesztésére	55,6
- Nagy Imre Emlékház működésére átcsoportosítás Miniszterelnöki Hivataltól	12,2
- tiszteletdíj emelésre	45,0
- parlamenti pártok által javasolt elvonás	- 309,3
Összesen:	36.693,6

A költségvetési támogatást érintő évközi változások jogcímei a következők voltak:

Jogcímek	millió Ft-ban
1.) Jogszabályi változással összefüggő módosítások:	
Más fejezetek részére támogatás átcsoportosítás (átadás)	
- OTKA témapályázatok	- 3.678,2
- Szakmai feladatok	- 17,6
- könyv- és folyóiratkiadás	- 4,8
Összesen:	- 3.700,6
Más fejezetektől támogatás átvétele	
- Belügyminisztériumtól	0,8
- Oktatási Minisztériumtól	11,9
- Egészségügyi Minisztériumtól	33,9
- Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumtól	58,9
- Informatikai és Hírközlési Minisztériumtól	110,0
- Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumtól	15,5
- Külügyminisztérium	0,6
- Miniszterelnöki Hivataltól	195,0
- Nemzeti Kutatási Technológiai Hivatal	49,7
- Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától	31,8
Összesen:	508,1
2.) Kormány intézkedésekkel összefüggő módosítások:	
- Zárolási intézkedések	- 2.740,1
- Támogatás növelések	
= OTKA Program zárolásából visszajuttatás	300,0
= 3%-os, egyszeri illetményemelés	460,7
Összesen:	- 1.979,4
<u>Támogatási előirányzat változása összesen</u>	<u>- 5.171,9</u>

Az Akadémia felügyelete alá tartozó köztestületi költségvetési szervek és feladataik költségvetési támogatásának alakulását, illetve a megszerzett saját bevételeit, valamint a ténylegesen rendelkezésre álló átlagléttszámot az **1. számú melléklet** tartalmazza.

6.1.2. Intézményi saját bevételek

A köztestületi költségvetési szerveknek 2004. évben is jelentős volumenű saját bevétellel kellett hozzájárulniuk szakmai feladataik teljesítéséhez. Az intézményi saját bevételek 2004. évben 16.156,5 millió Ft-ot tettek ki, mely összeg 23,7 %-kal magasabb, mint az előző időszak teljesítménye, melyet döntően az átvett pénzeszközök növekedett, a szolgáltatási bevételek és a vállalkozási bevételek volumenének növekedésével magyaráz. A bevételek jogcímenkénti összetételét és az ezekhez kapcsolódó mutatószámokat a **2. számú melléklet** részletezi. Ebből megállapítható, hogy az intézményi bevételeknek több mint felét (52,4%-át) a pályázati források alkotják, melyek volumene 55,7%-kal, az összes bevételen felüli részaránya 11,5%-kal növekedett.

A pénzeszköz átvételek körébe tartozó bevételeket alapvetően még mindig két nagy területre lehet besorolni, melyek a következők:

- = különböző központi programokból átvett – nem támogatási forrást érintő – pénzeszközök (pl. Kutatási és Technológiai Innovációs Alap, OTKA, egyéb más fejezeti programok). Ezek 2004. évben 6.142,1 millió Ft-ot tettek ki, mely az előző évhez viszonyítva megkétszereződött.
- = a külföldről kapott megbízások összege 2004. évben 2.319,3 millió Ft-ot tett ki. Ez az összeg 20,1 %-kal magasabb, mint az előző évi teljesítés összege.
A külföldről átvett pénzeszközökből 1.385,9 millió Ft az Európai Unió pályázatokból, 933,4 millió Ft nemzetközi szervezetektől és külföldi magánszervezetektől származik.
A külföldről átvett pénzeknél igen jelentős eredmény, hogy a növekedés üteme 2004. évben meghaladta a 2003. évi növekedés ütemét.
- A szolgáltatási bevételeknél a beszámolási időszakban kismértékű közel 20%-os növekedés következett be.
A növekedés az áru és készlet értékesítésnél 51,2%-os
a szolgáltatások ellenértékénél 18,7%-os
a bérleti díjnál 20,3%-os.

Ezek a bevételek az intézmények alaptevékenységével összefüggő nem központi programokból származnak, valamint ebben a körben kerülnek kimutatásra az intézmények által végzett kiegészítő tevékenységek (pl. bérbeadás) és továbbszámlázott szolgáltatások bevételei is.

- A vállalalkozási tevékenységből származó bevételek volumene 2004. évben lényegében az előző évi szinten maradtak és az összes intézményi bevételen belüli részaránya 4,6%-ra lecsökkent az előző évi 5,7%-ról.

Ezek a bevételek – hasonlóan az előző évekhez – az intézményhálózat kis részét érintették. Ez a tendencia jelzi, hogy az intézmények fenntartásait alapvetően az alaptevékenység keretei között lehet csak megoldani.

- Az előző évi tartalékok igénybevétele 13,3 %-kal csökkent az előző évi teljesítéshez viszonyítva.

A tartalékok igénybevétele az áthúzódó feladatokkal, illetve a Kormány által előírt év végi maradvány (előző évi szint azonosságának megteremtésével) volt összefüggésben.

Összességében a saját bevételek még mindig jelentős részt képviselnek az intézmények gazdálkodásában, mivel a jelenlegi intézményi szervezetek fenntartása, a feladatellátások a csökkenő központi támogatások mellett kizárólag saját bevételből finanszírozhatók.

A bevételek alakulásánál igen kedvező tendenciaként értelmezhető a külföldi megbízásokból származó bevételek volumenének folyamatos növekedése. Ez az akadémiai kutatóintézetek nemzetközi elismertségét jelenti, azonban változatlanul felveti azt a gondot, hogy ezeknek a forrásoknak a terhére – a rendkívül szigorú elszámolási szabályok miatt – intézmény üzemeltetési kiadások csak korlátozott mértékben számolhatók el és az általános utófinanszírozás miatt az intézetek év közti likviditási gondjai egyre gyakoribbá válnak, melyet az Akadémia saját hatáskörében már nem tud megoldani, rendezni.

6.1.3. Beruházási források

Az Országgyűlés által elfogadott 2004. évi költségvetésről szóló törvényben a Magyar Tudományos Akadémia beruházásaira 2004. évre 300 millió Ft támogatás került jóváhagyásra. A központi elvonások hatására az összeg 270 millió Ft-ra csökkent.

A támogatást növelte a 2003. évi K+F beruházási része 99 millió Ft-tal.

Így 2004. évben összesen 369 millió Ft állt rendelkezésre beruházási célokra.

A rendelkezésre álló keret elosztása a következő jogcímek szerint történt:

- Kutatóhelyi feladatokkal összefüggő	
beruházásokra, gép-műszer beszerzésekre	207,0 millió Ft
- Intézeti építési beruházási keretre	89,3 millió Ft
- Központi gép-műszer beszerzésekre és kisebb	
építési beruházásokra, tartalékra	72,7 millió Ft
Összesen:	369,0 millió Ft

6.2. Kiadási előirányzatok teljesítése

Az intézmények tényleges kiadásai 43.457,7 millió Ft-ot tettek ki, mely összeg 2,7 %-kal alacsonyabb, mint az előző évben volt. Az intézmények legjellemzőbb - összehasonlítható - kiadási jogcímei a következők voltak:

Kiadási jogcímek	2003.	2004.	A 2004. év adata a 2003. évhez viszonyítva (%)
	év		
Személyi juttatások	20.985,8	21.628,7	103,6
Munkáltatót terhelő járulékok	5.744,9	5.931,1	103,2
Dologi kiadások	11.208,4	11.621,5	103,7

A személyi juttatásoknál tapasztalható növekedés KJT 2004. január 1-jei 3 %-os változása miatt következett be.

A dologi kiadások 3,7 %-kal növekedtek az előző évhez hasonlítva, mely egyértelműen az áremelkedésekkel van összefüggésben.

6.3. Bevételi előirányzatok teljesítése

6.3.1.) *A költségvetési támogatás felhasználása*

A beszámolási időszakban az Akadémia részére - OTKA Programok és Iroda nélkül - biztosított működési és felújítási célú költségvetési támogatás felhasználásának alakulását a következő mutatószámokkal lehet jellemezni:

Felhasználás iránya	2003.év %	2004.év %	Változás % 2003 = 100 %
Közvetlen akadémiai kutatási célokra	70,1	68,6	-2,1
Országos kutatás- és tudós támogatásra	17,5	20,6	17,7
Infrastrukturális célokra	4,3	4,1	-4,7
Igazgatási, kutatás-szervezési, jóléti és egyéb feladatokra	7,0	6,7	-4,3
Kötelezettségvállalásokkal terhelt fejezeti maradvány	1,1		
Összesen	100,0	100,0	

6.3.2.) *Az intézményi saját bevételeket meghatározó folyamatok bemutatása*

Az akadémiai intézmények – **2. számú melléklet** szerinti – saját bevételei 23,7 %-kal növekedtek, ez döntően az Innovációs Alapból és a Nemzeti Kutatási Alapprogramból pénzeszközátadásként biztosított többlet bevételeknek volt köszönhető. A bevételek növekedése 3.093,5 millió Ft volt, mely összegből 3.027,9 millió Ft volt az átvett pénzeszközök (pályázati pénzek) növekménye.

Az intézményi költségvetési támogatás – felújítással és központi beruházással együttes – részaránya az összbevételen belül 67,3 %-os volt.

7.) *Vagyoni állapot alakulása*

Az Akadémia vagyoni szerkezetének alakulását – hasonlóan a korábbi évekhez – külön mutatjuk be az ún. törzsvagyon és rábízott vagyon tekintetében.

7.1. Akadémiai törzsvagyon

Az akadémiai törzsvagyon 2004. év végi állománya (bruttó) 12,6 milliárd Ft, mely 18,9 %-kal magasabb volt, mint az előző évi állomány. A növekedés a felújításokkal és a beruházásokkal, valamint a telek értékek állományba vételével hozható összefüggésbe továbbá a részesedések állománya is növekedett.

A törzsvagyonra jelentős összegű felújítási ráfordítások történtek, több mint 625 millió Ft összegben.

A 0-ra leírt állomány 406,3 millió Ft, mely az előző évhez viszonyítva 15,1 %-os növekedést mutat. Az átlagos használhatósági fok 81,5 %, ezen belül a gépek-berendezések esetében 35,6 %, mely az előző évhez képest 12,9 %-os csökkenést jelent.

Az akadémiai törzsvagyon hasznosításából 2004. évben 1.310,6 millió Ft pénzforgalmi bevétel keletkezett, melynek 10,8 %-a osztalékbevétel, 0,4% a részvényértékesítési bevétel, 1,7%-a kamatbevétel, 82,4 %-a szabad pénzeszközből beszerzett kincstárjegy beváltásából, 3,8 %-a akadémiai intézmények kölcsön megtérítéséből, 1,0 %-a különféle díjak finanszírozására érkezett bevételből származott.

A törzsvagyon állományát és intézményenkénti részletezését a **3. és a 4. számú mellékletek** tartalmazzák.

7.2. Rábízott vagyon

Az akadémiai intézmények által kezelt vagyon másik – nagyobbik része – az ún. rábízott vagyon, amely 2004. év végére bruttó értékben 37,2 milliárd Ft volt, a jelenlegi forgalmi (nettó) értéke 19,4 milliárd Ft-ot tett ki. Az állomány bruttó értéke az előző évhez viszonyítva 14,8 %-kal, a nettó értéke 16,5 %-kal megemelkedett. A teljes befektetett eszközállomány használhatósági szintje 1,8 %-kal csökkent. A gépek, berendezések és felszerelések eszközcsoportban a hatékonysági szint ebben az évben 10,3%-kal csökkent. A teljesen nullára leírt eszközök bruttó értéke a teljes állomány 25,8 %-át tette ki, mely az előző évhez viszonyítva 3,2 %-os növekedést jelentett. A rábízott vagyon alakulását a **5. számú mellékletben** mutatjuk be.

Az akadémiai intézmények 2004. évben – beruházásokra összesen – 2.132,4 millió Ft-ot fordítottak, mely összeg 50,5 %-kal alacsonyabb volt, mint az előző évi teljesítés. Ez a jelentős összegű csökkenés a használhatósági szint csökkenését eredményezte.

Az akadémiai intézmények eszközállományának másik részét a forgóeszközök alkotják, melyek értéke 7,0 milliárd Ft volt. Ez az előző évhez viszonyítva 30,1 %-os növekedést mutat, mely a pénzeszközöknél a Kormány által elvárt maradvány képzésével hozható összefüggésbe.

Az akadémiai rábizott vagyon alakulását a volumen változáson túlmenően a belső összetétel alapján számított jellemző mutatókkal is elemezhetjük. Ennek alapján megállapítható, hogy:

- A beszámolási időszakban a forgóeszközök lekötöttsége 4,2 %-os volt, az előző időszakhoz viszonyítva kismértékben csökkent. Ezzel egyidejűleg magas a szabad forgóeszközök mutatója.
- A tőke-feszültségi mutató - azaz a kötelezettségek és a saját forrás aránya – 2004. évben javult, amely a kötelezettségvállalások volumenének csökkenésével és a saját tőke növekedésével van összefüggésben.
- Az intézmények likviditási helyzetét a likviditási ráta jellemzi, amely szerint a rövid lejáratú kötelezettségeket 2003. évben 10,4-szeresen, 2004. évben 11,8-szeresen lehetett forgóeszközökből finanszírozni. Az intézmények teljes kötelezettség állománya is a mobilizálható forgóeszközökből többszörösen finanszírozható. Így az akadémiai intézmények likviditási helyzete jónak ítélnélhető meg, annak ellenére, hogy évközben több intézménynél időlegesen komoly likviditási gondok jelentkeztek.

Hangsúlyozandó, hogy a forgóeszközök kedvező mutatóit a Kormány által elrendelt, kötelezően előírt maradvány képzése okozta, ami viszont gyűrűző hatásával a következő évben komoly likviditási gondokat okozhat.

8.) *Az Akadémia előirányzat-maradványának alakulása*

Az Akadémia felügyelete alá tartozó intézmények 2004. évi alaptevékenységével összefüggésben 4.442,7 millió Ft összegű előirányzat-maradvány keletkezett, mely az előző évhez viszonyítva 56,5 %-os növekedést mutat. Ezt a maradványt növelte még 1,1 millió Ft korábbi évek maradványának fel nem használt része. A maradvány legnagyobb része áthúzódó fizetési kötelezettségekkel és kutatási megbízásokkal, pályázati előlegekkel van összefüggésben. A maradvány 75,3 %-a a kutatóintézeteknél és a támogatott kutatóhelyeken keletkezett.

A 2004. évben rendelkezésre álló alaptevékenységi maradvány intézmény-csoportonkénti összetételét a **6. számú melléklet** tartalmazza.

Fejezeti maradvány alakulása

Az Akadémia központi feladatainak 2004. évi maradványa 1.052,5 millió Ft volt. Az egyes központi feladatok maradványának alakulása a következő:

	millió Ft-ban
Könyv- és folyóirat kiadás támogatás	38,9
Alapkutatás beruházásai	49,9
Balaton kutatások	0,9
Felújítások	147,7
Áthúzódó szakmai feladatok	292,6
OTKA Programok	522,5
Összesen:	1.052,5

A központi maradványok 2005. évre áthúzódó feladatok finanszírozásához szükségesek.

9.) *Az akadémiai intézmények vállalkozási tevékenységének alakulása*

Az akadémiai intézmények 2004. évi gazdálkodásuk során is végeztek vállalkozási tevékenységet, melynek főbb jellemzői a következők voltak:

	millió Ft-ban
- Vállalkozási tevékenység pénzforgalmi eredménye	591,1
- Alaptevékenységre felhasznált maradvány	- 244,5
- Következő évi alaptevékenységre elkülönített eredmény	249,6
- Befizetési kötelezettség	-
- Vállalkozási tartalékba helyezhető eredmény	346,6

A vállalalkozási eredmény 88,9 %-a a matematikai és természettudományi kutatóintézeteknél, ezen belül az Atommagkutató Intézetnél, a Kémiai Kutatóközpontnál, és a Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézetnél, keletkezett. Az összes eredmény 84 %-a a SZTAKI-nál realizálódott.

Az előző évek vállalalkozási eredményéből 244,5 millió Ft-ot az alaptevékenység érdekében 2004. évben felhasználtak, illetve 2005. évben 249,6 millió Ft-ot terveznek felhasználni.

A kutatóintézetek közül mindössze nyolc intézet végzett vállalalkozási tevékenységet. Megállapítható, hogy - hasonlóan a bevételek keletkezéséhez - a kutatóintézetek gazdálkodásában 2004. évben a vállalalkozási tevékenység mértéke jelentősen megnövekedett. Az intézetek a kapacitásukat az alaptevékenységi K + F feladatok megoldására koncentrálják.

A kutatóintézeteken kívül 2004. évben minimális mértékben, az Akadémiai Létesítmények Fenntartása és Üzemeltetésénél keletkezett osztalékbevételeből eredmény.

10.) Gazdasági társaságokban való akadémiai részvétel

10.1. Fejezeti részvétel vállalalkozásokban

1.) Akadémiai Kiadó Rt.

Az árbevétel megközelítette a másfél milliárd forintot, azonban nem érte el, bár az üzleti terv ezt tartalmazta. A 165 millió Ft tervezett eredménnyel szemben az adózás előtti eredmény 130 millió Ft körül várható. Kedvező az export 8 %-os növekedése.

Az eredmények kedvezőek, fontosak az Rt. vagyoni, likviditási stabilizációja szempontjából, mely még változatlanul elsődleges az Rt. gazdasági helyzetének megítélésekor.

Az Akadémia részesedése: 26 %

2.) Akaprint Nyomdaipari Kft.

A 2003. évi megtorpanás után kedvező, hogy az árbevétel meghaladta a 130 millió Ft-ot és a nyereség is a bázis felett alakul.

Az Akadémia részesedése: 99 %

3.) Mv. Bázismag Kft.

A martonvásári Bázismag Kft. alapvetően kukorica elit vetőmag forgalmazását végzi. A 2003. év második felében kiépítésre került területi képviseleti és termeltetési rendszer hatására az árbevétel közel 80 %-kal nőtt és elérte a 780 millió Ft-ot. Kedvező az eredmény növekedés is, amely majdnem 50 %-os.

2004. májusában az Akadémia megvásárolta a Bázismag Kft.-ben lévő 10 %-os Martonseed tulajdonú üzletrészt, így az Akadémia tulajdonosi részesedése 35 % fölé nőtt.

Az Akadémia részesedése: 35,02 %

4.) Mv. Elitmag Kft.

A martonvásári Elitmag Kft. kalászos gabonafajok, főleg őszi búza elit vetőmag forgalmazásával foglalkozik. A 2003. évi rekord eredményekhez képest némi visszaesés tapasztalható 2004-ben. Az árbevétel így is meghaladta az 1,2 milliárd Ft-ot és a várható nyereség a 20 millió Ft-ot.

Az Akadémia hasonlóan a Bázismag Kft.-hez, itt is megvásárolta a Martonseed tulajdonában lévő üzletrészt és a tulajdoni aránya 35 % fölé nőtt az Elitmag Kft.-ben.

Az Akadémia részesedése: 35,03 %

5.) Akadimpex Külkereskedelmi Kft.

A 2004. évben tovább csökkent az árbevétel és az eredmény is, változatlanul nem sikerült pótolni a kieső Roche megrendeléseket.

Az Akadimpex Kft. 2004. évi gazdálkodását, amelyre jellemző, hogy változatlanul gyógyszergyártó, forgalmazó partnerekkel próbál új kapcsolatokat kiépíteni, negatívan érintette az EU csatlakozás, mivel az új követelményeknek megfelelő átállás ideje alatt a forgalom visszaesett. Hátrányosan érintette a Kft.-ét az OTKA bonyolítói feladatok visszaesése is. Mindezek ellenére a Kft. nyereséggel zárja az évet.

Az Akadémia részesedése: 87,5 %

6.) MTA-MMSZ Műszer- és Méréstechnikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.

Az év során kialakításra került a Kft. új struktúrája. A 2005. év 23 fő alkalmazottal indult. A Kft. fő profilja a műszerkalibrálás, korszerűsített műszerkölcsonzés és műszer nagykereskedelem. Leépítésre került a tartós bérlet és pályázati kereskedelmi üzletág. A veszteséget a létszámleépítés költségei, valamint a készlet-, és követelésállomány leírasi veszteségei okozták.

Az év II. felében az Akadémia a Kft. alaptőkéjét 600 millió Ft-ról 200 millió Ft-ra értékelte le, melyet a Cégbíróság 2005. januárjában jegyzett be. A csökkentett tevékenységi körű Kft. lényegesen kisebb befektetett tőkeigényű, így az Akadémiának pénzkivonásra van módja. 2004. év során 105 millió Ft-ot vont el az Akadémia és 2005. év első felében újabb százmilliós nagyságrendű elvonásra kerülhet sor.

Az Akadémia részesedése: 100 %

7.) MMSZ-2000 Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Az MMSZ-2000 Kft. speciális kereskedelmi tevékenysége (kárpitós eszközök export-importja) révén ért el nagyobb árbevételt, mint 2003-ban.

A Kft. fő tevékenysége az Etele úti ingatlan üzemeltetése és gazdasági szolgáltatás az MTA-MMSZ Kft. részére. Az MTA-MMSZ gazdasági tevékenységének szűkülése hat az MMSZ-2000 Kft.-re is, ezért került sor munkaerő leépítésre.

2005. során új feladatként jelentkezik az MTA-MMSZ Kft.-től vásárlás útján átkerülő leselejtezett készlet- és leírt követelésállomány értékesítése.

Az Akadémia részesedése: 100 %

8.) Izotóp Intézet Kft.

Az Izotóp Intézet Kft.-t 2004. január 1. óta új ügyvezető irányítja, aki belső pályázat útján került kiválasztásra. A felfutó forgalom finanszírozási feszültségei enyhítése érdekében az év második felében a tulajdonosok törzsbetét arányos tőkeemelést hajtottak végre, melyet 2005. januárjában jegyzett be a Cégbíróság.

A 2004. évi gazdálkodás igen kedvező képet mutat. A forgalom közelíti a 2 milliárd Ft-ot és ebből az export értéke meghaladta az 1 milliárd Ft-ot. A nyereség értéke is jelentősen meghaladta a bázist. A kedvező eredményeket csökkenő dolgozói létszámmal érték el.

Az Akadémia részesedése: 39 %

9.) Archeosztráda Kft.

Az Archeosztráda Kft.-ét 2003. február 24-én alapította az MTA Régészeti Intézete és az Akadémia.

A társaság fő tevékenysége a régészeti feltárásokhoz kapcsolódó kiegészítő tevékenység, ezek a feltáró földmunkák elvégzése, a terepdokumentációk elkészítése, a feltárt leletek jelzése, leltározása, tárolása.

Az igen kedvező indulás után az Archeosztráda Kft. nehéz évet zárt 2004-ben. Kevesebb autópálya feltárást sikerült elnyerni a tervezettnél és a „0” közeli eredmény sem járul hozzá a Kft. saját tőkéjéhez mért nagy forgalom biztonságosabb finanszírozásához. Az ügyvezetés 2005. év elejével költségtakarékossági intézkedéseket vezetett be és remélhetőleg a 2005. év üzletei nagyobb volumenűek és nyereségtartalmúak lesznek, mint a tavalyié.

Az Akadémia részesedése: 26 %

10.) Martonseed Martonvásári Mezőgazdasági Kísérleti Gazdaság Rt.

A Martonseed Rt. részvényeinek 85 %-át 2004. március 31-én ingyenes vagyonátadással kapta meg az ÁPV Rt-től az Akadémia. A Gazdaság súlyos válsághelyzetben került át az Akadémiához. Az adósságállomány törlesztése céljából az ÁPV Rt. által meghirdetett állattartó telepek értékesítését az Akadémia fejezte be. Az értékesített vagyonelemek kivezetése a számviteli nyilvántartásokból vagyoncsökkenéssel járt együtt. Mivel az értékesítés közel nyilvántartási áron történt, így ennek eredménye nem javította az üzleti eredményt. Az állattartó telepek dolgozói 2004. július 5-ével kerültek az új munkáltatóknak átadásra és az év során csoportos létszámleépítés is történt. A jelenlegi létszám 26 fő.

Az értékesítési bevételek nem fedezték a teljes adósságot, az ÁPV Rt. 150 millió Ft-os tulajdonosi kölcsönére már nem maradt fedezet. Tárgyalások folynak az adósság elengedéséről.

A 2005. év feladata az Rt. tőkerendezése, a likviditási stabilitás megteremtése, az Rt. szorosabb beillesztése a martonvásári vetőmag kutatási-, fejlesztési-, termelési integrációba.

Az Akadémia részesedése: 85 %

11.) KF Infrastruktúra Kft.

Az adatbanki, számítógépes szaktanácsadási tevékenységre alapított Kft. eredménye pénzügyi jellegű, kamatbevétel. A Kft. főfoglalkozású alkalmazottal nem rendelkezik.

A Kft-nél 2001. és 2002. során mintegy 310 Millió Ft tőke kivonás történt. A lecsökkentett vagyon és a kamatlábak esésének az oka, hogy a Kft. negatív eredménnyel zárt. Az Akadémia a Kft. végelszámolását kezdeményezte a tulajdonostársaknál. A tulajdonosok 2004. márciusában elfogadták a Kft. végelszámolási döntését. A végelszámolás várhatóan 2005. első felében lezárul.

Az Akadémia részesedése: 28,3 %

12.) Mindentudás Egyeteme Kht.

2004. februárjában az Akadémia – a Matáv-val és az Axelero-val közösen – az ismeretterjesztés, tudomány és közönsége közötti kapcsolat hallatlanul sikeres elmélyítésére tekintettel megalapította a Mindentudás Egyeteme Közhasznú Társaságot. A Kht. 5 millió Ft jegyzett tőkével indul, melyből az Akadémia a törzsvagyon hozadékából 2 Millió Ft-ot biztosított, és így 40 % tulajdoni résszel rendelkezik.

A Közhasznú Társaság pénzügyi biztonságát alapvetően a gazdasági életben nagy múltú, sikeres partnerek biztosítják, az Akadémia a szellemi irányítást szolgáltatja.

A program lebonyolításához jelentős összegeket, több mint 300 Millió Ft-ot sikerült mozgósítani.

Az Akadémia részesedése: 40 %

10.2. Az Akadémia által alapított költségvetési intézmények részvétele vállalkozásokban

Az akadémiai intézmények gazdasági társaságokban való részvételi aránya az előző időszakhoz viszonyítva nem változott. Az intézmények osztalékbevétel címén 26,5 millió Ft-ot realizáltak, mely az előző évhez viszonyítva 8,9 %-kal nőtt. Az elért osztalék bevétel aránya a részesedések állományához viszonyítva, 39,3 %-os. Az akadémiai intézmények részesedését és a kapcsolódó osztalék és hozam bevételek alakulását a következő táblázat szemlélteti:

Intézmények	2004. december 31-i részesezés állomány	2004. évi osztalék és hozambevétel
	E Ft	
Akadémiai Létesítmények Üzemeltetése és Fenntartása	-	745
MTA Könyvtára	-	2.064
KFKI Atomenergia Kutatóintézet	1.940	-
KFKI Részecske és Magfizikai Kutatóintézet	1.040	-
Atommagkutató Intézet	860	-
Kémiai Kutatóközpont	44.950	17.936
Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet	1.040	-
Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet	2.700	-
Szilárdtestfizikai és Optikai Kutatóintézet	3.890	-
Mezőgazdasági Kutatóintézet	4.090	491
Szegedi Biológiai Központ	4.760	4.185
Régészeti Intézet	2.220	1.100
Összesen:	67.490	26.521

11.) Lakásépítési támogatás

A Központi Lakásépítési Alapból 2004. évben 34 fő részesült munkáltatói kölcsönben. Az igényelt kölcsön legalacsonyabb összege 240 E Ft, míg legmagasabb összege 800 E Ft volt.

A 34 fő részére folyósított kölcsön összege 13.110 E Ft volt. A Központi Lakásépítési Alapból 1971. évtől 2004. december 31-ig 2130 fő részére folyósított munkáltatói kölcsönt.

A Lakásépítési Alap 2004. december 31-i záró egyenlege: 37.718 E Ft volt.

Költségvetési címenkénti indoklás

1.1. cím MTA Titkársága

Igazgatási ágazat jellemzői

Az igazgatási ágazat kiadásai közé tartozó feladatok a következők:

- Titkárság működtetése,
- Doktori Tanács Titkárságának működtetése,
- Akadémiai Kutatási Pályázatok Titkárságának működtetése,
- Akadémikusok tiszteletdíjának és a hozzátartozói ellátásoknak a folyósítása,
- A Központi Lakásépítési Alap kezelése.

A Titkárság működtetéséhez 1.048,1 millió Ft működési célú támogatással, 152,9 millió Ft saját bevétellel rendelkezett, melyből 33,9 millió Ft a korábbi időszak tartalékának igénybevételeből, 13,1 millió Ft a Központi Lakásépítési Alapot érintő törlesztésekből adódott.

A feladatok teljesítése érdekében 1.146,4 millió Ft összegű kiadás merült fel, melynek 80,4 %-át személyi juttatások és a munkáltatót terhelő járulékok kifizetésére fordították.

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	1.074,4	1.035,1	1.204,2	1.146,4	106,7	95,2
Ebből:						
személyi juttatás	673,0	688,6	699,4	695,8	103,4	99,5
központi beruházás	-	-	-	-	-	-
Folyó bevétel	44,0	26,0	122,2	119,0	270,5	97,4
Támogatás	1.037,8	1.009,1	1.048,1	1.048,1	101,0	100,0
Előirányzat-maradvány	26,5	-	33,9	33,9	127,9	100,0
Létszám (fő)	152	156	156	156	102,6	100,0

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat- módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	1.035,1	26,0	1.009,1	688,6
Módosítások jogcímenként				
Köztisztviselői feladatok	-31,3	-	-31,3	-12,9
Titkárság támogatása Benkó Gy. foglalkoztatására	2,5	-	2,5	1,9
Belső ell. feladatok	3,8	-	3,8	-
Bethlen G. emlékkiállításra	13,7	-	13,7	-
Titkárság működési hiány rendezése	52,0	-	52,0	10,0
MTA Gyűjteményei c. könyv tám.	2,3	-	2,3	-
TÉT Alapítvány	2,3	-	2,3	-
A Tudomány Napja díjának átadása	4,1	4,1	-	3,7
Többletbevétel	92,0	92,0	-	8,9
BM-MTA Megállapodás	0,8	-	0,8	0,6
Elvonás	-14,1	-	-14,1	-
Balaton program	0,1	0,1	-	-
Zárolás belső ell. feladatokra	-0,7	-	-0,7	-
Kegyeleti kiadásokra	0,1	-	0,1	-
Levélpapír elszámolás	0,4	-	0,4	-
Többlettámogatás egyéb célokra	2,5	-	2,5	-
IHM Pályázat kezelési költsége	1,0	-	1,0	0,8
MEH Pályázat kezelési költsége	3,7	-	3,7	2,2
Saját hatáskörű átcsoportosítás	-	-	-	-24,7
Előirányzat-maradvány igénybevétele	33,9	33,9	-	20,3
Módosított előirányzat	1.204,2	156,1	1.048,1	699,4

Kiadási előirányzatok*millió Ft-ban, egy tizedessel*

	Eredeti	Módosított	Teljesítés
	előirányzat		
Személyi juttatások	688,6	699,4	695,8
Munkaadókat terhelő járulékok	220,9	231,1	226,4
Dologi kiadások	114,8	208,9	191,3
Működési célú pénzeszköz átadások	0,8	45,2	14,9
Felhalmozási célú pénzeszköz átadás	-	-	-
Kölcsönök	10,0	19,6	18,0
Kiadások összesen	1.035,1	1.204,2	1.146,4

A feladatok teljesítése érdekében 1.146,4 millió Ft kiadás merült fel, melynek 80,4 %-át személyi juttatási kiadások és a munkáltatói járulék tették ki.

Az összes kiadás 6,7 %-kal haladta meg a 2003. évi tényleges kiadást.

A kiadásból 695,8 millió Ft-ot tett ki a személyi juttatás, mely 3,4 %-kal haladta meg az előző évit. A Titkárság előző évi maradvány igénybevétel nélküli bevétele 97,4 millió Ft-ot tett ki. A többlet bevételt a kiadások teljesítéséhez használták fel.

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	607,9	150	608,6	146
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	5,6	6	5,9	3
Állományba nem tartozók	75,1	-	81,3	7
Összesen	688,6	156	695,8	156

Létszám alakulása

	2003. év	2004. év	Változás
	összes létszám	összes létszám	összes létszám (%)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	147	146	99,3
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	2	3	150,0
Állományba nem tartozók	3	7	233,3
Összesen	152	156	102,6

Előirányzat maradvány

2004. évben 54,6 millió Ft előirányzat maradvány keletkezett, amely az áthúzódó feladatok teljesítéséhez szükséges.

1.2. cím Doktori Tanács Titkársága

A Doktori Tanács Titkársága feladatai közé tartozik az Akadémia Doktora cím elnyerése érdekében benyújtott pályázatok elbírálása, gondozása az 1994. évi XL. törvény, valamint az MTA Doktori Szabályzata alapján. A doktori címmel rendelkezőknek tiszteletdíj folyósítása a többször módosított 4/1995. (I.20.) Korm. rendelet alapján történik.

A Tudományos Minősítő Bizottság jogutódjaként a folyamatban lévő doktori és kandidátusi ügyek lezárása, tudomány doktora, illetve kandidátusa fokozatok honosítása az 55/1995. (V.17.) rendelet és az Ideiglenes Szabályzat alapján kerül lebonyolításra.

A Vezetői Kollégium 1997. november 12-ei döntése alapján ellátja a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj ügyintézésével és Kuratóriumok működésével kapcsolatos titkársági feladatokat.

Így feladata a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj kifizetése a módosított 156/1997. (IX. 19.) Korm. rendelet és a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Szabályzata alapján.

Az MTA Doktori Tanács Titkársága 2004. évi gazdálkodásában az alábbi jogcímeken történtek kifizetések:

- az Akadémia Doktora cím, a Tudomány kandidátusa fokozat után járó tiszteletdíj, illetve illetmény kiegészítés folyósítása,
- Bolyai János Kutatási Ösztöndíj folyósítása,
- megbízási díj kifizetések a szakértőknek, bírálóknak, bíráló bizottság tagjainak,
- a bíráló bizottság tagjainak útiköltség és napidíj kifizetés,
- Doktori Tanács működéséhez szükséges irodaszerek, nyomtatványok, stb.
- üzemeltetéshez szükséges villamos- és hőenergia, posta és egyéb szolgáltatások kiadásai.

Doktori tiszteletdíjak

A doktori tiszteletdíjakat a módosított 4/1995. (I. 20.) Korm. rendelet alapján kell folyósítani.

A tiszteletdíj mértéke az alábbiak szerint alakult:

Munkaviszonnal rendelkező doktorok, valamint 1995. január 1. után nyugdíjba vonuló doktorok esetén	95.400,- Ft/fő/hó
1994. december 31-én már nyugdíjas doktorok esetén	91.400,- Ft/fő/hó
2003. december 31-én záró létszám:	2.376 fő
2004. december 31-én záró létszám:	2.415 fő

2004. év folyamán 46 fő tiszteletdíj folyósítása szűnt meg halálozás miatt. Az "MTA Doktora" cím 128 főnek lett odaítélve. Tiszteletdíj folyósítás 3 fő esetén szünetelt felfüggesztés miatt.

Kandidátusi illetménykiegészítés

A tudomány kandidátusa részére az 55/1995. (V. 17.) számú Kormány rendelet értelmében a fokozat megszerzését követő hónap első napjától öt éven keresztül havi 3.000,- Ft illetménykiegészítés jár.

2003. december 31-én záró létszám	238 fő
2004. december 31-én záró létszám	108 fő

Az év folyamán 5 fő kandidátusi fokozat odaítélésére került sor, 135 fő illetménykiegészítés folyósítása befejeződött az öt éves időszak letelte miatt.

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj

Az ösztöndíj a 156/1997. (IX. 19.) Kormány rendelet és a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Szabályzata alapján kerül kifizetésre.

Mértéke 2004. évben havi 106.800,- Ft/fő/hó.

2003. december 31-i záró létszám 529 fő

2004. december 31-i záró létszám 493 fő

Az ösztöndíj határozott időre 1, 2 vagy 3 évre nyerhető el. A meghatározott időszak letelte miatt 195 fő ösztöndíj folyósítása szűnt meg.

2004. szeptember 1-től 159 fő ösztöndíjas került felvételre.

A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj esetén a Szabályzat értelmében a pályázat elbírálásakor a felkért szakértőket szakértői díj illeti meg. Itt kell elszámolni a kuratóriumi tagok tiszteletdíját is. A fenti kiadások minden évben folyamatosan jelentkeznek.

A Doktori Tanács Titkársága az előzőekben felsorolt feladatokkal összefüggésben 3.944,8 millió Ft kiadást teljesített, melyhez 3.835,3 millió Ft támogatás és 364,2 millió Ft saját bevétel kapcsolódott. A saját bevételből 199,2 millió Ft volt az előző évben képződött maradvány.

A gazdálkodás során keletkezett maradvány 254,7 millió Ft, mely az áthúzódó kötelezettségek teljesítéséhez szükséges.

**A Doktori Tanács Titkárság
kiadásainak alakulása**

J o g c í m	adatok millió Ft-ban		
	2003. év	2004. év	a 2004. év adata az 2003. évi %-ában
- Tudományos fokozatosak díja			
= doktorok	2 347,5	2.729,9	116,3
= kandidátusok	10,5	4,9	46,7
- Megbízási díj (Bolyai János Kutatási Ösztöndíj után + egyéb)	18,9	20,5	108,5
- Bolyai János Kutatási Ösztöndíj	601,9	643,6	106,9
- Munkaadókat terhelő járulékok (Társadalombiztosítási járulék, Egészségügyi hozzájárulás)	407,1	488,6	120,0
- Dologi kiadások és befizetési kötelezettségek (irodaszer, könyv, telefon, posta, kiküldetés, reprezentáció, üzemeltetési költség, Áfa stb.) átadott pénzeszközök	38,8	57,3	147,7
Költségvetési kiadások összesen:	3 424,7	3.944,8	115,2

Előirányzatok és teljesítések alakulása

1.2. Doktori Tanács Titkársága

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	3.424,7	2.990,5	4.208,5	3.944,8	115,2	93,7
Ebből:						
személyi juttatás	2.978,8	2.663,2	3.479,3	3.398,9	114,1	97,7
központi beruházás	-	-	-	-	-	-
Folyó bevétel	19,1	24,0	174,0	165,0	864,4	94,9
Támogatás	3.482,4	2.966,5	3.835,3	3.835,3	110,1	100,0
Előirányzat-maradvány	122,4	-	199,2	199,2	162,7	100,0
Létszám (fő)						

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	2.990,5	24,0	2.966,5	2.663,2
Módosítások jogcímenként				
Bolyai senior ösztöndíj	869,9	-	869,9	661,9
Zárolás	-1,1	-	-1,1	-
Többletbevétel	150,0	150,0	-	-
Előirányzat-maradvány igénybevétele	199,2	199,2	-	170,6
Saját hetáskörű átcsoport.	-	-	-	-16,4
Módosított előirányzat	4.208,5	373,2	3.835,3	3.479,3

Kiadási előirányzatok

millió Ft-ban, egy tizedessel

	Eredeti előirányzat	Módosított	Teljesítés
Személyi juttatások	2.663,2	3.479,3	3.398,9
Munkaadókat terhelő járulékok	298,2	512,5	488,6
Dologi kiadások	29,1	42,9	33,4
Egyéb működési célú támogatás	-	173,8	23,9
Kiadások összesen	2.990,5	4.208,5	3.944,8

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	-	-	-	-
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	-	-	-	-
Állományba nem tartozók	2.663,2	-	3.398,9	-
Összesen	2.663,2	-	3.398,9	-

Előirányzat maradvány

2004. évben 254,7 millió Ft maradvány keletkezett, mely összegre az áthúzódó feladatok teljesítéséhez van szükség.

1.3. cím Akadémikusi tiszteletdíjak és hozzátartozói ellátási díjak

1.3. Akadémikusi tiszteletdíjak

Itt kerülnek elszámolásra az MTA hazai tagjai részére folyósított tiszteletdíjak, valamint az akadémikus elhalálása esetén folyósított hozzátartozói ellátási díjak (özvegyi ellátási díj, árvaellátási díj).

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	1.607,2	1.981,8	1.914,9	1.869,8	116,3	97,6
Ebből:						
személyi juttatás	1.448,2	1.788,9	1.682,2	1.640,3	113,3	97,5
központi beruházás	-	-	-	-	-	-
Folyó bevétel	-	-	-	-	-	-
Támogatás	1.539,2	1.981,8	1.855,6	1.855,6	120,6	100,0
Előirányzat-maradvány	127,2	-	59,3	59,3	46,6	100,0
Létszám (fő)	-	-	-	-	-	-

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	1.981,8	-	1.981,8	1.788,9
Módosítások jogcímenként				
Saját hatáskörben átcsoportosítás	-	-	-	-52,2
Zárolás	-126,2	-	-126,2	-112,3
Előirányzat-maradvány igénybevétele	59,3	59,3	-	57,8
Módosított előirányzat	1.914,9	59,3	1.855,6	1.682,2

Kiadási előirányzatok

millió Ft-ban, egy tizedessel

Eredeti Módosított Teljesítés előirányzat

Személyi juttatások	1.788,9	1.682,2	1.640,3
Munkaadókat terhelő járulékok	192,2	179,9	176,7
Dologi kiadások	0,7	0,5	0,5
Egyéb működési célú támogatások, kiadások	-	52,3	52,3
Kiadások összesen	1.981,8	1.914,9	1.869,8

Előirányzat-maradvány

2004. évben 45,1 millió Ft maradvány keletkezett, amelyre a 2005. évre áthúzódó feladatok teljesítéséhez van szükség.

2. cím Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia

A Magyar Tudományos Akadémia Közgyűlése 1992. májusában alapította meg a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiát. A Közgyűlés célja az volt, hogy visszatérjenek az alapító Széchenyi István eredeti gondolatához, és a tudósok mellett ismét jelen legyenek az irodalom és a művészetek képviselői az Akadémián, a mai kor igényeinek megfelelően azonban önálló, társult formában.

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia 2004. évi főbb szakmai feladatai a következők voltak:

A Magyar Tudományos Akadémia honlapján belül megnyitották a „Virtuális Galériát”, melynek kiállításán néhány tag szerepel művével.

Májusban tartott közgyűlésen megerősítést kapott a SZIMA eddigi vezetése, elnök Jancsó Miklós, ügyvezető elnök Lator László. A beszámolási időszakban 10 új tag felvételére került sor

Másik nagy esemény Lossonczy Tamás festőtag 100. születésnapjának megünneplése volt.

Mind szakmai mind közönségsikert aratott az a kétnapos konferencia, ahol a színházi rendezők tartottak előadásokat.

Székfoglaló kiállítást tartott Hencze Tamás festő a KOGART Házban. A finissage-on az oklevelet Bak Imre adta át. Ebből az alkalomból jelent meg Hajdú István könyve a művésről Haraszty István 70. születésnapja alkalmából a Budapest Galériában rendezett tárlatot.

A Megyejárás-Miskolc című programsorozat keretében, a Nemzeti Színházban Lator László nyitotta meg, Kondor Béla, Szalay Lajos és Feledy Gyula műveiből rendezett kiállítást.

Részvettek Jancsó Miklós „Mohácsi vész” című legújabb filmjének bemutatóján. Két teadélután rendeztek. Az év második felében már az újonnan felvett tagjaik egy része is részt vett.

Az év végére jelent meg a Magyar Tudományos Akadémia Művészeti Gyűjteményei-t bemutató reprezentatív album, melyben a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tulajdonában lévő műalkotások is szerepelnek.

Nagyon kevés önálló rendezvénnyel jeleskedtek ebben az évben, mert a pénzügyi megszorítások a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia munkájára is rányomták bélyegüket. Pályázatokon sem tudtak részt venni, mert a kívánatos önrész sem állt rendelkezésükre a költségvetésükben.

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia 2004. évben a szakmai feladatok ellátásához 16,6 millió Ft működési célú és 0,6 millió Ft felhalmozási célú támogatással, valamint 1,2 millió Ft saját bevétellel számolhatott. A 2004. évi szakmai feladatok teljesítéséhez 17,0 millió Ft kiadás merült fel.

A 2004. évi gazdálkodásból 1,4 millió Ft maradvány keletkezett.

Előirányzatok és teljesítések alakulása

2. Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	21,3	18,4	19,4	17,0	79,8	87,6
Ebből:						
személyi juttatás	8,3	9,0	9,0	9,0	108,4	100
központi beruházás	3,0	-	-	-	-	-
Folyó bevétel	0,9	2,2	2,2	1,2	133,3	54,5
Támogatás	19,0	16,2	17,2	17,2	90,5	100
Előirányzat-maradvány	1,4	-	-	-	-	-
Létszám (fő)	2	2	2	2	100	100

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat- módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	18,4	2,2	16,2	9,0
Módosítások jogcímenként				
Központi beruházás	-	-	-	-
Többlet támogatás működéshez	1,4	-	1,4	-
Csökkentés a 2351/2004. Korm. hat. alapján	-0,4	-	-0,4	-
Előirányzat-maradvány igénybevétele	-	-	-	-
Módosított előirányzat	19,4	2,2	17,2	9,0

Kiadási előirányzatok*millió Ft-ban, egy tizedessel*

	Eredeti	Módosított	Teljesítés
	előirányzat		
Személyi juttatások	9,0	9,0	9,0
Munkaadókat terhelő járulékok	2,7	2,9	2,9
Dologi kiadások	6,1	6,9	5,0
Működési célú pénzeszköz átadások	-	-	-
Intézményi beruházási kiadás	0,6	0,6	0,1
Központi beruházás	-	-	-
Felújítás	-	-	-
Felhalmozási célú pénzeszköz átadás	-	-	-
Kiadások összesen	18,4	19,4	17,0

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	7,1	1	6,9	1
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	1,1	1	1,0	1
Állományba nem tartozók	0,8	-	1,1	-
Összesen	9,0	2	9,0	2

Létszám alakulása

	2003. év		2004. év		Változás (%)
	összes létszám	ebből: kutató	összes létszám	ebből: kutató	
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	1	-	1	-	100
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	1	-	1	-	100
Nyugdíjasok	-	-	-	-	-
Összesen	2	-	2	-	100

Felújítás

Az intézmény 2004. évben felújítást nem végzett.

Beruházás

Központi beruházásra 2004. évben támogatással nem rendelkezett.

Intézményi beruházási kiadás: 0,1 M Ft-ot gép-berendezés beszerzésre fordítottak.

Előirányzat-maradvány

2004. évben 1,4 millió Ft maradvány keletkezett.

Vállalkozási tevékenység

Az intézmény 2004. évben vállalkozási tevékenységet nem folytatott.

3. cím MTA Könyvtára

A Könyvtár 2004. évi kiemelt jelentőségű szakmai feladatai a következők voltak:

- 2004. október 29-én **nemzetközi workshop** megrendezésére került sor a Keleti Gyűjtemény szervezésében *The Collections of Sir Aurel Stein and Alexander Csoma de Kőrös in the Oriental Collection – State of Catalogues* címmel. A rendezvény a Magyar Tudomány Ünnepe hivatalos akadémiai rendezvénysorozat keretében zajlott. Az ülésen a témában érintett nemzetközi kutatógárda legnevesebb képviselői vettek részt. A Stein-projekt folytatására az MTA Könyvtára rövidesen együttműködési megállapodást írt alá a British Library-vel a digitalizált anyag világhálóra tételéről.

Az MTA „Erdély aranya, Észak oroszánja“ **kiállításán**, mely 2004. október 18. és december 10. között volt megtekinthető, a Könyvtár Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye dokumentumaiból tíztárlónyi anyag került kiállításra.

- A 2004. év kiemelkedő eredménye a Könyvtár **honlapjának** átfogó, formai és tartalmi megújítása. Ezt a munkát a Nemzeti Kulturális Alapprogram (NKA) pályázatán nyert támogatással tudták megvalósítani. A Könyvtár honlapján - <http://www.mtak.hu> - 2004-ben 49 656 látogatást rögzítettek.
- Ugyancsak az NKA támogatásával került sor a Kézirattárban őrzött ifj. **Pápai Páriz Ferenc** 1711-1726 között vezetett **peregrinációs emlékkönyvének**, az *Album amicorum*-nak világhálóra való felvitelére. Az albumba bejegyző személyek jó része az akkori Európa, elsősorban a protestáns területek

tudományos és egyházi életének, közéletének jelentős alakja. Az album az érintett országok művelődéstörténetének és kapcsolatainak értékes dokumentuma.

- Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium (IHM) által kiírt “24. óra – Kulturális kincseink digitalizálása” c. pályázaton nyert támogatásból a Kézirattár munkatársai – külső cég segítségével digitalizálták és a világhálóra vitték Gulyás Pál *Magyar írók élete és munkái* c. lexikonhoz gyűjtött cédulaanyagának eddig nem publikált részét, a P-Zs betűtartomány anyagát.
- A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) tartalomszolgáltatásra kiírt pályázatán nyert támogatásból elkészült a Könyvtár 1950-1985 közötti betűrendes katalógusa 2 290 mikrofilmlapjának szkennelése az OSZK Mikrofilm- és Fényképtára közreműködésével (ez kb. egymillió hétszáz ezer katalóguscédula). Mivel a kért támogatás csupán egy ötödét nyerte el, a téma fontosságára való tekintettel a Könyvtár hozzáfektett az anyag világhálóra felvitelének előkészítéséhez. Eddig megvalósult a katalógus-lapok indexsorainak rögzítése, valamint kidolgozták az internetes megjelenítés terveit. További feladat a képfájlok szerkesztése és kereshetővé tétele.

- **állománygyarapodás**

A Könyvtár **állománygyarapodása** összesen 13.970 egység volt. A Könyvtár **teljes állománya** 2004. december 31-én **2 221 295** könyvtári egység.

A beszerzés módját, eredetét, összetételét tekintve 2004-ben az arányok kissé módosultak: a vétel aránya valamivel csökkent, a csere nőtt - még mindig a második legfontosabb beszerzési forrás -, csökkent az ajándékok aránya, a kötelesepéldány elhanyagolható mennyiség. Az Országos Dokumentumellátási Rendszer tagjaként a NKÖM-től összesen 14 millió forintot kapott a Könyvtár könyvbeszerzési célokra. A folyóiratállomány 60 új (köztük 11 magyar) folyóirat-címmel bővült, a kurrens címek száma 2 533, ebből 2 141 külföldi folyóirat.

A Könyvtár költségvetési támogatásból 87 153, egyéb forrásból 20 009 E Ft-ot, összesen 107 162 E Ft-ot fordított állománygyarapításra.

Vétel, csere, ajándék és kötelezpéldány révén 2004-ben összesen 7 000 kötet könyv és 3 712 kötet folyóirat, 2 901 kézirat, 268 mikrofilm, 8 hangzó dokumentum, és 81 elektronikus dokumentum került állományba összesen 247 915 E Ft értékben.

- **nemzetközi kiadványcsere**

Mind a könyv-, mind a folyóiratállomány gyarapításában jelentős szerepet játszott a nemzetközi kiadványcsere. Az összes beérkezett könyv 28,2 %-a, a folyóiratok 63,7 %-a érkezett a 70 állam 990 intézményével folytatott kiadványcseréből.

Pályázati pénzek, alapítványi támogatással, illetve ajándékozás révén gyarapodott a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye, többek között a következő kézirat gyűjteményekkel - Bibó István angliai levelezése, Németh László levelezés, Kepes Ferenc gnosztikus körének anyaga, Csapodi Csaba és Sibelka Perleberg Artúr hagyatéka, a Szántai Lajos-féle térképgyűjtemény (kb. 1 000 tétel, az MTA ajándéka) -, valamint 35 régi könyvvel – köztük négy antikvával.

A Keleti Gyűjtemény Czeglédy Károly és Juhász Ernő magánkönyvtárából jutott értékes arab nyelvű anyaghoz. Egy értékes arab kézirat is került a Gyűjtemény birtokába Korvin Gábor ajándékaként.

- **feldolgozás**

A beérkezett könyvek, folyóiratok és korszerű adathordozókon lévő dokumentumok **feldolgozása** folyamatos volt. Az online katalógusok jelenleg 329 931 rekordot tartalmaznak. A Könyvtár feldolgozott rekordjai az országos MOKKA, valamint az ODR adatbázisba is bekerülnek.

Az **akadémikus bibliográfia** az év során 2 620 tétellel bővült.

- **kölcsönzési tevékenység**

Az érvényes regisztrációval rendelkező **használók** száma 2004. évben 7 473 fő volt. Szolgáltatásaik iránt jelentősen nőtt az érdeklődés a minősített kutatók és doktori iskolások körében, tehát törzsolvassók és a felkészültebb egyetemi hallgatók, fiatal kutatók továbbra is kutatóhelyként használták Könyvtárukat.

A könyvtárhasználatok száma 62 833, a helybenhasznált dokumentumok száma 532 782 volt.

A könyvtárközi kölcsönzés keretében érkezett kérések száma 3 805, ebből 2 719-et eredetiben, 307-et másolatban, elektronikus úton 454 kérésnek tett eleget a Könyvtár. A teljesítések aránya jóval magasabb a tavalyinál, az egész évi növekedés 70.65 % volt.

- **információ ellátás**

Az **információellátás** – az előző évhez hasonlóan alakult. Az Oktatási Minisztérium által működtetett **Elektronikus Információszoolgáltatás (EISZ)** program keretében 2004-ben hozzáférhetőek voltak a következő adatbázisok: ISI Web of Science mindhárom szekciója (SCI, SSCI, AHCI) 1975-ig visszamenőleg, Elsevier ScienceDirect, az Akadémiai Kiadó folyóiratai és szótárai, a Környezetvédelmi Lexikon, az Új Magyar Irodalmi Lexikon, a Scriptum-szótárak, valamint korlátozott hozzáféréssel az MTI Sajtó-adatbázis (az MTA és intézetei összesen 15 hozzáféréssel rendelkeznek).

A NKÖM továbbra is biztosítja a hozzáférést az **EBSCO** teljes szövegű adatbázisaihoz. Az MTA intézetei a Könyvtár közvetítésével jutnak hozzá ezekhez az adatbázisokhoz.

A Könyvtár **saját költségvetéséből** két adatbázis előfizetését hosszabította meg (az MTA intézményeinek is):

- Biography Resource Center;
valamint
- European Sources Online (korábban: KnowEurope).

A Könyvtár az előző évhez hasonlóan a Proquest Information and Learning/ Chadwyck-Healey Periodical Contents Index (PCI) és Literature Online (LION) adat-bázisok hozzáféréseire pályázott az **OTKA**-nál. A 2003. évi pályázat eredményeként a PCI adatbázis a konzorcium minden tagjának, a LION adatbázis pedig csak a Pécsi Tudományegyetem és az MTA és intézetei részére volt elérhető.

- **állományvédelem**

2004-ben összesen **36 188 E Ft-ot** nyertek sikeres **pályázataik** révén. Pályáztak a NKÖM-höz, az NKA-hoz, az OTKA-hoz és a Ford Motor Company-hez.

- **tudományos munka**

A Könyvtár munkatársai szakmai munkájuk mellett **kutatói, szakértői tevékenységet** is folytatnak. Az intézmény tagja több nemzetközi szervezetnek és munkatársai képviselik különféle hazai szakmai szervezetekben.

- **továbbképzés**

A kulturális szakemberek szervezett **képzési rendszeréről**, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról szóló 1/2000. (I. 14.) NKÖM rendelet értelmében az intézmény vezetése módosította a Könyvtár hét évre szóló továbbképzési tervét, valamint elkészítette a 2004. évre szóló beiskolázási tervét.

- **Akadémiai Levéltár**

A **Levéltár** 2003-ban tovább gyarapította állományát, folytatta a begyűjtött anyag feldolgozását és ellátta az MTA Titkárság és a Doktori Tanács irattári feladatait és a levéltári kutatószolgálatot. Az iratállomány növekedése 67,8 ifm volt. Az év végére az iratállomány mennyisége elérte a 2 606,77 ifm-et.

A 2003. évi jövedelemadó **1 %-át**, 190 E Ft-ot 2004-ben kapták kézhez és ezt az összeget kiegészítve Kiss Lajos nyelvészprofesszor hagyatékának megvásárlására fogják fordítani.

A 2004. évi gazdálkodási feladatainak teljesítése érdekében 557,3 millió Ft kiadást teljesítettek, a kiadás 59,5 %-át a személyi juttatások és járulékok tették ki.

Állománygyarapításra 107,2 millió Ft-ot fordítottak, ez a teljes kiadás 19,2 %-át teszi ki.

A kiadás teljesítéséhez 495,4 millió Ft működési célú és 10,2 millió Ft felhalmozási célú támogatás állt rendelkezésre, ezt az összeget 62,6 millió Ft összegű saját bevétel egészített ki. A saját bevételből 8,7 millió Ft volt az előző évben keletkezett maradvány.

A beszámolási időszakban 10,8 millió Ft maradvány keletkezett, mely áthúzódó kötelezettségek teljesítéséhez szükséges.

3. MTA Könyvtára

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	732,6	509,9	579,2	557,3	76,1	96,2
Ebből:						
személyi juttatás	248,6	247,1	248,6	248,6	100,0	100,0
központi beruházás	56,3	-	4,5	4,5	8,0	100,0
Folyó bevétel	93,9	36,0	64,9	53,8	57,3	82,9
Támogatás	576,7	473,9	505,6	505,6	87,7	100,0
Előirányzat-maradvány	70,7	-	8,7	8,7	12,3	100,0
Létszám (fő)	108	115	115	111	102,8	96,5

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	509,9	36,0	473,9	247,1
Módosítások jogcímenként				
NKÖM-MTA megállapodás	14,0	-	14,0	-
Tudós támogatás cserekiadvány	21,3	-	21,3	-
Elvonás	-11,3	-	-11,3	-
OTKA kutatás	3,3	-	3,3	0,4
Központi beruházás	4,4	-	4,4	-
Többletbevétel	28,9	28,9	-	1,3
Előirányzat átcsoportosítás saját v. szak.	-	-	-	-0,9
Előirányzat-maradvány igénybevétele	8,7	8,7	-	0,7
Módosított előirányzat	579,2	73,6	505,6	248,6

Kiadási előirányzatok*millió Ft-ban, egy tizedessel*

	Eredeti	Módosított	Teljesítés
	előirányzat		
Személyi juttatások	247,1	248,6	248,6
Munkaadókat terhelő járulékok	83,1	83,1	83,1
Dologi kiadások	174,5	231,3	209,5
Felújítás	4,2	10,2	10,2
Intézményi beruházási kiadás	1,0	1,5	1,4
Központi beruházás	-	4,5	4,5
Kiadások összesen	509,9	579,2	557,3

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	Személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	198,5	88	194,2	85
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	45,9	27	46,7	26
Állományba nem tartozók	2,7	-	7,7	-
Összesen	247,1	115	248,6	111

Létszám alakulása

		2003. évi	2004. évi	Változás
		összes	összes	Összes
		létszám	létszám	Létszám
		(%)		
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak		83	85	102,4
Részmunkaidőben foglalkoztatottak		25	26	104,0
Összesen		108	111	102,8

Felújítás

A Könyvtár felújításra 10,2 millió Ft-ot költött.

Beruházás

Központi beruházási kerete 4,5 millió Ft volt, mely összeget a Könyvtár felhasználta.

Intézményi beruházási keretből, mely különböző pályázati támogatásból adódott 1,5 millió Ft-ot költöttek, az ehhez kapcsolódó áfa kiadás 0,2 millió Ft volt.

Előirányzati maradvány

A beszámolási időszakban 10,8 millió Ft maradvány keletkezett, mely áthúzódó feladatok teljesítéséhez szükséges.

4. cím Matematikai- és természettudományi kutatóintézetek

Az Akadémia intézményeiből 12 kutatóintézet alkotja ezt a címet. Az alábbiakban ezeknek a kutatóintézeteknek a 2004. évi szakmai feladatai kerülnek összefoglalóan bemutatásra.

A *Földrajztudományi Kutatóintézet* munkatársai a lineáris erózió domborzatformáló szerepéhez kapcsolódó mintaterületi vizsgálataikkal kimutatták a területekre vonatkozóan a vízmosások fejlődési trendjét, majd az így kapott eredményeket alapul véve kidolgozták az eróziós folyamatok hosszú távra extrapolációját lehetővé tevő digitális domborzatmodellt (DDM).

A Mars felszínére vonatkozó kutatásaikkal geomorfológiai bizonyítékokat szolgáltatottak a bolygón a víz egykori jelenlétére, amihez a földi sarkvidéki területeken lejátszódó folyamatok adták az analógiát.

Elkészítették a „Délkelet-Európa térképekben” c. tematikus atlaszt, amelyben – elsőként a közép-európai földrajzi kutatóhelyek közül – átfogóan elemezték e speciális makrorégió államhatalmi térfelosztásának, etnikai és vallási térszerkezetének, urbanizációs folyamatainak, gazdasági életének, közlekedési infrastruktúrájának és idegenforgalmi adottságainak 20. századi alakulását. Rámutattak az igen változatos etnikai és vallási térszerkezetű makrorégió Közép-Európához képest megkésett társadalmi-gazdasági fejlődésének következményeire, továbbá arra a Délkelet-Európán belül kialakult „fejlettségi lejtőre”, amely tovább differenciálja a térség országait, ill. országrészeit.

Az etnikai földrajzi kutatásaik során nemzetközi együttműködés keretében elkészítették a Vajdaság mai területének etnikai térképét rendszerét, elvégezték a térség közép- és újkori etnikai térszerkezet rekonstruálását. Részletesen elemezték a Vajdaság recens etnikai térfolyamatait, amelynek eredményeit tematikus térkép sorozaton ábrázolták.

MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézetének fontos, országos kihatású feladatát képezi a geodinamikai, elektromágneses és földrengésjelző obszervatóriumok és megfigyelő állomások üzemeltetése. A Széchenyi István Geofizikai Obszervatórium a világ elektromágneses obszervatóriumi hálózatának sokrétű tevékenységgel jellemezhető tagja. Mivel a globális éghajlatváltozás okának kutatása egyre inkább a napszél és a földi mágneses tér közötti energiacsatolás megértésére irányul, ennek köszönhetően erőteljesen

megnövekedett a nagyeceni obszervatórium adatsorai iránti igény. Különböző amerikai és EU pályázati lehetőségek nyíltak meg (Living with a Star, ESTASR, COST Space Weather, SWENET, SWWT).

Az intézet üzemelteti a Sopronbánfalvi Geodinamikai Obszervatóriumot ahol a jelenkori tektonikai mozgások megfigyelése céljából továbbfejlesztették az obszervatórium adatgyűjtő rendszerét, amely percenkénti adatregisztrálást tesz lehetővé. A mért extenzométeres, gravitációs és mikrobarográf adatokat folyamatosan feldolgozzák és értelmezik. Elemezték a mikrobarográfal 1991 és 2003 között regisztrált légnyomás adatokat, amelyekből olyan hullámokat is ki tudtak mutatni, amelyeket korábban nem lehetett. Ezzel bebizonyították, hogy az intézetben kifejlesztett mikrobarográf a Föld forgásával kapcsolatos geodinamikai jelenségek és az atmoszféra állapota közötti kapcsolatok vizsgálatára is alkalmas lehet.

Az új –alapvetési és a szeizmológiai szolgálat ellátására alkalmas –hálózat szélessávú állomáshálózat egyaránt lehetővé teszi a Kárpát-medence földrengéseinek megfigyelését és a távoli szeizmikus események nagy pontosságú detektálását. Az új hálózat állomásai on-line kapcsolatban állnak a Budapesti Szeizmológiai Obszervatóriummal és megindult az adatok fogadása és közvetlen felhasználása több nemzetközi adatközpontban is (pl. GEOFON, ORFEUS).

A terepi és a módszertani vizsgálatok központi témája volt a környezeti hatások kutatása. A geodéta kutatók nemzetközi együttműködés keretében vizsgálták a környezeti paraméterek változásainak a geodinamikai mérésekre gyakorolt hatását. Egy felszíni és egy mély obszervatórium adatsorainak vizsgálatával és összehasonlításával továbbfejlesztették a hőmérséklet és a légnyomás hatásainak kiküszöbölésére szolgáló korrekciós eljárásokat. Ezzel hozzájárultak a hazánk területén végbemenő tektonikai mozgások pontosabb meghatározásához. Az EU 5 OASYS projekt keretében mozgásvizsgálati méréseket végeztek a dunaföldvári magasparton. Először mutatták ki a magaspart mozgásai és a Duna vízállása közötti kapcsolatot. A dunaföldvári és másik négy külföldi teszterületen kapott mérési eredményeket egy földcsuszamlásokat előrejelző korai riasztórendszer kifejlesztéséhez használják fel. Az EU 5 SAMCO projekt keretében foglalkoztak objektumok (ipari létesítmények, épületek) deformáció és mozgásvizsgálati kérdéseivel. Olyan új mérési eljárásokat dolgoztak ki, amelyek lehetővé tehetik magas épületek, nagy létesítmények szerkezeti, „egészségi” állapotának becslését természetes jelenségek által előidézett mozgásainak és deformációinak mérése alapján.

Űridőjárás-, űrklíma- és aeronómiai kutatásokat végeztek, amelyek társadalmi haszna a globális klímaváltozás okainak jobb megértése lehet.

A Kárpát-medence és a globális szeizmicitás kutatása terén megmutatták, hogy a Nyugati-Kárpátok térségében a szeizmicitás szintje nem haladja meg a Pannon-medence belsejében megfigyeltet és 10 % annak a valószínűsége annak, hogy a térségben $1.2-1.7 \text{ m/sec}^2$ –nél nagyobb csúcsgyorsulás keletkezzen 100 év alatt, földrengések következtében. Anemzetközi Szeizmológiai Központ adataira támaszkodva közel 40 évre visszamenően mintegy 1900 — Kárpát-medencében keletkezett földrengés — lehetséges fészekmechanizmusát határozták meg. Szeizmológiai, mérnökszeizmológiai műhelyt sikerült kialakítani, mely több intézményen átnyúlik (MTA GGKI, ELTE Geofizikai Tanszék, MTA-ELTE Környezetfizikai és Geofizikai Kutatócsoport, BME Szilárdságtani és Tartószerkezeti Tanszék, BME Tartószerkezetek Mechanikája Tanszék, Széchenyi István Egyetem Szerkezetépítési Tanszék).

MTA Földtudományi Kutatóközpont Geokémiai Kutatólaboratórium a litoszférát alakító ásvány-, kőzet-, és fluidum-képződési folyamatok, az izotóp-geokémia, a környezet-geokémia és a szerves-geokémia területén végzett alap kutatásokat. Folytatva a Kárpát-Pannon térség anomális fizikai tulajdonságokkal rendelkező litoszférája anyagi összetételének megismerését, az erdélyi Persányi-hegységben talált, a neogén vulkáni működéssel felszínre került köpenyeredetű gránát-piroxenit xenolitok Sr, Nd és O izotóparányait, valamint a xenolitokat alkotó ásványfázisok fő- és nyomelem tartalmait határozták meg. A Svájci Központi Alpok Helvétai zónájában az általánostól eltérő relációkat mutattak ki a metamorfózis fokának meghatározására szolgáló módszerek között. Kimutatták, hogy az anomáliát a dioktaédeses világos csillám szerkezetek sajátos rétegek közötti tér kitöltése okozza. A jelenség a világos csillám nem egyensúlyi jellegű metamorf fejlődésének egyik fontos bizonyítéka, és sokkal gyakoribb, mint ahogyan azt korábban vélték. Az eredmények a környezettudományban (elsősorban a finomtörmelék (agyagos) kőzetek, mint hulladékok biztonságos elhelyezésére alkalmas geológiai objektumok kutatásában) közvetlenül is hasznosulnak (példa erre a Mecsek-hegységi ún. Bodai Aleurolit Formáció, mint a nagy radioaktivitású hulladékok elhelyezésére kiválasztott képződmény korábban és jelenleg intenzíven folyó ásvány-kőzettani kutatása).

Az atomenergia alkalmazásának egyik legfontosabb változása világszerte a közelmúltban a konzervativizmus csökkentése, ami a bizonytalanságok ismeretében lehetséges. A *KFKI Atomenergia Kutatóintézetében* folytatódott a bizonytalansági vizsgálatok (“uncertainty analysis”) reaktivitás balesetek biztonsági elemzései során történő alkalmazhatóságának tanulmányozása. A bizonytalansági elemzéseket eddig csak a termohidraulikai biztonsági

elemzések során használták. A módszer lényege, hogy a kezdeti és határfeltételek eddigi halmozottan konzervatív módon való figyelembevétele helyett valószínűség-számítási módszerrel határozzák meg a biztonsági elemzések eredményeinek bizonytalanságát. 2004-ben az AEKI a Reaktoranalízis laboratóriumában az SZBV kazetta kilökődés kezdeti eseményt elemezték. A vizsgálatok a reaktorfizikai kiindulási feltételek konzervatív keretparaméterei és a best-estimate értékek felhasználásával folytak, aminek során a „GRS módszert” alkalmazták. Kiválasztották a tranziens szempontjából lényeges paramétereket. Megvizsgálták, hogy ezen paramétereknek milyen eloszlását és burkoló értékeiket lehet feltételezni. Statisztikai módszerekkel konkrét paraméter sorozatot sorsoltak, és elvégezték a számításokat. Az output paraméterek a teljesítmény illetve hőmérséklet értékek, illetve azok bizonytalanságai voltak. Meghatározták az output paraméterek bizonytalanságát adott valószínűséggel, adott konfidencia intervallum mellett. Fontos információt szolgáltatott a kiegészítő érzékenységi vizsgálat is.

A Paksi Atomerőmű Végleges Biztonsági Jelentéséhez elkészültek az üzemzavar elemzések. A mintegy 50 esetet és azon belül számos alesetet tartalmazó elemzés-csoport eredményei bizonyították, hogy az elfogadási kritériumok teljesülnek, egyetlen esetben kiegészítő vizsgálatra van szükség.

Elkészült az első hazai fejlesztésű fűtőelemkód, a FUROM első változata. A kóddal számos sikeres validációs számításra került sor, amelyekben a számítások általában jól adták vissza a fűtőelemekkel végzett kísérletek fő eredményeit. A kód előreláthatóan a Paksi Atomerőmű különböző szoftvereibe is beépítésre kerül.

Cirkónium ötvözetből készült fűtőelem burkolatanyaggal olyan kísérletekre került sor, amelyekben a fém oxidációja hidrogéndús gőzben történt. Ilyen körülmények súlyos reaktor-balesetek során léphetnek fel, amikor a cirkónium oxidációjakor keletkező hidrogén feldúsul a gőz atmoszférában. Az elvégzett mérések rámutattak, hogy a hidrogén jelenléte miatt lassul a cirkónium oxidációja, de ezzel egyidőben számottevő hidrogén-felvételre is sor kerül, ami a burkolat jelentős elridegedéséhez vezet.

A paksi üzemzavart követően jelentős aktivitás került ki a paksi pihentető medence, illetve a sérült üzemanyagot tároló 1. sz. akna vizébe. A mért adatok részletes feldolgozásával lehetővé vált az egyes izotópok integrális kikerülésének meghatározása. Ezek az adatok tudományos szempontból is érdekesek, hiszen sérült fűtőelemekből származó kikerülésre nagyon kevés tapasztalat áll rendelkezésre. A kikerülési adatok értékelése az üzemzavar következményeinek elhárításához is fontos adatokat szolgáltat, mivel a sérült üzemanyag további tárolásának

tervezéséhez elengedhetetlenek a sérült fűtőelemekből származó radioaktív kikerülésre vonatkozó ismeretek.

Folytatódtak a Paksi Atomerőmű VERONA zónaellenőrző rendszerének modernizálási munkái. A 3. blokkon sikeresen lezárult az új, Windows alapú osztott architektúrában működő reaktorfizikai feldolgozó rendszer egyéves próbaüzeme. A rekonstrukció során a következő lépés az új rendszer számítástechnikai Rendszertervének kiadása volt, majd ennek alapján megkezdték a modernizált rendszer moduljainak programozását.

KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézetben az év kiemelkedő kutatási eredménye a mágneses monopólus végtelen sok gerjesztési állapotának (kvázi-normálmódusainak) fölfedezése és kollektív hatásuk kiszámítása volt. A numerikus szimulációban a gömbszimmetrikus tartomány központi részén egy hosszú élettartamú „lélegző” állapot alakult ki, a távoli tartományban pedig egy nagyfrekvenciás oszcillációkból felépülő, önhasonlóan táguló stabil héj-struktúra jelent meg.

Újabb nagyságrendet javítottak az antiproton tömegének és töltésének megha-tározási pontosságán, ami fontos kísérleti próbája az anyag-antianyag szimmetriának.

Olyan frekvenciamodulált lézerimpulzusokat állítottak elő, amelyeknél az egymással szemben haladó impulzuspárral való kölcsönhatás során az atomoknak átadott egyirányú impulzuszóránymomentum nagyobb, mint egyes impulzusok esetében, bebizonyították, hogy egyetlen, frekvenciamodulált lézerimpulzussal két alapállapot sötét szuperpozícióját lehet előállítani.

A NASA Cassini űrszondája 2004. június 30-án állt a Szaturnusz körüli pályára. Az intézet munkatársai a MAG és CAPS műszerek építésében vettek részt. A MAG műszer azonosította a Szaturnusz környezetében a fejhullám és magnetopauza átmeneteket. A világon először sikerült méréseket végezni a Titán ionoszférájában; megállapították, hogy az ionoszféra meglehetősen éles határral rendelkezik. Feltárták a Titán plazmakörnyezetének alapvető jellemzőit.

Elkészítették a hippokampusz neuronhálózatainak részletes, egysejt modellekre épülő, biológiailag realiztikus számítógépes modelljét, melynek alapján kijelölték, hogy a neurális kapcsolatrendszer mely elemének specifikus módosításával lehet a leghatékonyabban befolyásolni a hálózat aktivitását, irányt mutatva új gyógyszerek fejlesztéséhez. Ez az új kutatási stratégia fordulatot jelent ezen a kifejezetten elméleti természetű kutatási területen, mivel elérhető közelségbe hozza a tudományos eredmények közvetlen gazdasági, társadalmi hasznosítását.

MTA KK Anyag- és Környeztkémiai Intézetben kutatásokat végeztek újszerű szerkezeti és funkcionális anyagok (fémek, polimerek, kerámiák) előállítási körülményei és tulajdonságai közötti kapcsolatok felderítésére. Feltárták az ezen anyagok előállításakor és alkalmazásakor lejátszódó kémiai folyamatok számos részletét. A megszerzett ismeretek alapul szolgálnak a felhasználói kívánalmaknak leginkább megfelelő anyagi rendszerek előállítására és alkalmazási lehetőségeik bővítésére.

Környezetvédelmi kutatásaik során több olyan eljárást dolgoztak ki, amelyek révén csökkenthetők egyes hazai talaj-, víz- és levegőszennyezések, mód nyílik különféle hulladékok másodlagos nyersanyagként történő hasznosítására, továbbá megújuló energiaforrások eddiginél hatékonyabb felhasználására.

Nukleáris biztonsági szempontból jelentős veszélyforrás a nukleáris anyagok (pl. uránium és plutónium) illegális forgalma. Az ilyen módon forgalomba kerülő anyagokból akár nukleáris fegyver vagy ún. „piszkos bomba” is készíthető továbbá a nem megfelelő módon kezelt nukleáris anyagok a csupán mérgező voltak miatt is veszélyeztethetik a lakosságot. Az *MTA KK Izotópkutató Intézete* régóta foglalkozik a nukleáris anyagok illegális forgalmából származó, pl. csempészetből lefoglalt vagy talált anyagok vizsgálatával és azonosításával, ezáltal segítve a „nukleáris bűnözés” elleni harcot.

Ezzel összhangban, 2004-ben az IKI munkatársai kidolgoztak egy módszert, amellyel a nukleáris anyagok illegális forgalmában lefoglalt mintákban található dúsított urán gyártási ideje meghatározható és ennek segítségével a dúsított uránminta származási helye behatárolható. A világ kutatólaboratóriumaiban erre a célra korábban kifejlesztett módszerek roncsolják a vizsgálandó mintát, továbbá meglehetősen bonyolult és költséges a minták előkészítése méréshez. Magyarországon a közelmúltig nem folytak kutatások az említett témakörben. Az IKI által kifejlesztett (gamma-spektroszkópiára épülő) módszer roncsolásmentes és nem igényli a mérendő minták semmiféle különleges előkészítését. Ez a kutatás hozzájárult ahhoz, hogy Magyarország megerősítse kiemelkedő helyét a nukleáris anyagok illegálisan forgalmának felderítését és megakadályozását megcélzó kutatások élvonalában, egy világviszonylatban új, versenyképes analitikai módszer létrehozásával. A módszer versenyképessége elsősorban a viszonylag egyszerű alkalmazhatóságában és költségkímélő voltában rejlik, a korábbi módszerek pontosságával megegyező pontosság mellett.

Az IKI üzemelteti a Budapesti Kutatóreaktorhoz kapcsolódó Prompt-Gamma Aktivációs Analitikai (PGAA) berendezést. Ez a nukleáris analitikai eljárás alkalmas minták elemi és izotópösszetételének meghatározására, így a nukleáris anyagok analízisében is jól alkalmazható. Az IKI kutatói módszert dolgoztak ki hasadó anyag kimutatására és a dúsítás meghatározására olyan speciális körülmények között, amikor a vizsgált anyag lezárt tokban van. A PGAA technika mint aktív vizsgálati módszer akkor is alkalmas a hasadóanyag detektálására, amikor elfedő radioaktív forrás jelenlétében kell kimutatni a hasadóanyagot, tehát olyan körülmények között, amikor az egyébként jól működő ún. passzív számlálási technikák nem alkalmazhatók.

Szintén a nukleáris biztonságához kapcsolódnak az IKI által végzett, a nukleáris hulladékok tárolásában és kezelésében alkalmazható kutatások.

A napaktivitás időszakos növekedésének Földünkön is érzékelhető eredményei vannak, ezért ehhez kapcsolódó hírek gyakran megjelennek a sajtóban is. Ebben a jelenségkörben fontos szerepük van a koronakilökédeknek (CME-k), melyeket *az MTA Konkoly Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézetében* több szempontból is vizsgáltak.

Egy CME-t követtek a Naptól a Földig. A Föld felé irányuló CME 2004 január 20-án volt megfigyelhető a SOHO és TRACE műszereivel, míg a WIND űrállomás és a CLUSTER szondák műszerei január 22-én észlelték egy bolygóközi lökéshullám áthaladását. A különböző pozícióban levő CLUSTER szondák által megfigyelt időkülönbségekből meghatározták a bolygóközi lökéshullám térbeli geometriáját, amely jó egyezést mutatott az aktív vidék helyzetével a Napon, amely a CME kiindulópontja volt

Egy másik CME fejlődését követték a korona alsó rétegeitől 1,5 napsugárig SOHO/MDI mágneses, TRACE EUV, RHESSI röntgen, SOHO/CDS spektroszkópiai és SOHO/ LASCO koronográf adatok felhasználásával. Kimutatták, hogy a CME egy csavarodott fluxuscső felemelkedésével indul, amely az impulzív energia felszabadulás (fler) megindulásakor felgyorsul, majd egy újabb gyorsulási fázison megy át, mielőtt elérné a koronográf látómezejét a felszíntől 1,5 napsugár távolságban.

Yohkoh/SXT, SOHO/MDI, SOHO/EIT, TRACE valamint WIND bolygóközi mágneses adatok felhasználásával úttörő munkát végeztek a mágneses helicitás (csavarodottság) meghatározására, a koronában és a CME-k során kidobott mágneses felhőkben.

A kezdetétől követték a V1647 Ori kis tömegű fiatal csillag kitörését és az általa megvilágított McNeil-köd szerkezetét és fejlődését. Meghatározták a kúp alakú köd tengelyének inklinációját. Noha a csillag fényessége lassan csökken, egy évvel a kitörés

kezdeté után még több, mint 4 magnitúdóval fényesebb, mint kitörés előtt volt. A köd közeli infravörös (*JHK*) képein azonosították a csillagot körülvevő mintegy 6000 csillagászati egység átmérőjű cirkumsztelláris burkot. Optikai spektrumok sorozata azt mutatja, hogy a $H\alpha$ emisszió intenzitása alig változott a kitörés egy éve alatt. A piszkéstetői RCC teleszkóppal készült mély (4800s expozíciós idejű) $H\alpha$ képen azonosították a csillag környékén az összes ismert Herbig-Haro-objektumot, és a köd belsejében néhány új, $H\alpha$ -ban fényes csomót. A köd egyik legfényesebb csomójának a $H\alpha$ körüli színeképe azt mutatja, hogy a ködfolt -23 km/s sebességgel mozog a csillaghoz képest.

Az MTA Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézetben gyártásba vihető K+F eredményeket érték el. Sikeres technológia-transzferet hajtottak végre a Sae Han Tungsten Co. Ltd., Namyangju-city, Dél-Korea részére volfrám izzószálak molibdén magjainak környezetbarát kioldásához. Az MFAs EU5 „SAFEGAS” chip felhasználásával robbanásbiztos kivitelű elektronikus orr prototípusa készült el éghető gázelegyek összetételének detektálására a hazai hasznosító WESZTA-T Kft.-nél. Közeli infravörös, kis kúpszögben sugárzó új világító diódáikkal érzékenység javulást ért el alkoholtartalom-mérő spektrométerében a gyártó, Anton Parr GmbH, Ausztria. NKFP projektjük fő MFA-s eredménye alapján a GE Hungary elkezdte a megnövelt ThO_2 elektronemissziós hatásfokú és élettartamú fémaldehid lámpák sorozatgyártását.

Kiemelkedő alapkutatási eredményeik: polikristályos szerkezetű anyagok elektrondiffrakciója kiértékelésére szolgáló, „ProcessDiffraction” szoftverüket a világ kb. 1500 laboratóriumában töltötték le. A nagy presztizsű Review of Modern Physics-ben jelentették meg a nemegyensúlyi univerzalitások (felületkémiai, enzimbológiai, közgazdasági, játékelméleti és közlekedési szituációk) áttekintését, melyre máris 36 független hivatkozást kaptak.

Kiemelkedő alkalmazásorientált eredményei k: a szén nanocsövek funkcionálisításával növelték az érzékenységet és kerámia-mátrixba épülés hatékonyságát gázérzékelő ill. kompozitkerámia alkalmazásokban.

Szabadalmaztatott *in situ* szélesszögű ellipszométerüket sikeresen adaptálták gyártásközi ellenőrzésre az Aixtron GmbH - FhG IISB vékonyréteg berendezésében.

Szabadalmaztatták az egymódusú hullámvezető szenzorokkal végzett érzékelés többcsatornás, idő-osztásos multiplexelt mérési megoldásukat.

Az *MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet* megalakulása óta a matematika több területén a magyarországi kutatások központja és fő szervezője, sőt világviszonylatban is az egyik legjelentősebb, a „Kiválósági Központ” címért folyó versengésben a közép- és kelet-európai matematikai centrumok között a legmagasabbra rangsorolt központ, mindenek előtt a diszkrét matematika területén. Az elmúlt években erőfeszítéseik eredményeként megkezdte munkáját egy nemzetközi színvonalú algebrai geometriai csoport, aminek sikerességét mi sem bizonyítja jobban, minthogy a híres amerikai Clay Matematikai Intézet kizárólag a csoport által a Rényi Intézetben szervezett, több mint száz külföldi résztvevőt vonzó háromhetes workshop-ot támogatta Amerikán kívül.

Az intézet az EU 6. Kutatás-Fejlesztési Keretprogramban ismét sikerrel szerepelt a „Transfer of Knowledge” pályázataival, az előző évekhez képest megtöbbszörözte európai uniós bevételeit, és így jelentős összegű mobilitási támogatást kapott kutatásaihoz. Két projekt 2004-ben már el is indult, a harmadik nyertes pályázat megvalósítása pedig 2005-ben kezdődik.

Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet magas színvonalon megfelel az alapításkor megfogalmazott követelményeknek: falai közt a világ élvonalához tartozó kutatás folyik, háttérrel biztosít az egyetemekről és más országokból érkező vendégkutatóknak, és aktívan közreműködik a gyakorlati élet által felvetett elméleti matematikai problémák megoldásában.

Az *MTA Szilárdtestfizikai és Optikai Kutatóintézet* kutatói kondenzált anyagokban és egyéb komplex, sok-részecskés rendszerekben fellépő inhomogenitások és rendezetlenség hatását vizsgálták. Ezen belül elsősorban a fluktuációk által indukált mintázatokot és a fázisátmeneteket kísérő szingularitásokat tanulmányozták modern elméleti módszerekkel és kiterjedt számítógépes szimulációkkal. Kiemelkedő kutatási eredményeket értek el, többek között kidolgozták a polikristályos anyagok mikro-szerkezetét meghatározó megszilárdulási folyamatok általános elméleti leírását, valamint univerzális eljárást adtak erősen rendezetlen rendszerek tárgyalására. Eredményeik várhatóan felhasználásra kerülnek az alkalmazás-orientált anyagok fejlesztésében.

Ahhoz, hogy valamely közeg atomjainak elhelyezkedését holografikus úton három dimenziós képként láttassuk, szükség van egy olyan pontszerű neutron forrásra, amely a tér minden irányába egyenletesen bocsát ki neutron hullámokat. További feltétele a holografikus leképezésnek, hogy a neutron hullámok hullámhossza összmérhető legyen az atomi távolságokkal. A hidrogén atommagján – azaz a protonon – szórt termikus neutronok a szóródás után úgy viselkednek, mintha a forrásuk a proton lenne. A kutatók ezt az elméleti

előrejelzésüket igazolták a palládium hidrid esetében, amikor is sikerült a fém rácsban kötött állapotban lévő hidrogén atomok közvetlen palládium szomszédjainak térbeli holografikus képét előállítaniuk.

Különböző plazmák jellemző alapfolyamatait vizsgálták kísérletileg és számítógépes szimulációval egyaránt. Az elmúlt évben erősen csatolt plazmák molekuladinamikai szimulációjával 2 és 3 dimenziós rendszerek termodinamikai, szerkezeti és diszperziós tulajdonságait állapították meg. Kiemelkedő fontosságú eredmény volt a kis és közepes nyomásokon üzemeltetett hélium ködfénykiszülésekben megjelenő He_2^+ ionok kísérleti kimutatása és hibrid numerikus szimulációkkal történt elméleti vizsgálata. Az így meghatározott koncentráció adatok, valamint forrás-, és veszteség folyamatok azonosítása fontos kiindulópont esetleges alkalmazások optimalizálásában.

Napjaink egyik legnagyobb környezetvédelmi problémája a szennyvizek (ipari és kommunális) nehézfémekkel (Zn, Cd, Cu, Ni, Cr, Pb) történő szennyezése. Ezért szükséges a szennyvizek nehézfém koncentrációjának állandó mérése, lehetőleg a kibocsájtóhoz minél közelebb. Erre a feladatra a jól ismert analitikai kémiai módszerek nem alkalmasak, mert ezek nagy laboratóriumi berendezések, amelyek igen hosszú mintaelőkészítést igényelnek, a külső helyszínre (szennyvíztelep stb.) nem telepíthetők és nagyon drágák.

A feladat megoldására kifejlesztettek egy új elven működő, helyszínre telepíthető berendezést, melyben un. elektrolit-katódos atmoszférikus nyomású ködfénykiszülést (ELCAD) alkalmaznak. A kiszülés által kibocsájtott színek alapján a vízben feloldott nehézfémek koncentrációja meghatározható. Az utóbbi évek kutatása során e speciális gázkiszülés tulajdonságait, működési mechanizmusát vizsgálták. Elkészült egy olyan változat, amellyel már nanogram-tizednanogramnyi nehézfém is ki lehetett mutatni a vízben.

MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézetében sikeresen folytatták – részben már le is zárták - az NKFP keretében korábban elnyert 10 projektjüket, a 2004-es pályázati ciklusban pedig újabb 5 támogatott projekt vezetői vagy résztvevői. A kapcsolódó kutatási-fejlesztési munkák során az informatika és más tudományágak (anyag-, élet- és társadalomtudomány, matematika, mesterséges intelligencia, rendszer- és irányítástechnika, automatizálás, operációkutatás) és felhasználási területek (érezkelő számítógépek, járműipar, közlekedés, gyártásautomatizálás, gyártásszervezés, kulturális örökség, egészségügy, információs társadalom, adatbiztonság) olyan interdiszciplináris kutatására, fejlesztésére koncentrálnak, melyek egyrészt igénylik az alapvető kutatási eredményeket, másrészt hosszabb távon alapozhatják meg az Intézet jövőjét.

Kapcsolataik ezúton is erősödnek olyan kiemelkedő szerepet betöltő nagyvállalatokkal, mint a GE, MATÁV, MOL, Knorr-Bremse, Paksi Atomerőmű, ugyanakkor a kisvállalati résztvevők biztosítékot jelentenek arra, hogy eredményeik a lehető legszélesebb körben terjedjenek el. Jelentős az Intézet vállalkozási bevétele is.

Az EU Centre of Excellence címéhez méltóan, az EU V. Keretprogramjához hasonlóan, kiemelkedő sikerrel szerepeltek a VI. Keretprogram során is, ahol csak 2004-ben 18 győztes konzorcium tagjai. Tengerentúli kutatásfinanszírozási forrásaik közül kiemelésre méltóak az Office of Naval Research, National Science Foundation, US Army Research Office (ARO) szervezetek, melyekkel a CNN-kutatások terén állnak kapcsolatban. Erősödnek NSF kapcsolataik is.

A rendelkezésre álló erőforrások jobb felhasználása és a nagyobb méretű, interdiszciplináris K+F projektek végzéséhez szükséges kapacitás elérése érdekében, összhangban az európai kutatási térség kialakítását célzó törekvésekkel, megkezdték határokon átnyúló virtuális intézetek, laboratóriumok kialakítását.

Sokéves együttműködés újabb jeleként a 2004-ben első ízben kiírt *Regionális Egyetemi Tudásközpontok* pályázatban a SZTAKI részt vesz a BME által vezetett *Elektronikus jármű és járműirányítási tudásközpont* projektben. Szintén kiemelendő az Intézet szerepe a 2004-ben indult *Mobil kommunikációs kutatás-fejlesztési központ és innovációs centrum* című, a BME-vezetésű NKTH projektben.

Szervezeti változások

A matematikai és természettudományi kutatóintézeteken belüli átalakítások, szervezeti intézkedések a következők voltak:

- 2004. évben került jóváhagyásra a **Kémiai Kutatóközpont** új Szervezeti és Működési Szabályzata. A korábban működő három intézet helyett öt, közel azonos méretű, átstrukturált, tudományos tevékenységében önálló intézet került kialakításra. A Kutatóközpont ennek alapján 2004. évtől öt tudományos intézetből és közös infrastrukturális egységekből áll. A Kémiai Kutatóközpont szervezetében további – kisebb – változások is történtek:

A Szintetikus Szerves Kémiai Osztály állományából levált a Szénhidrát Kémiai Csoport és 2004. január 1-től önálló Szénhidrát Kémiai Osztályként működik. A Radioanalitikai csoport tematikája megváltozott és 2004. január 1-től Neurofarmakológiai csoport néven folytatja működését.

A Katalízis Osztály elnevezése megváltozott Biomimetikus Katalízis Osztályra. A Felületspektroszkópiai Osztály elnevezése Nanoszerkezetű Fémkatalizátorok Laboratóriumára változott. Az Elválasztás technikai csoport beleolvadt a Környezetvédelmi Laboratórium állományába.

- A **Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézetben** a 2004-es igazgatóváltás következtében új szervezeti struktúra valósult meg. Lépéseket tettek a fiatalítás érdekében, amelynek során szabályozásra került a nyugdíjasok alkalmazásának rendje és felmentésre került több 70. életévét betöltött kolléga.

Gazdálkodással kapcsolatos tapasztalatok

A kutatóintézetek a beszámolási időszakban szerzett pozitív, illetve negatív tapasztalataikat az éves beszámoló szöveges indoklásában megfogalmazták.

Pozitív tapasztalatok

- Az akadémiai kutatóintézetek 2004-től bevételeik meghatározott köre utáni 5%-os befizetési kötelezettségüket felújításra fordíthatták.
- A 2004. évben hatályba lépett Innovációról szóló törvény kedvező lehetőséget biztosít a vállalkozói területtel történő együttműködésre, a vállalkozók részéről megrendelt kutatási témakörök finanszírozására.
- Az intézetek pozitívnak értékelik, hogy a nehéz gazdasági körülmények között is fenn tudták tartani működőképességüket, jelentős kutatási eredményeket értek el hazai és nemzetközi szinten.
- Az EU 6. program keretében lehetőség nyílt külföldi tanulmányutak, konferenciák költségeinek fedezésére.
- Fiatal kutatók alkalmazását, a PhD hallgatók foglalkoztatását az intézetek szükségesnek ítélik meg a kutatói utánpótlás biztosítása érdekében, és pozitív tapasztalataik vannak, de sokszor gondot jelent az arra érdemesnek bizonyult fiatalok megtartása.
- 2004. május 1-től Magyarország az EU tagjává vált és ezzel bővültek az igénybe vehető kutatási források is.

- Az intézetek pozitívként értékelik a Pénzügyi Főosztály által évente elkészített Segédletet, és a gazdasági vezetői szakmai találkozókat. Általában örömmel fogadják az internet és az e-mail térhódítását, hogy a PM honlapján elérhetőek a beszámoló és költségvetés nyomtatványok és kitöltési útmutatók, könnyebbségnek értékelik, hogy az adatszolgáltatások is nagyrészt e-mailen történtek.

Negatív tapasztalatok, hatások

- A költségvetési támogatásokból kormányhatározat alapján jelentős összeg került elvonásra. Ez nem csak az intézetek működési támogatását érintette, de közvetetten – az OTKA pályázatok keretének csökkentésén keresztül – saját bevételeikre is kedvezőtlen hatással volt.
- A külföldi és belföldi pályázatok utófinanszírozása (pl. NKFP, OTKA), a más tárcáktól átvett pénzek havi utalása likviditási problémát okoz az intézeteknek. Az első negyedévben ezért sok intézet kényszerült keretelőrehozási kérelem benyújtására.
- A 2004. őszén született elvárás, amely szerint a 2003. évi maradványt 2004-ben is biztosítani indokolt, olyan intézkedésekre készítette az intézeteket, amely sok esetben veszélybe sodorta fizetőképességüket (Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet, KFKI Részecske és Magfizikai Kutatóintézete). Az intézetek nagy részénél a 2004. évi maradvány összege jelentős mértékben meghaladja a 2003. évit. Ennek oka, hogy az NKTH 2004. december 28-29-én folyamatban lévő pályázatokra jelentős összegű – közel 2 milliárd Ft –előlegeket utalt ki, amelyek felhasználására az intézeteknek már nem volt lehetőségük.
- Az EU-hoz történő csatlakozás erősebb piaci versenyhelyzetet teremt az intézetek számára, új kihívások érintik a tudomány – elsősorban az alkalmazott kutatások – területét.
- Az elmúlt években az adminisztráció folyamatosan növekedett. Ez megmutatkozik az adatszolgáltatási kötelezettségek növekedésében és az egyre terjedelmesebb beszámolóban is.
- A pályázatok benyújtási rendje egyre nehezebb és bürokratikusabb, ami azt jelenti, hogy a kutatók idejük jelentős részét adminisztrációra kell, hogy fordítsák.

- Az új ellenőrzési rendszer működtetése jelentős többletfeladatot ró az intézetekre, a személyi és anyagi feltételek sok esetben nem biztosítottak.
- Felújításra, beruházásra kisebb összegek álltak rendelkezésre, az eszközök elhasználódottsági foka nőtt.
- Kedvezőtlen hatásként jelentkezett a Korm. határozat által elrendelt elvonás, amely tovább csökkentette az egyébként is alacsony dologi kiadások szintjét.
- A törvények, jogszabályok változása egyre bonyolultabb adminisztrációhoz vezet, növekszik a többletmunka, a működtetésükhöz szükséges adatokat egyre kevésbé tükrözik a kötelezően előírt nyilvántartások. A szabályzatok folyamatos módosítása, a kötelező adatszolgáltatások teljesítése, a bővülő analitika vezetése, az informatikai változások követése elvonja az időt a tényleges, intézet működését szolgáló feladatok ellátásáról.

Előirányzatok és teljesítések alakulása

04. cím Matematikai- és természettudományi kutatóintézetek

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	15.023,7	10.867,8	15.453,6	14.684,6	97,7	95,0
Ebből:						
személyi juttatás	6.248,9	5.731,7	6.617,3	6.389,0	102,2	96,5
központi beruházás	113,1	-	116,6	116,2	102,7	100,0
Folyó bevétel	5.524,8	3.152,8	6.027,5	6.958,5	125,9	115,4
Támogatás	9.691,2	7.715,0	8.735,2	8.735,2	90,1	100,0
Előirányzat-maradvány	702,5	-	690,9	792,8	112,9	114,7
Létszám (fő)	1.940	1.892	2.048	1.971	101,6	96,2

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat- módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	10.867,8	3.152,8	7.715,0	5.731,7
Módosítások jogcímenként				
Fiatal kutatók	378,0	-	378,0	278,4
OTKA	520,8	-	520,8	95,3
Nyugdíjas akadémikusok	1,7	-	1,7	0,3
Könyv- és folyóirat- kiadás tám.	0,3	-	0,3	-
Zárolás feladat elmaradás miatt	-22,1	-	-22,1	-
Közalkalmazotti illetményemelés	195,9	-	195,9	148,4
Elvonás	-199,3	-	-199,3	-
SouthEastern Europa in Maps tám.	5,8	-	5,8	3,4
IHM-MTA megállapodás	22,2	-	22,2	15,4
MEH-MTA megállapodás	16,0	-	16,0	2,9
Átcsop. saját hatáskörben	-	-	-	-175,9
Alapellátás zárolása	-16,7	-	-16,7	-
Többletbevétel	2.874,7	2.874,7	-	386,6
Központi beruházás	110,3	-	110,3	-
Felújítás	7,3	-	7,3	-
Előirányzat-maradvány igénybevétele	690,9	690,9	-	130,8
Módosított előirányzat	15.453,6	6.718,4	8.735,2	6.617,3

Kiadási előirányzatok*millió Ft-ban, egy tizedessel*

	Eredeti	Módosított	Teljesítés
	előirányzat		
Személyi juttatások	5.731,7	6.617,3	6.389,0
Munkaadókat terhelő járulékok	1.794,3	2.086,4	2.001,7
Dologi kiadások	3.058,5	5.008,0	4.722,8
Működési célú pénzeszköz átadások	35,9	142,3	114,8
Intézményi beruházási kiadások	214,8	1.238,9	1.090,2
Központi beruházás	-	116,6	116,2
Felújítás	32,3	209,7	206,5
Felhalmozási célú pénzeszköz átadás	-	22,8	32,2
Kölcsönök	0,3	11,6	11,2
Kiadások összesen	10.867,8	15.453,6	14.684,6

Teljesítések**Bevételek megoszlása forrásonként**

2004. évi tényadat megoszlása (%)

OTKA	0,4
Nemzeti kutatási és fejlesztési programok	14,1
Innovációs alaptól átvett	3,8
Feladatfinanszírozás keretében más tárcáktól átvett	0,8
Vállalkozástól	32,1
Külföldi forrás	21,7
Egyéb forrás	14,8
Előirányzat-maradvány igény-bevétele	12,3
Bevételek összesen	100,0 (alvállalkozói teljesítések és áfa nélkül)

A költségvetési címbe tartozó bevételek legnagyobb része külföldi források körébe tartozott.

Az egyéb bevételek a következő bevételi jogcímek kerültek besorolásra:

- más tárcáktól központi programokra átvett pénzek;
- önkormányzatoktól átvett pénzek;
- bérleti díj bevétel;
- kamatbevétel;
- non-profit szervezetektől átvett pénzek stb.;
- fejezeti kezelésű előirányzatoktól átvett pénzeszközök.

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	5.342,1	1.806	5.708,3	1.822
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	192	86	256,5	115
Állományba nem tartozók	197,6	-	424,2	34
Összesen	5.731,7	1.892	6.389,0	1.971

Létszám alakulása

	2003. év		2004. év		Változás kutatói létszám összesen (%)	Változás összes létszám (%)
	összes létszám	ebből: kutató	összes létszám	ebből: kutató		
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	1.792	1.013	1.822	1.036	102,3	101,7
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	118	118	115	115	97,5	97,5
Állományba nem tartozók	30	-	34	-	-	113,3
Összesen	1.940	1.131	1.971	1.151	101,8	101,6

Felújítás

Felújításra az intézetek – áfa nélkül – 167,9 millió Ft-ot fordítottak, amelyből

- 151,7 millió Ft (90,4 %) az ingatlanok,
- 16,2 millió Ft (9,6 %) a gépek felújítása.

A felújításokra az Akadémia központi forrásból 7,3 millió Ft-ot biztosított költségvetési támogatásként.

Beruházás

Központi beruházásként az intézetek 116,2 millió Ft-ot fordíthattak beruházásra, ebből 5,9 millió Ft volt a saját forrás.

Intézményi beruházásként 1.090,2 millió Ft-ot fordítottak ingatlanok, gépek, berendezések és felszerelések, járművek és immateriális javak beruházására.

Előirányzat-maradvány

A költségvetési címhez tartozó kutatóintézeteknél a beszámolási időszakban 1.276,7 millió Ft előirányzat-maradvány keletkezett az alaptevékenységi feladatok teljesítésével összefüggésben visszaforgatás nélkül.

millió Ft

Az előirányzat-maradvány megoszlása

- kiadási megtakarítás:	377,3
- bevételi túlteljesítés:	899,4

A felhasználható előirányzat-maradványt módosítja:

- vállalozási eredményből történő igénybevétel	197,8
--	-------

Felhasználására javasolt előirányzat-maradvány 1.474,5

A vállalozási tevékenység alakulása az előző évihez képest

	2003. év	2004. év	Változás
	millió Ft		%
Vállalozási bevételek	933,5	1.334,9	143,0
Vállalozási kiadások	587,3	809,8	137,9
Vállalozási eredmény	346,2	525,1	151,7

A vállalozási bevétel az összes bevétel: 19,2 %-a

A vállalozási kiadás az összes kiadás: 5,4 %-a

Az eredmény a vállalozási bevétel: 37,1 %-a

Az eredmény a vállalozási kiadás: 58,9 %-a

A vállalozási eredményből alaptevékenységre 197.820 E Ft-ot fordítottak.

5. cím Élettudományi kutatóintézetek

Az Akadémia intézményeiből 9 kutatóintézet alkotja ezt a címet. Az alábbiakban ezeknek a kutatóintézeteknek kerül bemutatásra a 2004. évi szakmai tevékenysége, összefoglalva.

Az *állatorvos-tudományi* kutatások az állati eredetű élelmiszer-előállítás gazdaságosságát hátrányosan érintő betegségek megelőzését szolgálták. A sertés torzító orrgyulladás kórfejlődését újszerű módon, modern képalkotó technikák (komputertomográf és mágneses rezonancia vizsgálatok) alkalmazásával tanulmányozták. Ezáltal élő állatban lehetett vizsgálni és követni az orrüreg belsejében lezajló kóros folyamatokat. Az így nyert ismeretek elősegítik a betegség elleni hatékonyabb védekezési eljárások kidolgozását, és ezzel jelentős gazdasági veszteségek megelőzését szolgálhatják. Az európai együttműködőkkel karöltve végzett kutatások eddigi eredményei alapján új alapokra helyezték a torzító orrgyulladás kórfolyamatairól alkotott képet, és egy korszerűbb vakcina kidolgozása is lehetővé vált.

A *Balatoni Limnológiai Kutatóintézet* fő feladata a Balaton vízminőségével és élővilágával kapcsolatos kutatás volt. 2004-ben, a Keszthelyi-medence vizében a klorofill-a átlaga 15,1 µg/liter, maximuma 35,5 µg/liter volt, a Siófoki-medencében ezek az értékek 5,2, ill. 13,1 µg/liternek adódtak. A Keszthelyi-medence eutróf, a siófoki mezotróf állapotúnak minősült. A bakteriális méretű fotoszintetizáló szervezetek a fitoplankton összes tömegének az eutróf területen 4 %-át, a mezotróf területen 12 %-át tették ki. A fitoplankton számára a legfontosabb nitrogénforrás az ammónium volt. (93, ill. 472 mgN/m²/nap). Ezt követte az urea és a nitrát felvétele (15-53, illetve 2-35 mgN/m²/nap). A balatoni fitoplankton növekedését alapvetően a foszfor utánpótlás korlátozza. A gyökerező vízi növények terjedését az üledék erősen negatív redox potenciálja befolyásolhatja. Rétegzettséget tapasztaltak a bevonatlakó állatok eloszlásában. A zooplankton sűrűsége 2004-ben megnőtt, a nyári zooplankton tömege a tó keleti és nyugati medencéi között öt-hatszoros különbséget mutatott. A természetes szaporulatból származó fogassüllő (*Sander lucioperca*) ivadék mennyisége május végén a teljes tóra vetítve több mint 850 millió db. A fogassüllő, a kőszüllő (*Sander volgensis*), a dévérkeszeg (*Abramis brama*) és a bodorka (*Rutilus rutilus*) ivadék növekedése a hosszú távú adatsorok alapján a 10 °C feletti napi hő összeggel függött össze. A Balatonba telepített busák testmérete 77-123 cm között változott, az 5-12 éves korcsoportokhoz tartoztak. A kifogott korcsoportok feltehetőleg a déli befolyókon keresztül, halastavakból, tározókból jutottak a Balatonba, ahol természetes úton nem szaporodnak.

MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézetben a szorongás, schizofrénia szempontjából is jelentős agyi kannabinoid jelátviteli rendszer anatómiai, élettani és farmakológiai vizsgálatával, ill. a magasabb rendű kognitív folyamatok alapját képező agyi ingerületátvitel kontrolljának molekuláris, sejt- és rendszerszintű vizsgálatával foglalkoztak normál és kóros

esetekben. Az elmúlt évben előreléptek az agyi kannabinoid rendszer szerkezetének, működésének és befolyásolhatóságának leírásában, ami jelentős felismerésekre vezetett a drogfüggőség kialakulásában és a memória kapacitás csökkentésében játszott szerepével kapcsolatban. Eredményeik lehetővé teszik új típusú szorongásgátló gyógyszerek tervezését. Alapvető jelentőségű felismeréseket tettek különböző, tanulási folyamatokban szerepet játszó agyi hullámtevékenység kialakulásával kapcsolatban. Állat-modellben, illetve epilepsziás emberi agyban meghatározták a sejtaktivitás és a sejtpusztulás több lényegi összefüggését. Eddig nem ismert gátló pályarendszert írtak le, ami a magasabb rendű kognitív folyamatokban résztvevő talamikus magvak sejtjeinek működését befolyásolja, így jelentős szerepe lehet a talamusz és az agykéreg normális és patológias működésében.

Jelentős felismeréseket tettek az agy normál és kóros működése szempontjából alapvető jelentőségű szerotonerg-és noradrenerg rendszerek működésével, a kettő közötti kölcsönhatások természetével kapcsolatban. Eszerint a kettő között átjárhatóság van, az egyik kiesése esetén a másik képes kompenzálni a hiányzó működést. Génkiütött egerek vizsgálatával kimutatták, hogy a jelentős agyi idegi átvivő anyag ATP, GABA és glutamát felszabadulását milyen mechanizmus váltja ki a hippocampusban. A monoamin visszavételben résztvevő transzporterek immunmoduláns szerepét vizsgálva elsőként írták le, hogy a noradrenalin-transzporter genetikai hiánya (NET-KO egerek), vagy kémiai gátlása egyes antidepresszánsokkal a gyulladáshoz vezető mediátorok termelésének csökkenését eredményezi. Eredményeik hozzájárulnak a depresszió kialakulásának jobb megismeréséhez és új terápiás módszerek kialakításához.

Megállapították, hogy az agyalapi mirigy működését szabályozó hormon termelő idegsejtek eddig nem ismert (glutamáterg) sajátosságait. Ezáltal az endokrin szervek hypothalamikus szabályozásának új, ez ideig ismeretlen mechanizmusát írták le. Öregedő állatok hypothalamuszát vizsgálva számos eddig ismeretlen, az időskori napi ritmusok megváltozásában szerepet játszó jelenséget, mechanizmust írtak le. A pajzsmirigy működés központi idegrendszeri szabályozásának tanulmányozás során az idegrendszeri T3 szintézis szabályozásának néhány kulcsfontosságú elemét írták le, amelyek segítik megérteni a klinikai jelentőségű alacsony T3 szindróma kialakulását. Szintén a pajzsmirigy működés központi szabályozására vonatkozóan, elsőként leírták a D2 expresszió eloszlását fejlődő idegrendszerben.

Vizsgálták a stressz és az anyagcsere központi idegrendszeri szabályzó mechanizmusainak összefüggéseit, különös tekintettel a stressz és az elhízás közti kapcsolatokra.

Jelentős eredményeket értek el az idegi őssejtek jellemzőinek vizsgálatával és az őssejtek fejlődését szabályozó tényezők *in vitro* elemzésével. A sejtadhéziós folyamatok vizsgálatára új eljárásokat dolgoztak ki, közösen az OWLS műszer magyar fejlesztőjével, a MikroVakuum Kft, Budapesttel együttműködve.

Az NKFP és magántőke támogatással felépült és 2003 óta működő Géntechológiai Részlegükben előállított transzgenikus egérmodelleket (zölden fluoreszkáló fehérjemarkerrel jelzett Gabaerg idegsejtek) nemzetközi együttműködésben több mint 30 laboratóriumban használják idegsejtcsoportok és neuronális hálózatok tanulmányozására.

A stressz és azzal összefüggésben a szorongás és agresszivitás egyre jelentősebb szociális problémát jelentenek. Az ezzel kapcsolatos jelenségek megértése egyaránt szolgál közegészségügyi és szociális célokat. A stressz és magatartás viszonyának tanulmányozása során kimutatták, hogy a stresszjelenség nemcsak az agresszivitás mennyiségét, hanem minőségét is szabályozza, és hozzájárul a személyiségzavarok során jelentkező abnormális agressziótípusok kialakításához. Az agresszivitást és stresszválaszt szabályozó idegközpontok között kölcsönös megerősítési kör jön létre, amely kulcsfontosságú lehet egyes abnormális agressziótípusok kialakításában és fenntartásában. A stressznek való kitettség befolyásolja a szorongásos rendellenességek kezelhetőségét, ami különösen fontos a cannabinoidok esetében, amelyek - az Intézetben folyó munka alapján - a szorongás kezelésének új, ígéretes lehetőségét nyújtják. A vizsgálatok eredményei arra utalnak, hogy a cannabinoidok elsősorban az erős stressznek való kitettséggel együtt járó szorongás kezelésében játszhatnak szerepet, így az úgynevezett "antistressz" vegyületek kategóriájába sorolhatók.

Az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézet növénynemesítési tevékenységének eredményességét bizonyítja, hogy a hazai őszi búza vetőmag előállításban évek óta a legnagyobb területen szaporított fajták sorát a martonvásári nemesítésűek vezetik. Magyarországon legtöbb vetőmagot az Mv Magdaléna és az Mv Csárdás fajtából fémzároltak, de nagy volumenű volt az előállítás az Mv Palotás, Mv Verbunkos és az Mv Magvas fajtákból is. Az újabb nemesítésű fajták közül gyors ütemben növekedett az Mv Suba, Mv Ködmön és az Mv Süveges vetésterülete. A martonvásári búzafajták területi részaránya Magyarországon 55-57 %-ra becsülhető, de vannak olyan tájörzetek, ahol ez az érték még ennél is magasabb.

2004 őszén négy martonvásári búzafajta – Mv Regiment, Mv Hombár, Mv Táltos, Mv Kemence – kapott állami elismerést. Az Mv Regiment és Mv Hombár az állami fajtakísérletekben kiugróan nagy termőképességével tűnt ki a vizsgált fajtajelöltek sorából. Mindkét fajta korai érésű, kiváló fagyállóságú és ellenálló a liztharmattal szemben. Az Mv

Regiment közepes minőségű malmi búza, míg az Mv Hombár magas fehérje tartalmú puha szemű fajta. Az Mv Táltos és az Mv Kemence bőtermő, jó minőségű kenyérbúza. Átlagos siker-tartalmuk 30%, vagy azt meghaladó, farinográfus minőségük, pedig B1-A2.

Ezen fajták minősítésével 31-re növekedett a jelenleg termesztésre engedélyezett martonvásári nemesítésű őszi búzák száma.

Folytatódott a martonvásári búzafajták sikeres külföldi szereplése is. Ez évben állami elismerést kapott Horvátországban az Mv Emese és az Mv Mambó fajta. Növekvő területen folyik a martonvásári búzafajták vetőmag szaporítása Kanadában, Horvátországban, Koszovóban, Macedóniában, Szlovákiában és Romániában.

2004-ben öt martonvásári nemesítésű kukorica hibrid részesült állami minősítésben. Az Mv 241, az Mv 251, az Mv 261 és az Mv 271 az igen korai, a Tisza fajta pedig a korai éréscsoport szemes kukorica szortimentjét gazdagítja. Az új hibridek elismerésével 19-re nőtt az intézet által nemesített és hazai forgalmazásban lévő fajták száma.

Külföldön is további sikereket értek el kukoricahibrideik. Romániában az Mv 277, Szlovákiában a Hunor, Törökországban, pedig a Maxima szemes hasznosítású fajták kaptak állami elismerést.

MTA Növényvédelmi Kutatóintézetében egymással szinergizáló hatóanyagokat (furazolidon és karbendazim) tartalmazó, növényi baktériumfertőzések ellen alkalmazható, széles hatásspektrumú és rezisztenciát nem indukáló növényvédő szer családot fejlesztettek ki. A készítménycsalád jelentős elismerést és számos nemzetközi díjat nyert.

Az alma és meggy integrált termesztéstechnológiájának fejlesztése érdekében folytatott kutatás eredményei jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy jelenleg a magyarországi almaültetvények 20-25 %-ában és az új telepítésű meggyültetvények 30-35 %-ában integrált termesztést folytatnak. Összehasonlításként ez a szám 4-5 évvel ezelőtt csak 3-4 % volt. Az eredmények az „Integrált növénytermesztés: Alma” és az „Integrált növénytermesztés: Meggy és Cseresznye” című könyvekben jelentek meg.

A vadgesztenyelevél-aknázómoly (*Cameraria ohridella*) megfigyelésére 2004-ben első alkalommal monitoring-rendszer működött Budapesten, amelynek keretében a város számos pontján üzemelt az MTA Növényvédelmi Kutatóintézete által kifejlesztett feromoncsapda. Így permetezési ütemtervet lehetett készíteni, és egyetlen alkalommal végrehajtott permetezés is kiváló eredményt hozott. Kísérleti engedéllyel sikerrel került próbálásra hazánkban először a NeemAzal T/S. Ez a biopeszticid a rovar-táplálkozást gátlók csoportjában tartozik, számos európai országban regisztrált peszticid, és – amennyiben hazai engedélyezést nyer – első

képviselője lehetne ennek a környezetkímélő szercsoportnak. Erre akkor lesz égető szükség, ha a jelenleg használatos kitinszintézisgátló készítményekkel szemben rezisztencia alakulna ki a kártevőben.

Az Európában terjedő fontos kukorica-kártevő, az amerikai kukoricabogár (*Diabrotica virgifera virgifera*) fogására korábban fejlesztett, nagy fogókapacitású varsás csapdájukat tovább tökéletesítve kifejlesztették az újfajta szerkezetű KLP csapdatípust. Az új típus a szokványos ragacsos típusokhoz képest könnyebben kezelhető, nagyobb fogókapacitású, hosszabb ideig használható. Az újfajta csapdaszerkezet a megfelelő csalogatóanyagokkal ellátva további olyan kártevő bogarak fogására is alkalmas lesz, melyekre eddig csapdakészítmény nem volt kapható.

Az MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézetében kidolgozták a többfajú, funkcionális természetvédelem új módszertani hátterét, aminek fő célja a korábbi fajközpontú, ritkaságra alapozott természetvédelem funkcionálisabb és hatékonyabb irányba terelése. Nemzetközi kooperációban összefüggéseket állapítottak meg a tengeri ökoszisztémák különleges sérülékenysége és tipikus szerkezeti tulajdonságai között. Hálózatelméleti vizsgálatokat végeztek a túlhalászat és a veszélyes tengeri algavirágzások közötti lehetséges kapcsolat jellemzésére. Utóbbi kutatások globális jelentőségűek, mind természetvédelmi, mind gazdasági szempontból.

Nemzetközi kollaboráció keretében másodlagos (regenerálódó) és természetes állapotú erdők aljnövényzetének diverzitását és térbeli szerveződését hasonlították össze információstatisztikai módszerekkel. Megállapították, hogy a természetes (őserdőnek tekinthető) állomány aljnövényzetének heterogenitása és térbeli rendezettsége magasabb, diverzitása azonban kisebb mint a másodlagos erdőké. Eredményeik szerint a most újonnan alkalmazott módszer a korábbiaknál érzékenyebb és pontosabb az erdő hosszú távú biodiverzitás változásainak monitorozása céljára.

A Duna és mellékág-rendszereinek, valamint a wetland területek hidrobiológiai kutatása során értékelték a szigetközi halállomány hosszú idejű változásait és összegezték a fenntartható halászati hasznosítás feltételrendszerét. Megállapították, hogy a szigetközi hullámtéri vizek ökológiai viszonyait továbbra is a folyamatosan működő vízpótló-rendszer vízének dinamikája és kémiai jellemzői szabják meg. A Szigetköz Cikolai-ágrendszerében kísérleti vizsgálatsorozatot hajtottak végre a tájegységre jellemző fontos víztér- és élőhelytípusokban alkalmazható hidrobiológiai monitorozási módszerek fejlesztése és a mintavételi eljárások megbízhatóságának tesztelése érdekében, figyelemmel az EU Víz Keretirányelvére is.

Részletesen elemezték a Duna Gemenci-szakaszán négy, eltérő vízdinamikájú mellékág vízkémiai és zooplankton viszonyainak a dunai vízjárástól függő alakulását. A terület faunájára nézve új Copepoda, Cladocera és Ostracoda fajokat írtak le. Megállapították, hogy elsősorban a folyószabályozással kapcsolatos tevékenységekre vezethetők vissza azok az élőhelyi változások, amelyeknek a gemenci halállomány természetes utánpótlásának hanyatlásában meghatározó a szerepe

A bevonatlakó algák mennyiségi viszonyaiban és minőségi összetételében bekövetkező változásokkal mutatták ki a Velencei-tó vízminőségében, 2004-ben bekövetkezett javulást. A 2000-es cianid- és nehézfémzennyezés utóhatásainak algabevonat vizsgálata azt mutatta, hogy a Tisza és a vizsgált tiszai holtágak jellegzetes kovaalga dominanciája részben a szennyezés következménye volt. Számos, különböző mértékben veszélyeztetett fajt, illetve két új flóraelemet és két - a magyarországi algaflórára nézve - valószínűleg invázív fajt is találtak.

A globális klímaváltozás az előrejelzések szerint egyrészt a klimatikus átlagértékek eltolódásával, másrészt a variabilitás és az extrém időjárási események gyakoriságának növekedésével fog járni. A Duna-Tisza közti homoki erdőssztyepp zónában mindkét jelenség hatásainak vizsgálata folyik. Ismételt felvételezéssel megállapították, hogy a homokpusztagyepekben a 2000-es és 2003-as aszály következtében jelentős gyeppusztulás következett be. Az évelő füvek borítása drasztikusan lecsökkent, míg a zavarástűrő egyéves és a rövid életű évelő fajok borítása jelentősen megnövekedett. Ez a folyamat megegyezik egy sztyepp-félsivatag váltással, amely – amennyiben a gyakoribbá váló aszályok következtében tovább folytatódik – drasztikusan megváltoztathatja a Duna-Tisza közti száraz homoki növényzet jellegét.

Az intézetben több éves múltra visszatekintő restaurációs ökológiai vizsgálatokat folytatva terepi kísérletekben tesztelték a talaj tápanyagtartalmának, a kiindulási vegetációnak, a kaszálásnak és a felületésnek a felhagyott szántók restaurációjában játszott szerepét. Megállapították, hogy a talaj tápanyagtartalma és a talaj mikrobiális közösségének működése szénforrás adagolás révén befolyásolható, de a vegetációra nézve kedvező hatás ezzel a módszerrel nem lehetséges. A vegetációra nézve leggyorsabb eredmény a domináns fajok felületésével érhető el. A kaszálás kedvező hatása csak hosszabb távon érvényesül. A kísérletek tapasztalatai a természetvédelmi kezelési tervezésben közvetlenül használhatók lesznek, az útmutatások, tervezési javaslatok kidolgozása folyamatban van.

A pannon ökorégió területének döntő többsége Magyarországon található, tehát ezen a régió természetes növényzetének megőrzéséért az Európai Unió belül hazánk felelős. A

Magyarország természetes növényzeti örökségének felmérése és összehasonlító értékelése című NKFP pályázat keretében 2004 folyamán az ország közel 50 %-án (azaz 4 és fél millió hektáron) térképezték fel az aktuális természetes növényzetet. A térképezés méretaránya 1: 75 000, 17-féle vegetációs, tájökölógiai és természetvédelmi attributumot gyűjtöttek. A térképezésben az Intézet irányításával 212 botanikus vett részt. 2005-re készül el Magyarország első aktuális vegetációtérképe, amely alapkutatási, alkalmazott kutatási és oktatási célokat egyaránt szolgál majd.

Az Intézet a KvVM TvH Erdőrezervátum Programja kutatási tevékenységének hivatalos koordinátora, amelynek eredményei a természetközeli erdőgazdálkodás és a természetvédelem fejlesztését szolgálják. Létrehozták egy természetes tölgyerdő faállomány-szerkezeti adatbázisát és térbeli modelljét. Kifejlesztettek egy mintavételi szimulációs programot, amellyel összehasonlító vizsgálatokat végeztek az erdőrezervátumok hosszú távú felmérési módszereinek optimalizálására.

A növényekben rejlő kémiai hatóanyagok vizsgálata során a gyógynövényekben leggazdagabb *Lamiaceae* család tagjaiból négy flavonoidot, két diterpént és 110 illóolaj komponenszt izoláltak.

MTA SzBK Biofizikai Intézetben kimutatták, hogy a fehérjék dinamikai tulajdonságai a működést döntően befolyásolják. Számos jel mutat rá, és egyre fontosabbnak tűnik, hogy különböző szintű relaxációk hierarchikus rendben szerveződnek, megfelelően a szerkezeti hierarchiának. Ezt az alapvető jelentőségű témakört a jól ismert modell-fehérjén, a mioglobinnal tanulmányozták. Alacsony hőmérsékleti spektroszkópia módszerével két fehérje fluktuációt sikerült megkülönböztetni és azonosítani, valamint e fluktuációk dinamikai tulajdonságait jellemezni. Ezek az eredmények lényeges új ismereteket adnak a fehérjék szerkezet-működés kapcsolatára vonatkozóan és közelebb visznek a fehérjeműködés alapjainak a megértéséhez.

Az idegrendszeri károsodások tanulmányozása során a mozgató idegrendszer degeneratív betegsége, az amyotrophiás laterálsclerosis (ALS) különböző modelljeiben a neuronális kalcium háztartás változásait vizsgálták. Kimutatták, hogy a DNS oxidatív károsodására adott enzimatis reakció egyik fő komponense a poli(ADP-ribóz) polimeráz (PARP) expressziója az ALS betegek gerincvelői motoneuronjaiban lecsökken, mely az egyébként halálra ítélt sejtekben az energia konzerválására irányuló (végső) protektív mechanizmus jelenlétére utal. Ezeket a leíró vizsgálatokat kiterjesztették a betegek egyéb agyrégióira is, s így kimutatták,

hogy a megnövekedett PARP expresszió az agy nem motoros területein is észlelhető, ami az ALS-ben egy széleskörű, nem sejtszövet-specifikus oxidatív stressz jelenlétére utal.

A mikrobiális gázanyagcsere csoport továbbfejlesztette eljárásukat a keratin tartalmú mezőgazdasági és élelmiszeripari veszélyes hulladékok két lépésben történő ártalmatlanítására. A keratin bontó és a lebontási terméket hasznosító hipertermofil mikroorganizmus a veszélyes hulladékot hidrogénné alakítják át. Optimalizálták a rendszer hatásfokát.

MTA SzBK Enzimológiai Intézetében enzim-ligand komplexek háromdimenziós szerkezetének meghatározásával és párhuzamos oldatfázisú kinetikai kísérletekkel a világon elsőként írták le a preventív DNS javítás egyik kulcsfontosságú enzimének (dUTPáz enzim) részletes reakciómechanizmusát. Az eredmény alapot nyújt az új tumorterápiás célpont dUTPáz elleni antagonisták tervezésére. A munkából született, az Enzimológiai Intézet kutatóinak irányításával készült közlemény a J. Biol. Chem. nagypresztízsű folyóirat "Paper of the Week" kitüntetését nyerte el, amelyet az egy százalékos legkiemelkedőbb közleménynek ítél oda a J. Biol. Chem. szerkesztőbizottsága.

MTA SZBK Növénybiológiai Intézete a növények környezeti hatásokra adott stresszválaszait és stressztoleranciáját, fényérzékelését, fényhasznosítását valamint egyedfejlődését meghatározó sejtszintű folyamatok molekuláris jellemzését elemezte. A búza szárazságtűrését meghatározó mechanizmusok megismerése érdekében ozmotikus sokk során kifejeződő géneket azonosítottak és megkezdték stresszindukálható gyökérspecifikus búza promóterek jellemzését. A magasabb rendű növények nagy része a vízhiányra prolin felhalmozódással válaszol, ami szükséges az ozmotikus stresszel szembeni ellenállóképességhez. Kimutatták, hogy a prolinfelmozásban gátolt mutánsokban nagymértékű oxidatív stressz alakul ki, ami fokozottan károsítja a fotoszintetikus apparátust, és csökkenti a növény életképességét. Azonosítottak és jellemeztek egy új fehérje termelődésért felelős gént, amelynek jelenléte fokozott só rezisztenciát eredményez Arabidopsis növényekben. Egy svájci kutatási programba bekapcsolódva elsőként mutatták ki a szingulett oxigén szerepét a növényi programozott sejthalál folyamatának beindításában. A fotoszintetikus folyamatok molekuláris szintű vizsgálata során nemzetközi együttműködésben elsőként sikerült egy mesterséges önszerveződő fénybegyűjtő antennarendszert létrehozni, amelynek differenciálpolarizációs lézersugár pásztázó mikroszkópos jellemzését végezték el. Megkezdték azon vizsgálataikat, amelyek a cianobaktériumok nehézfém toleranciájával kapcsolatos génkifejeződési változások

kimutatására irányulnak és jellemezték kobalt, nikkell és cink hatására specifikusan indukálódó géneket. A növények fényérzékelését alapvetően meghatározó fitokróm fotoreceptorok vizsgálata során megállapították, hogy a fényindukció kialakulásában a fitokróm-B jelátviteli útnak kitüntetett jelentősége van. Növényi sejtosztódás és a környezeti stressz-tolerancia molekuláris szintű szabályozásának kutatása. A növényi sejtosztódás és a környezeti stressz-tolerancia molekuláris szintű szabályozásának kutatása során további kísérleti bizonyítékokkal támasztották alá, hogy a nitrogén monoxid alacsony koncentrációban serkenti a növényi sejtek belépését a sejtosztódási ciklusba, de nem befolyásolja a sejtciklus lefolyását.

MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézete a talajtan-agrokémia-talajbiológia-agroökológia szakterület központi kutatási intézménye, elismert hazai és nemzetközi tudományos központja. Az alap és alkalmazott kutatásokon túlmenően munkatársai jelentős szerepet játszanak a szakterület fejlesztési tevékenységében, a különböző szintű magyar- és idegen nyelvű oktatásában, a szakmai és tudományos továbbképzésben. Képviselek az intézetben művelt tudományterületeiket mind a hazai, mind a nemzetközi tudományos szervezetekben.

Az NKFP kutatási programok keretében további eredményeket értek el a *precíziós növénytermesztés* talajtani és agrokémiai feltételrendszerének kidolgozásában, szabályozási alternatívák kialakításában a *diffúz foszfor terhelés* csökkentésére, új *földminősítési rendszer* kialakításában, közreműködnek a *fenntartható fejlődés* technológiai piacorientált fejlesztésében, növényi növekedésserkentő és hatékony nitrogénkötő *mikrobiális inokulumok* kifejlesztésében, valamint komplex és hatékony *bioremediációs* technológiák kidolgozásában. Nemzetközileg is nagy érdeklődést és elismerést kiváltó módszert dolgoztak ki a talajok és agro-ökoszisztémák specifikus „környezeti érzékenységének” jellemzésére. Részletes anyagot állítottak össze Magyarország talajainak vízgazdálkodási tulajdonságairól, vízháztartási típusairól, s azok anyagforgalmi következményeiről. 1:100 000 méretarányú talajtani atlaszt készítettek Magyarországra, illetve Magyarország hét nagytájára vonatkozóan. Az atlasz 7–7 tematikus térképet tartalmaz: genetikai típus; kémhatás és mészállapot; fizikai talajféleség; vízgazdálkodási tulajdonságok; szervesanyag-készlet; a talajok anyagforgalmának alapvető típusai; talajdegradációs régiók.

A Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése I. ütemének keretében megfelelő alkalmassági vizsgálatok mellett folytatták a *Bodroghözben kiépített monitoring-rendszer* működtetését. Folytatódott a Kreybig Digitális Talajinformációs Rendszer építése. Három potenciális víztározó területére megtörtént a térinformatikai rendszer terepi reambulációja.

Környezetkímélő tápanyag-utánpótlási szaktanácsadási rendszert kidolgozását, felhasználóbarát szoftvert fejlesztését követően, előkészítették a rendszer gyakorlati bevezetését, szaktanácsadó rendszerrel vették fel a kapcsolatot a rendszer országos szintű üzemi bevezetéséhez.

Részt vettek Európa korszerű talajtani adatbázisának kidolgozásában, valamint Európa Talajtani Atlaszának elkészítésében.

Az OECD országokban kialakult gyakorlatnak és metodikának megfelelően becsülték a magyar mezőgazdaság *NPK tápelem mérlegét* a 2003. évre.

Szervezeti változások

- A **Szegedi Biológiai Központ**ban sikeres GVOP pályázat eredményeként elkezdődött egy Központi Cellulóz Imaging Laboratórium felállításának szervezése.

Gazdálkodással kapcsolatos tapasztalatok

A kutatóintézetek a beszámolási időszakban szerzett pozitív, illetve negatív tapasztalataikat az éves beszámoló szöveges indoklásában megfogalmazták.

Pozitív tapasztalatok

- Az akadémiai kutatóintézetek 2004-től bevételeik meghatározott köre utáni 5%-os befizetési kötelezettségüket felújításra fordíthatták.
- A 2004. évben hatályba lépett Innovációról szóló törvény kedvező lehetőséget biztosít a vállalkozói területtel történő együttműködésre, a vállalkozók részéről megrendelt kutatási témakörök finanszírozására.
- Az intézetek pozitívumnak értékelik, hogy a nehéz gazdasági körülmények között is fenn tudták tartani működőképességüket, jelentős kutatási eredményeket értek el hazai és nemzetközi szinten.
- Külföldön is elismert a Martonvásáron nemesített kalászos és kukorica fajta, amelynek vetőmagjait szaporítás és forgalmazás céljából jelentős mennyiségben exportálhatta a Mezőgazdasági Kutatóintézet érdekeltiségébe tartozó társaság. Ez lehetőséget nyújtott a kutatási tevékenység finanszírozásának elősegítésére. Az Intézetben nemesített és honosított növényfajták szaporításának és azok vetőmagjainak feldolgozását segíti, hogy az év során a Martonseed Rt. – a vetőmag előállításához nem kötődő vagyonelemek privatizációját követően – az APV Rt-től visszakerült az MTA tulajdonába.

- Az EU 6. program keretében lehetőség nyílt külföldi tanulmányutak, konferenciák költségeinek fedezésére.
- Fiatal kutatók alkalmazását, a PhD hallgatók foglalkoztatását az intézetek szükségesnek ítélik meg a kutatói utánpótlás biztosítása érdekében, és pozitív tapasztalataik vannak, de sokszor gondot jelent az arra érdemesnek bizonyult fiatalok megtartása.
- 2004. május 1-től Magyarország az EU tagjává vált és ezzel bővültek az igénybe vehető kutatási források is.

Negatív tapasztalatok, hatások

- A költségvetési támogatásokból kormányhatározat alapján jelentős összeg került elvonásra. Ez nem csak az intézetek működési támogatását érintette, de közvetetten – az OTKA pályázatok keretének csökkentésén keresztül – saját bevételeikre is kedvezőtlen hatással volt.
- A külföldi és belföldi pályázatok utófinanszírozása (pl. NKFP, OTKA), a más tárcáktól átvett pénzek havi utalása likviditási problémát okoz az intézeteknek. Az első negyedévben ezért sok intézet kényszerült keretelőrehozási kérelem benyújtására.
- Szintén gondot okoz, hogy a pályázatok ütemezése időarányos, ugyanakkor a kiadások felmerülése sokszor nem egyenletes, például szabadföldi mezőgazdasági kutatásokhoz kapcsolódik. Ezen pályázatok előfinanszírozása problémát jelent (Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet).
- Az EU-hoz történő csatlakozás erősebb piaci versenyhelyzetet teremt az intézetek számára, új kihívások érintik a tudomány – elsősorban az alkalmazott kutatások – területét.
- Az elmúlt években az adminisztráció folyamatosan növekedett. Ez megmutatkozik az adatszolgáltatási kötelezettségek növekedésében és az egyre terjedelmesebb beszámolóban is.
- Jelentős anyagi kár keletkezett a Mezőgazdasági Kutatóintézetnél, amikor ismeretlen személy felgyújtotta a Kukoricakutatói épületet. Megsemmisültek műszerek, eszközök, kísérleti vetőmagvak, az épület jelentős mértékben megrongálódott. A

helyreállításra nagyrészt az Akadémia központi forrásaiból nyújtott segítséget, kisebb részben a biztosító finanszírozta a kárt.

- Kedvezőtlen hatásként jelentkezett a Korm. határozat által elrendelt elvonás, amely tovább csökkentette az egyébként is alacsony dologi kiadások szintjét.
- A törvények, jogszabályok változása egyre bonyolultabb adminisztrációhoz vezet, növekszik a többletmunka, a működtetésükhöz szükséges adatokat egyre kevésbé tükrözik a kötelezően előírt nyilvántartások. A szabályzatok folyamatos módosítása, a kötelező adatszolgáltatások teljesítése, a bővülő analitika vezetése, az informatikai változások követése elvonja az időt a tényleges, intézet működését szolgáló feladatok ellátásáról.

Előirányzatok és teljesítések alakulása

05. Élettudományi kutatóintézetek

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	9.411,8	5.500,2	9.541,3	8.627,8	91,7	90,5
Ebből:						
személyi juttatás	3.504,5	3.089,4	3.731,9	3.554,0	101,4	95,2
központi beruházás	0,7	-	59,0	58,6	-	99,3
Folyó bevétel	3.152,2	1.440,7	3.707,2	3.968,7	125,9	107,1
Támogatás	5.984,6	4.059,5	5.001,9	5.001,9	83,6	100,0
Előirányzat-maradvány	1.070,5	-	832,2	832,2	77,7	100,0
Létszám (fő)	1.285	1.279	1.349	1.305	101,6	96,7

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat- módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	5.500,2	1.440,7	4.059,5	3.089,4
Módosítások jogcímenként				
Fiatalkutatók	183,3	-	183,3	136,0
OTKA	530,6	-	530,6	122,9
Elvonás	-91,6	-	-91,6	-
Központi beruházás tám.	49,7	-	49,7	-
Felújítás	39,4	-	39,4	-
Többletbevétel	2.266,5	2.266,5	-	335,5
MTRFH-MTA megáll.	5,6	-	5,6	1,6
Közalkalmazotti ill. em.	114,2	-	114,2	85,5
IHM-MTA megállapodás	7,4	-	7,4	1,3
ESZCSM-MTA megállapodás	20,1	-	20,1	0,8
FVM-MTA megállapodás	49,0	-	49,0	5,5
MEH-MTA	16,5	-	16,5	0,8
KvVM-MTA megállapodás	10,5	-	10,5	3,0
Balaton program	16,7	-	16,7	4,7
Nyugdíjas akadémikusok támogatása	0,3	-	0,3	0,2
Alapellátási tartalék zárolása	-10,0	-	-10,0	-
Saját hatáskörű átcsoport.	-	-	-	-240,4
Könyv- és folyóirat	0,7	-	0,7	-
Előirányzat-maradvány igénybevétele	832,2	832,2	-	185,1
Módosított előirányzat	9.541,3	4.539,4	5.001,9	3.731,9

Kiadási előirányzatok*millió Ft-ban, egy tizedessel*

	Eredeti	Módosított	Teljesítés
	előirányzat		
Személyi juttatások	3.089,4	3.731,9	3.554,0
Munkaadókat terhelő járulékok	998,3	1.221,3	1.135,3
Dologi kiadások	1.095,1	3.235,4	2.859,4
Működési célú pénzeszköz átadások	19,6	163,6	137,0
Intézményi beruházási kiadás	262,9	888,4	676,6
Központi beruházás	-	59,0	58,6
Felújítás	29,4	200,7	190,6
Felhalmozási célú pénzeszköz átadás	0,7	20,5	2,5
Kölcsönök	4,8	20,5	13,8
Kiadások összesen	5.500,2	9.541,3	8.627,8

Teljesítések**Bevételek megoszlása forrásonként**

2004. évi tényadat megoszlása (%)

OTKA	0,4
Nemzeti kutatási alap-programok	20,5
Innovációs alaptól átvett pályázati tev.	10,1
Feladatfinanszírozás keretében más tárcáktól átvett	0,8
Vállalkozástól	12,4
Külföldi forrás	14,0
Egyéb forrás	22,8
Előirányzat-maradvány igény-bevétele	19,0
Bevételek összesen	100,0 (alvállalkozói teljesítések és áfa nélkül)

A költségvetési címbe tartozó bevételek legnagyobb része az ún. egyéb források körébe tartozott.

Ebbe a körbe a következő bevételi jogcímek kerültek besorolásra:

- önkormányzatoktól átvett pénzek;
- bérleti díj bevétel;
- kamatbevétel;
- fejezeti kezelésű előirányzattól átvett pénzeszközök;
- non-profit szervezetektől átvett pénzek stb.

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	2.847,5	1.222	3.225,4	1.236
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	82,8	57	116,9	69
Állományba nem tartozók	159,1	-	211,7	-
Összesen	3.089,4	1.279	3.554	1.305

Létszám alakulása (ebből: kutató)

	2003. év		2004. év		Változás kutatói létszám (%)	Változás összes létszám (%)
	összes létszám	ebből: kutató	összes létszám	ebből: kutató		
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	1.218	479	1.236	486	101,5	101,5
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	70	70	69	69	98,6	98,6
Állományba nem tartozók	-	-	-	-	-	-
Összesen	1.285	549	1.305	555	101,1	101,6

Felújítás

Felújításra az intézetek – áfa nélkül – 156,8 millió Ft-ot fordítottak, amelyből

- 150,7 millió Ft (96,1%) az ingatlanok,
- 6,1 millió Ft (3,9%) a gépek felújítása.

A felújításokra az Akadémia központi forrásból 39,4 millió Ft-ot biztosított költségvetési támogatásként.

Beruházás

Központi beruházásként az intézetek 58,6 millió Ft-ot fordíthattak beruházásra.

Intézményi beruházásként 676,6 millió Ft-ot fordítottak ingatlanok, gépek, berendezések és felszerelések, járművek és immateriális javak beruházására.

Előirányzat-maradvány

A költségvetési címhez tartozó kutatóintézeteknél a beszámolási időszakban 1.109,8 millió Ft előirányzat-maradvány keletkezett az alaptevékenységi feladatok teljesítésével összefüggésben visszaforgatás nélkül.

millió Ft

Az előirányzat-maradvány megoszlása

- kiadási megtakarítás:	871,6
- bevételi túlteljesítés:	238,2

A keletkezett előirányzat-maradványt növeli még:

- vállalozási eredményből történő igénybevétel	46,7
--	------

Felhasználásra javasolt előirányzat-maradvány 1.156,5

A vállalozási tevékenység alakulása az előző évihez képest

	2003. év	2004. év	Változás
	millió Ft		
Vállalozási bevételek	56,6	137,3	242,6
Vállalozási kiadások	40,2	72,1	179,3
Vállalozási eredmény	16,4	65,2	397,6

A vállalozási bevétel az összes bevétel: 3,5%-a

A vállalozási kiadás az összes kiadás: 0,8%-a

Az eredmény a vállalozási bevétel: 47,5%-a

Az eredmény a vállalozási kiadás: 90,4%-a

A vállalozási eredményből alaptevékenységre 46.693 E Ft-ot fordítottak.

6. cím Társadalomtudományi Kutatóintézetek

Az Akadémia intézményeiből 17 kutatóintézet alkotja ezt a címet. Az alábbiakban ezeknek a kutatóintézeteknek a 2004. évi szakmai feladatai kerülnek összefoglaló bemutatásra.

Szakmai tevékenység

A társadalomtudományi intézetek 2004-ben eredményes évet zártak. Az MTA tudománypolitikai célkitűzésének megfelelően fokozott figyelmet fordítottak az égetően fontos társadalmi, gazdasági, politikai problémák tudományos feltárása, elemzésére. Az ilyen típusú kutatások kézzel fogható eredménye a *Tudomány, innováció, versenyképesség* c. kötet, amely az MTA-MEH megállapodás alapján végzett kutatások főbb eredményeit összegzi. Ugyancsak igen összefogott munka eredménye a *A foglalkoztatási szint bővítésének korlátai és lehetőségei* c. kötet, amely az MTA-nak a munkaügyi tárccával való együttműködése keretében 2002-2004-ben végzett kutatások megállapításait összegzi. A kötet eljutott a foglalkoztatási szervek szakembereihez. Az IHM-mel való együttműködés keretében végzett munka eredményeként létrejött, a gyakorlati szakemberek által immáron sűrűn használt a hazánk és a hét szomszéd állam településszintű etnikai és interetnikus térinformatikai rendszerű adatbázisa.

A társadalomtudományi kutatóhelyek munkatársai által jegyzett publikációk száma 2004-ben 2.671-re nőtt, ez 1,8%-kal magasabb érték az előző év adatánál. A 444 megjelent könyv 2003-hoz viszonyítva tekintélyes mértékű, 21 %-os növekedést jelent. A társadalomtudományban magasra értékelt monográfiák száma is magasabb lett az előző évhez képest (2004-ben számuk 96 volt), és ezeknek mintegy egynegyede idegen nyelven készült. Figyelemre méltó, hogy a külföldi folyóiratokban megjelent tanulmányok száma és aránya tovább emelkedett. A kutatói gárda színvonala tovább nőtt azáltal, hogy 24-en PhD fokozatot, 14-en pedig az MTA doktora tudományos címet nyerték el. Az intézetek kutatóinak a felsőoktatásban való részvétele is emelkedett, 2004-ben az összes kutató 51,6%-a (374 fő) vett részt oktatási tevékenységben. A doktori iskolákban 139-en oktattak, 22-en pedig vezető szerepet is betöltöttek ezekben a programokban.

A multi- és interdiszciplináris nézőpont erősítését segítő, az intézetek ilyen típusú vállalásait koordináló *Társadalomkutató Központ* 2004-ben négy kutatócsoportot működtetett, 21 tudományos rendezvényt szervezett, és a stratégiai kutatások keretében 20 programot gondozott. Közreadta a *Magyar Tudománytár* című, hét kötetre tervezett nagyszabású könyvsorozat 5. kötetét, amely a magyar gazdaság ezredfordulós állapotát mutatja be. A Rendszerváltás Magyarországon című projekt eredményeiből 2004-ben publikálták a *Mi*

vége a tudomány? című összeállítást, amelyben 11 társadalomtudományi intézet 22 fiatal kutatója adott számot munkájáról.

A *közgazdaságtudományban* a vállalati és ágazati kutatások kimutatták, hogy a külföldi tulajdonú vállalatok vonzása szempontjából kiemelten kell kezelni a nemzeti innovációs rendszer erősítését. A kutatások szerint az egyre olcsóbb *infokommunikációs technológiák* esetében a teljes körű kihasználás kiegészítő beruházásokat igényel fizikai értelemben, de még inkább a szervezet, a képzettség megújítása tekintetében. Az infokommunikációs technológiák behatolása sok helyütt kiváltotta a termelési, előállítási folyamatok újraszervezését, aminek eredményeként szervezeti változásokban megtestesülő tudás halmozódott fel. A *világgazdasági kutatások* 2004-ben ahhoz a megállapításhoz vezettek, hogy a világgazdasági élénkülés motorjának szerepét hosszabb távon nem tudja betölteni az amerikai gazdaság, miközben jelentősen növekszik az ázsiai régió szerepe. A *21. századi versenyképesség* egyre fontosabb új tényezője a közigazgatás minősége, a társadalom kohéziója, a lakosság tudati szintje és jövőorientált gondolkodása. Az *EU-integrációra vonatkozó kutatások* megmutatták, hogy a határon túli magyarlakta megyék és nagyobb régiók között jelentős eltérés van a gazdasági fejlődésben, amit többek között a földrajzi fekvés, az infrastrukturális ellátottság, a korábbi iparosítás jellege, a munkavállalók szakképzettsége és az oktatási centrumok jelenléte befolyásol. A *regionális kutatások* arra irányultak, hogy részt vállaljanak a kormányzati területfejlesztési, regionális politikai döntések szakmai–tudományos megalapozásában. Ebből a tevékenységből kiemelkedtek a *Kárpát-medencei régiókat* érintő, valamint az ország *hosszú távú fejlesztési stratégiájának* tudományos megalapozása érdekében folytatott vizsgálatok. Az *euroregionális vizsgálatok* alapján kimutatható, hogy Magyarország megyéi ma 16, határokon átnyúló interregionális együttműködési szerveződésben vesznek részt, melyek potenciálisan tágíthatják a magyar nemzetgazdaság piaci tereit, a méretgazdaságosság határait, és elősegíthetik a vállalkozások piaci expanzióját.

A társadalom helyzetének felmérésére irányuló kutatások jelentős figyelmet fordítottak a társadalmi kisebbségekre. A *szociológiai kutatások* közül 2004-ben kiemelkedtek a *magyarországi romák politikai és emberi jogaival*, az ezen jogok érvényesülésének társadalmi feltételeivel foglalkozó vizsgálatok. Befejeződött a harmadik *országos reprezentatív roma felmérés*, illetve a cigány kisebbségi önkormányzatok működésének elemzése. A *telemunka lehetőségeinek* felmérésére vonatkozó kutatások alapján megállapítható, hogy kedvező

feltételek mellett a távmunka kitörési lehetőségeket nyújthat a hazai alulfoglalkoztatottságból, és a vegyes foglalkoztatás különböző változatainak kínálatával olyan csoportokat is vissza tudna téríteni a munkaerő-piacra, amelyekről a szakpolitikák korábban már lemondtak.

A *jogtudományi kutatások* egy része az EU-csatlakozás alkotmányos kérdései között legfontosabbnak szereplő problémára, a szuverenitás átruházásának értelmezésére vonatkozott. A befogadás és eredetiség a jogban és jogtudományban kérdéskörben több jogágot átfogó jogelméleti, jogfilozófiai kutatások hoztak újabb eredményeket. A nukleáris jog területén a nukleáris kárfelelősséggel összefüggő problémákról születtek publikációk.

A *politikai tudományokban* lezárult a magyar társadalom értékrendjét vizsgáló kutatás, melynek eredményei szerint drámai módon felerősödött a magyar társadalom kettészakadásának folyamata. Az „*Ifjúság 2004*” kutatás a társadalmi egyenlőtlenségek generációs és regionális metszetben történő összesűrűsödésére, valamint az iskolarendszer szelekciós szerepének erősödésére mutatott rá. A *nemzetközi összehasonlító értékutatások* adatainak eddigi elemzése arra utalnak, hogy az intenzív politikai érdeklődés és tájékozódási igény a 2002. évi választásokat követően is legfeljebb az állampolgárok egytizedét jellemzi.

A *pszichológiai kutatások* egyik újszerű eredménye, hogy a zeneileg képzett egyének fejlettebb észlelési stratégiákat alkalmaznak általános (nem zenei) hangsorok esetében, mint azok, akik nem vesznek részt rendszeres hangszeres zenei képzésben. A *kábítószer fogyasztásra* vonatkozó interjúk eredményeként különböző használói típusokat különítettek el, a következtetéseknek prevenciós és intervenciós jelentősége is van.

A *humán tudományok* terén működő intézetek sokirányú tevékenysége közül kiemelhetők az alábbi eredmények. A *nyelvészeti kutatások* közül kiemelkedik a *kisebbségi nyelvek* megőrzésének, a nyelvcsere és a kétnyelvűség megvalósulási formáinak nyolc magyarországi kisebbségi közösségben való vizsgálata, valamint a *finnugrisztikai, uralisztikai kutatások* részeként elkészült Uráli etimológiai adatbázis. A *filozófiai kutatásokban* fontos előrelépés a *Recepció és kreativitás: nyitott magyar kultúra* című projekt eredményeként megjelent hétkötetes könyvsorozat. A *történelmi kutatásokból* ki kell emelni a három részre szakadt Magyarország társadalmi és művelődési viszonyaival, a magyarországi protestantizmus politikai és művelődéstörténeti szerepével foglalkozó publikációkat, valamint a huszadik századi magyar fejlődés mozgásterét és kényszerpályáit elemző forráskiadvány és monográfia megjelenését. Folytatódtak a *régészeti feltárások* az M7-es autópálya több lelőhelyén, és

megkezdte működését a *Történeti Genetikai Laboratórium*. A *néprajzi kutatások* jeles eredménye, hogy elindult az Etnológiai Műhely előadássorozat. A Magyar Néprajz eddig elkészült hét kötete és a Magyar Néprajzi Lexikon teljes anyaga megjelent CD-ROM formátumban is. A *művészettörténeti projektek* közül kiemelkedett a Mariazell – egy zarándokhely emlékei című kiállítás, amely lehetőséget szolgáltatott interdiszciplináris – néprajzi, vallástörténeti, szociológiai – vizsgálatokra is. Az *irodalomtudomány* eredményei közül kimagaslik a Régi Magyar Költők Tára XVI. és XVIII. századi sorozatában megjelent egy-egy kritikai kiadás-kötet, a Régi Magyar Drámai Emlékeket kiadó sorozat két új kötete, valamint a Kölcsey Ferenc teljes életművét közlő sorozat első kötete. 2004 kiemelkedő eseménye volt a Balassi Bálint emlékévé. A *zenetörténeti kutatások* részeként közreadták Erkel Ferenc Hunyadi László című operáját. A *Népzenei Archivum* gyűjteményében több ezer új forrás vált elérhetővé az interneten keresztül.

A *közgazdasági kutatóműhelyek* az ország gazdasági előrelépésének feltételeit kutatták. A Világgazdasági Kutatóintézet munkatársai kiemelt hangsúllyal elemezték *a világgazdaság fejlődésének legfontosabb tendenciáit*, a térségenként jelentősen eltérő gazdaságnövekedési dinamikák okait és következményeit, valamint a fenntartható fejlődést ígérő reformok esélyeit. A 2004-es vizsgálatok alapján megállapították, hogy a világgazdasági élénkülés motorjának szerepét hosszabb távon nem tudja betölteni az amerikai gazdaság, miközben jelentősen növekszik az ázsiai régió szerepe. Az Európai Unió nagy tagállamai a versenyképesség szempontjából továbbra is jelentős kihívásokkal néznek szembe, a fellendüléshez szükséges strukturális változások váratnak magukra, a már megtett intézkedések elégtelennek látszanak. Elemzéseik következtetése, hogy *a 21. századi versenyképesség* egyre fontosabb új tényezője a közigazgatás minősége, a társadalom kohéziója, a lakosság tudati szintje és jövőorientált gondolkodása. A Közgazdasági Kutatóközpontban végzett *EU-integrációra vonatkozó kutatások* megmutatták, hogy Erdélyben, a Felvidéken és a Vajdaságban a magyarok által lakott megyékben és nagyobb régiókban nagyon jelentős eltérés van a gazdasági fejlődésben, amit többek között a földrajzi fekvés, az infrastrukturális ellátottság, a korábbi iparosítás jellege, a munkavállalók szakképzettsége és az oktatási centrumok jelenléte befolyásol. Az Intézetben folyó vállalati és ágazati kutatások kimutatták, hogy a külföldi tulajdonú vállalatok vonzása szempontjából kiemelten kell kezelni a nemzeti innovációs rendszert (NIR) erősítését. A kutatások szerint az egyre olcsóbb *infokommunikációs technológiák* esetében a teljes körű kihasználás kiegészítő beruházásokat igényel fizikai értelemben, de még inkább a szervezet, a képzettség megújítása

értelmében. Az infokommunikációs technológiák behatolása sok helyütt kiváltotta a termelési, előállítási folyamatok újraszervezését, aminek eredményeként a szervezeti változásokban megtestesülő tudás halmozódott fel.

A *regionális kutatások* arra irányultak, hogy részt vállaljanak a kormányzati területfejlesztési, regionális politikai döntések szakmai–tudományos megalapozásában. A Regionális Kutatások Központja tevékenységében kiemelkedtek a *Kárpát-medencei régiókat érintő kutatások*, köztük a hét magyarországi régió azonos szempontok szerinti komplex földolgozása és kötetekben való megjelentetése; valamint közreműködés az új Országos Területfejlesztési Konceptió és az új Nemzeti Fejlesztési Terv (Európa Terv) előkészítésében. A *Magyarország hosszú távú fejlesztési stratégiájának* tudományos megalapozása érdekében folytatott vizsgálatok eredményei fölhívták a figyelmet arra, hogy a Kárpát-medencét alkotó természeti régiók, gazdasági és közigazgatási egységek fejlődésében az 1990-es évtizedben lezajlott politikai változások és gazdasági átalakulások ellentmondásos folyamatokat váltottak ki. Megmaradtak az országhatárok, számos kelet-európai országban széttöredezett a térszerkezet, akadályokat képezve az európai térszerkezet egységesülésének folyamatában. Az *euroregionális vizsgálataik* alapján kimutatták, hogy Magyarország megyéi ma 16 határon átnyúló interregionális együttműködési szerveződésben vesznek részt, melyek potenciálisan tágíthatják a magyar nemzetgazdaság piaci tereit, a méretgazdaságosság határait, és elősegíthetik a vállalkozások piaci expanzióját. A *területfejlesztési intézményrendszer reformja* körében folytatott kutatásaik megállapították, hogy az uniós kohéziós politika jövőbeni irányai szempontjából alapvető kihívás a nagyvárosok szerepének növelése, az uniós fejlesztési források fogadására alkalmas jogszabályi és intézményi környezet megfelelő kialakítása.

A *társadalom helyzetének felmérésére irányuló kutatások* jelentős figyelmet fordítottak a társadalmi kisebbségekre. A Szociológiai Kutatóintézet társadalompolitikai kutatásai közül 2004-ben kiemelkedett a magyarországi *romák politikai és emberi jogaival*, ezen jogok érvényesülésének társadalmi feltételeivel foglalkozó vizsgálat. Ez az eddigi szociális kirekesztést demonstráló magyarországi hagyományos romakutatásokkal szemben a romaidentitás politikai konstrukcióját, politikai gazdaságtani vetületeit helyezte előtérbe. A kutatás felvetette a decentralizáció és a demokratizálás kapcsolatát a szociálpolitikában és megállapítja, hogy az uralkodó hitekkel szemben azok automatikusan nem azonosak. A *telemunka lehetőségeinek* felmérése érdekében a foglalkozásszerkezet átalakítását vizsgálták.

Figyelembe véve, hogy a foglalkoztatottság hazai szintje a többi közép-európai EU-tagállamához képest kedvezőtlen, úgy vélték, hogy kedvező feltételek mellett a távmunka e vonatkozásban valóban kitörési lehetőségeket nyújt és a vegyes foglalkoztatás különböző változatainak kínálatával olyan csoportokat is vissza tudna téríteni a munkaerő-piacra, amelyekről a szakpolitikák korábban már lemondtak. A *Miniszterelnöki Hivatal támogatásával folyó kutatások* jelezték a regionális politikák tudásalapú, innovációközpontú újraértékelésének lehetőségét, illetve szükségességét. A regionális politikák hagyományos tematikája helyett az elvégzett kutatások az innovációt javasolják a helyi politikák középpontjába állítani.

Az Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézetben 2004-ben elvégezték a harmadik országos *reprezentatív roma felmérést*, illetve a cigány kisebbségi önkormányzatok működésének elemzését. Elkészült *a határon túli magyar kulturális és közművelődési intézmények szociológiai felmérése*, amelynek eredményeit kötetben, CD-n és az intézeti honlap adattárában adták közre. A kisebbségi magyar kutatócsoport nemzetközi konferenciával, illetve két magyar és egy angol nyelvű kötettel zárta a határon túli magyarokról szóló *kedvezménytörvény nemzetközi összehasonlításával* foglalkozó kutatást. Megjelent a *kisebbségi magyar közösségek és Magyarország viszonyának 20. századi fejlődési tendenciáit* elemző angol nyelvű kiadvány, valamint a nyugat-európai és tengerentúli magyar diaszpóra-közösségekkel foglalkozó kutatási program első kötete. A *judaisztikai kutatócsoport* 2004-ben is történeti alapkutatásokat folytatott: a magyarországi zsidóság történetének fontos forrásait tárta fel és adta közre.

A *jogtudományi kutatások* egy része az *EU-csatlakozás alkotmányos kérdései* között legfontosabbként szereplő problémára, a szuverenitás átruházásának értelmezésére vonatkozott. A Jogtudományi Intézetben e témakörhöz kapcsolódóan nemzetközi konferenciát szerveztek, valamint a Miniszterelnöki Hivatal kiadásában több tanulmányt publikáltak. A *befogadás és eredetiség a jogban és jogtudományban* kérdéskörben több jogágot átfogó jogelméleti, jogfilozófiai kutatások hoztak újabb eredményeket. A nukleáris jog területén 2004-ben *a nukleáris kárfelelősséggel* összefüggő problémákat vizsgálták és publikáltak eredményeikből.

A *politikai tudományokban* a magyar ifjúság helyzetének feltárásában, a választási rendszer kutatásában, az értékutatásokban születtek jelentős eredmények. A Politikai Tudományok

Intézetében lezárult *a magyar társadalom értékrendjét* vizsgáló, a MeH–MTA szerződés keretében folytatott kutatás. Az eredmények szerint drámai módon felerősödött a magyar társadalom kettészakadásának folyamata. Ennek elsősorban gazdasági következményei voltak, de hatása megnyilvánul az életformák, a magatartáskultúra, az értékrend változásában is. A kutatásból az is kitűnik, hogy az esélyegyenlőtlenség csökkentésére hivatott intézmények – a családi keretek, oktatás, szociális támogatási rendszerek, médiumok stb. – ma még/már – igen alacsony hatásfokkal működnek. Az „*Ifjúság 2004*” kutatás a társadalmi egyenlőtlenségek generációs és regionális metszetben történő összesűrűsödésére mutatott rá, és arra, hogy erősödik az iskolarendszer szelektációs szerepe. Egyes ifjúsági korosztályokban a korábbinál lényegesen meghatározóbb a drogfogyasztás, erre épülő szubkulturális sajátosságok jelentek meg, és összekapcsolódtak az ifjúsági bűnözéssel. A *nemzetközi összehasonlító értékkutatások* adatainak eddigi elemzése arra utalnak, hogy az intenzív politikai érdeklődés és tájékozódási igény a 2002. évi választásokat követően is legfeljebb az állampolgárok egytizedét jellemzi. A *választás-kutatások* keretei közt elkészült az elmúlt 15 év választási kutatásainak ún. kódkönyve, *A demokratikus átmenet és stabilizálódás Magyarországon* címmel. Nemzetközi projekt keretében elemezték *a magyar választási modell* sajátosságait. Ennek eredményeként olyan modell született, amely alkalmas arra, hogy javaslatokat lehessen tenni a választási konfliktusok komplex kezelésére, a különböző országok történelmi és kulturális hagyományainak figyelembevételével. A csíkszeredai KAM és az MTA PTI intézményi együttműködése során sikeresen megvalósult a *Földbirtoklás, földhasználat és gazdálkodás Erdélyben* c. kutatás, amely feltárta az Erdélyben élő magyar lakosság földbirtok- és földhasználati viszonyait.

A nemzeti identitás alapvető elemét adó nyelv megőrzésének és ápolásának feltételeihez járulnak hozzá az MTA Nyelvtudományi Intézetében folyó *nyelvészeti kutatások*. 2004-ben a középmagyar kort (16.-18. sz.) elemző kötet hét új mondattani fejezetét és két, 16. századi magyar kódex kritikai szövegkiadásának a kéziratát készítették el. Az élőnyelvi kutatások keretében folytatódott a *Budapesti Szociolingvisztikai Interjú számítógépes adatbázis építése*. A *kisebbségi nyelvek* megőrzésének lehetőségeit, a nyelvcsere és a kétnyelvűség megvalósulási formáit nyolc magyarországi kisebbségi közösségben, valamint egy magyar kontrollcsoportban vizsgálták. A *finnugrisztikai, uralisztikai kutatások* részeként elkészült az Uráli etimológiai adatbázis. A *neurolingvisztikai és pszicholingvisztikai kutatások* során nyelvi és kísérletes pszichofiziológiai tesztsorozatokat végeztek. Megkezdték a gyermekkori

nyelvfejlődési zavarok tünetegyütteseinek feltérképezését. A *cigánynyelvi kutatások* témakörében elkészült a beás leíró nyelvtan alsó nyelvi szinteket tárgyaló első kötete.

A *pszichológiai kutatások* a társadalom mentális állapotának javítását célozzák. A Pszichológiai Kutatóintézet munkatársai 2004-es kutatásaik során megállapították, hogy a zeneileg képzett egyének fejlettebb észlelési stratégiákat alkalmaznak általános (nem zenei) hangsorok esetében, mint azok, akik nem vesznek részt rendszeres hangszeres zenei képzésben. Idegrendszeri érbetegség után kialakult állapotban vizsgálva *az agyi elektromos tevékenységet*, olyan mutatókat találtak, melyek a hagyományos eljárásoknál érzékenyebben különítik el a betegeket az egészséges kontroll személyektől. Továbbfejlesztették a korábban kidolgozott *humán agykérgi multielektroda rendszert*, mely agyi struktúrákból történő vizsgálatokhoz. Elvégezték az első *magyarországi krónikus agykérgi rétegelvezetések epilepsziás pácienseknél*. A *kábítószer fogyasztásra* vonatkozó – elsősorban injekciós droghasználók között végzett – interjúk során a droghasználók énmegjelenítését és morális beszámolóit vizsgálták, és ennek alapján különböző használói típusokat különítettek el, aminek prevenció és intervenció jelentősége is van.

A *filozófiai kutatások* jelentős szerepet vállaltak a tudás, a tudásátadás, a kommunikáció modern formáihoz kapcsolódó elméleti kérdések vizsgálatában. A Filozófiai Kutatóintézetben befejeződött a *Recepció és kreativitás: nyitott magyar kultúra* című NKFP-projekt, mely 2004-ben hétkötetes könyvsorozatot eredményezett. A könyvek a gondolkodás távoli területei között fennálló sokrétű összefüggésekre vetettek fényt, kimutatva a magyar kultúra nyitottságának előnyeit. A *21. század kommunikációja* című kutatás a képek kommunikációs szerepét vizsgálta, különös tekintettel a mobil telefonos felhasználásra. Erről a témáról nagy visszhangot kiváltott nemzetközi konferenciát tartottak. A 21. század tudományrendszerével foglalkozó kutatás keretében széles akadémiai bázison épül *a magyar virtuális enciklopédia*, mely grafikai programjával láthatóvá is teszi a fogalmi szerkezetek belső rendezettségét. Az intézet a hagyományos nyelvfilozófia kereteiben is tanulmányozta a kommunikációt, kétkötetes tanulmánykötetben mutatva fel az eredményeket.

A magyar társadalom fejlődésének problémáit történeti megvilágításba helyezik és a társadalmi kohéziót erősítő korszerű nemzeti tudat fenntartását szolgálják az akadémiai kutatóhelyeken folyó *történelmi kutatások*. Ennek fő műhelye a Történettudományi Intézet, ahol 2004-ben igen sok publikációt eredményezett a 16-17. század kutatása. Magyar és idegen

nyelveken megjelent mintegy két tucat tanulmány foglalkozik *a három részre szakadt Magyarország* társadalmi és művelődési viszonyaival, *a magyarországi protestantizmus* politikai és művelődéstörténeti szerepével. Több publikációt jelentettek meg *a 19-20. századi magyar polgárosodás* alapkérdéseiről. Egy horvát partnerekkel közösen készített kötet elemzi és újraértékeli a kétoldalú kapcsolatok 900 évét. Az év folyamán több, a huszadik századi magyar fejlődés mozgásterét és kényszerpályáit elemző forráskiadvány és monográfia jelent meg. Már röviddel a publikálás után nagy hazai és nemzetközi visszhangja volt az *1919-20 közötti közép-európai eseményekkel kapcsolatos francia külügyi iratokat* közlő forráskiadványnak, az *1920-as évek közép-európai problémáit* elemző neves angol kiadónál megjelent tanulmánykötetnek és a *Magyarország szovjet blokkba épülését* új források alapján, új kérdésfeltevésekkel vizsgáló angol nyelvű monográfiának. Az intézetben született mentalitás, eszme és életmódtörténeti munkák közül 2004-ben kiemelkedett a *Sztálinvárosról készült monográfia*, valamint a magyarországi diktatúrák sajátosságait interdiszciplináris eszközökkel elemző német nyelvű kötet.

A Régészeti Intézet kutatói az M7-es autópálya több lelőhelyén és Abony közelében 6 hektárnyi területet tártak fel és dokumentáltak. Sikeres nemzetközi konferenciát rendeztek az *avarkor kronológiájáról* és megkezdte működését a *Történeti Genetikai Laboratórium*.

A *néprajzi kutatások* kiemelkedő műhelye a Néprajzi Kutatóintézet. Tevékenysége magába foglalja a magyarság és a magyarországi kisebbségek kultúrájának, szellemi műveltségének, tárgyi kultúrájának, valamint társadalom- és mentalitástörténetének kutatását. Az Intézet 2004-ben indította meg az *Etnológiai Műhely előadássorozatot*, melynek keretei között a nemzeti kulturális örökség fogalmát, illetőleg az etnográfia „hagyomány” és „örökség” kategóriáinak értelmezését vizsgálják. Az intézet által szervezett *konferenciák* („Ünnepek, ünneplés tegnap és ma”, „Folklor és irodalom”) 2004-ben is sikeresek voltak. A *Magyar Néprajz eddig elkészült hét kötetét és a Magyar Néprajzi Lexikon teljes anyagát megjelentették CD-ROM formátumban is*.

A magyar művészeti kincs feltárása, értékelése és bemutatása terén jelentős szerepet tölt be az MTA Művészettörténeti Kutatóintézete, amely projektjei közül 2004-ben kiemelkedett a *Mariazell – egy zarándokhely emlékei* című kiállítás. A kultuszhely történetét a középkortól a 20. századig terjedő időszakban vizsgáló anyag a történeti adatok és a klasszikus művészettörténeti momentumok feltérképezésén túl lehetőséget szolgáltatott *interdiszciplináris* – néprajzi, vallástörténeti, szociológiai – vizsgálatokra is. A 20. század és a

közelmúlt művészetével foglalkozó kutatások közül egyre nagyobb jelentőségűek az *1960-as, 80-as évek neoavantgárd törekvéseit* feltáró vizsgálataik.

A magyar kulturális értékek szakszerű feltárásában, a pótolhatatlan emlékek megmentésében, megőrzésében, a róluk alkotott tudományos ismeretek elterjesztésében kiemelkedő szerepet játszanak az akadémiai intézetekben folyó *irodalom- és zenetudományi kutatások*.

Az Irodalomtudományi Intézetben folyó munka eredményeként 2004-ben a *Régi Magyar Költők Tára XVI. és XVIII. századi sorozatában* is megjelent egy-egy régóta hiányolt kritikai kiadás-kötet. Két kötetel folytatódott a *Régi Magyar Drámai Emlékeket kiadó sorozat*, s a *Kölcsey Ferenc teljes életművét* közlő sorozatban elkészült levelezésének első kötete. *Arany János levelezésének* is napvilágot látott egy új kötete. *Madách Imre Az ember tragédiájának szinoptikus kritikai kiadását* ugyancsak megjelenésre előkészítették. 2004 a régi magyar irodalom kiemelkedően fontos éve volt: a *Balassi Bálint emlékévé* hazai és külföldi rendezvényeinek szervezésében az intézet kulcsszerepet játszott. 2004-ben megjelent a *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon* második kötete. Az intézet munkatársai bekapcsolódtak a *nemzetközi emlékévekkel* (Dante, Petrarca) járó nemzetközi tudományos munkálatokba. A magyar irodalom, a XX. századi irodalom kiemelkedő teljesítményeinek (Márai, Kosztolányi, Szerb Antal, Konrád György) szélesebb nemzetközi közönséggel történő megismertetése volt az intézet célja a *Literatura c. folyóirat* angol nyelvű számával, mely a hollandiai Magyar Kulturális Évad alkalmából készült.

A Zenetudományi Intézet zenetörténeti kutatásai részeként közreadták *Erkel Ferenc Hunyadi László című operáját*. A Magyar Zeneszerzők sorozatban megjelent a *Farkas Ferenc, Pongrácz Zoltán, Járdányi Pál és Dubrovay László életművét bemutató kötet*. Elkészült a *Budapesti Hangversenyek Adattára (1900-1945) számítógépes adatbázisának* rendszere, amelyben 8000 koncert adatai váltak hozzáférhetővé. A Bartók Archívum által előkészített *Bartók Béla Zeneműveinek Kritikai Összkiadása* keretében az utolsó korrektúra fázisáig jutott a *Cantata profana*, *Concerto zenekarra*, *1. zongoraverseny*, *Kórusművek*, *Népdalfeldolgozások énekhangra zongorakísérettel*, *Zongoraművek 1914–1920*, *1–2. hegedű–zongoraszonáta* és *Dalok énekhangra zongorakísérettel* kötetek kritikai közreadása. A Dohnányi Ernő Archívum megjelentette a *Dohnányi Évkönyv 2003.* évi kötetét. Elkészült az MTA Zenetudományi Intézet Könyvtárában őrzött gazdag Dohnányi-gyűjtemény katalógizálása. Elkészült a magyar népzene új stílusát, fejlődéstörténeti áttekintését vizsgáló tanulmány. Megjelent a *Moldva és Bukovina népzeneje c. 4 CD-ből és kísérfüzetből álló*

kiadvány, mely az intézet népzenei gyűjteményét reprezentáló *Magyar Népzenei Antológia lemezsorozat* záróalbuma. Az intézet honlapjáról elérhető *Népzenei Archívum* gyűjteményébe bekerült a *Kiadványok eredeti népzenei felvételekkel* c. adatbázis (309 eredeti népzenei hangfelvételt tartalmazó lemezkiadvány adatainak adatbázisa), a *Publikált népzenei hangfelvételek internetes adatbázisa* (6000 jó minőségben lehallgatható népzenei hangfelvétel), valamint a *Népzenei és néptánc fotóarchívum* (5000 népzenei és néptánc témájú fényképpel).

Az akadémiai kutatóhálózatban összefogó, koordináló szerepet tölt be a kilenc társadalomtudományi intézetből szerveződött *Társadalomkutató Központ*. A Központ 2004-ben *21 tudományos rendezvényt szervezett*. A tudományszervezés és üzemeltetés mellett 2004-ben négy kutatócsoport működött a Központ keretein belül: Európa-történeti Kutatócsoport, Népesedéstudományi Kutatócsoport, Tudománytár és a Stratégiai Kutatások Programiroda. A *Tudománytár* többéves feladata a számítógépes Akadémia-történeti és –távlatosan – tudománytörténeti adatbázisok kiépítése. A *stratégiai kutatások* keretében 2004-ben 20 program futott, átfogva a tudós társadalom igen széles rétegét. Kutatási eredményiekből 8 kötet jelent meg. Közreadták a *Magyar Tudománytár* című, hét kötetre tervezett nagyszabású könyvsorozat 5. kötetét, amely a magyar gazdaság ezredfordulós állapotát mutatja be. A Központ fogta össze a *Rendszerváltás Magyarországon* című NKFP-pályázatot, melyben 10 akadémiai kutatóintézet működött együtt. Az eredményekből 2004-ben publikálták a *Mi végre a tudomány?* című összeállítást, amelyben 11 társadalomtudományi intézet 22 fiatal kutatója ad számot munkájáról.

Szervezeti változások

A kutatóintézeten belüli átalakítások, szervezeti intézkedések 2004. évben a társadalomtudományi területeken nem történtek.

Gazdálkodással kapcsolatos tapasztalatok

Pozitív tapasztalatok

- Fiatal kutatók alkalmazását, a PhD hallgatók foglalkoztatását az intézetek szükségesnek ítélik meg a kutatói utánpótlás biztosítása érdekében, és pozitív tapasztalataik vannak, de sokszor gondot jelent az arra érdemesnek bizonyult fiatalok megtartása.

- A 2004. évben hatályba lépett Innovációról szóló törvény kedvező lehetőséget biztosít a vállalkozói területtel történő együttműködésre, a vállalkozók részéről megrendelt kutatási témakörök finanszírozására.
- Az intézetek pozitívnak értékelik, hogy a nehéz gazdasági körülmények között is fenn tudták tartani működőképességüket, jelentős kutatási eredményeket értek el hazai és nemzetközi szinten.
- Pályázatokon keresztül többlet forráshoz jutnak az intézetek, ez teszi lehetővé a működőképesség megtartását (Filozófiai Kutatóintézet).
- Az EU 6. program keretében lehetőség nyílt külföldi tanulmányutak, konferenciák költségeinek fedezésére.
- Fiatal kutatók alkalmazását, a PhD hallgatók foglalkoztatását az intézetek szükségesnek ítélik meg a kutatói utánpótlás biztosítása érdekében, és pozitív tapasztalataik vannak, de sokszor gondot jelent az arra érdemesnek bizonyult fiatalok megtartása.
- Megemlítenéd, hogy az MTA és Győr város vezetése között 2003. évben kialakított jó kapcsolat révén 2004. évben az MTA RKK nyugat-dunántúli Intézetének elhelyezésére szolgáló ingatlant Győr város használatba adta a feladatellátás idejére.
- 2004. május 1-től Magyarország az EU tagjává vált és ezzel bővültek az igénybe vehető kutatási források is.
- 2004. évtől a kutatóintézetek a bevételeiket terhelő 5 %-os befizetési kötelezettségüket felújításra fordíthatták, ezt több intézet is pozitívnaként értékelte (RKK, Régészeti Intézet)
- 2004. évben a 2. szakasz megkezdésével tovább folytatódott a Zenetudományi Intézet székházépületének rekonstrukciója. Év végére elkészült a Bartók- kéziratok elhelyezését szolgáló új trezor.

Negatív tapasztalatok

A többi kutatóintézetnél (4., 5. cím) jelezett negatív tapasztalatok a 6. címre is érvényesek.

Előirányzatok és teljesítések alakulása

6. Társadalomtudományi Kutatóintézetek

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	6.937,8	4.454,5	7.599,6	6.724,4	96,9	88,5
Ebből:						
személyi juttatás	3.226,4	2.736,4	3.496,1	3.143,1	97,4	89,9
központi beruházás	58,1	-	28,2	28,1	48,4	-
Folyó bevétel	1.609,3	731,0	2.203,8	2.287,8	142,2	103,8
Támogatás	5.144,0	3.723,5	4.592,4	4.592,4	89,3	-
Előirányzat-maradvány	979,0	-	803,4	803,4	82,1	-
Létszám (fő)	1.063,0	1.028,0	1.112,0	1.070,0	100,6	96,2

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	4.454,5	731,0	3.723,5	2.736,4
Módosítások jogcímenként				
Fiatal kutatói pályázatos támogatás	189,6	-	189,6	136,5
2004. évi közalk. ill.	100,2	-	100,2	75,9
Népességtud. kut. cs. tám.	12,0	-	12,0	8,0
Stratégiai kutatás	42,7	-	42,7	16,5
Többletbevétel	1.468,0	1.468,0	-	313,9
Felújítás	101,2	-	101,2	-
OTKA kutatás	278,0	-	278,0	91,9
Kiemelték közötti átcsoport.	-	-	-	-185,4
Kulsu Ferenc alkalmazása	4,1	-	4,1	3,0
Domus Hungarica prog.	31,5	-	31,5	-
Elvonás	-67,3	-	-67,3	-
Határon túli	13,9	-	13,9	-
Kapcsolatok Pr. tám.	17,0	-	17,0	6,0
Központi beruházás	28,2	2,5	25,7	-
Feladatfinanszírozás	2,3	2,3	-	0,9
Nyugdíjas akadémikusok	0,9	-	0,9	0,4
Tartalékba bevonva Szociológiai K. I.	-6,6	-	-6,6	-
Könyv- és folyóirat	6,3	-	6,3	1,7
NKÖM-MTA	16,8	-	16,8	6,5
OM NKFP-MTA	4,2	-	4,2	2,3
FVM-Mta	10,0	-	10,0	5,0
IHM-MTA	23,3	-	23,3	7,5
MEH-MTA	52,5	-	52,5	11,5
ESZCSM-MTA	11,8	-	11,8	0,8
KVVM-MTA	0,5	-	0,5	-
KÜM-MTA	0,6	-	0,6	-
Előirányzat-maradvány igénybevétele	803,4	803,4	-	256,8
Módosított előirányzat	7.599,6	3.007,2	4.592,4	3.496,1

Kiadási előirányzatok*millió Ft-ban, egy tizedessel*

	Eredeti	Módosított	Teljesítés
	előirányzat		
Személyi juttatások	2.736,4	3.496,1	3.143,1
Munkaadókat terhelő járulékok	882,7	1.124,1	1.003,1
Dologi kiadások	781,7	2.316,8	1.986,9
Egyéb működési célú támogatás	2,0	125,4	106,8
Intézményi beruházási kiadások	50,7	197,6	153,2
Felújítás	1,0	301,7	293,9
Központi beruházás	-	28,2	28,1
Kölcsönök	-	1,3	1,3
Egyéb felhalmozási kiadás	-	8,4	8,0
Kiadások összesen	4.454,5	7.599,6	6.724,4

Teljesítések**Bevételek megoszlása forrásonként**

2004. évi tényadat megoszlása (%)

OTKA támogatás	8,6
OTKA pénzeszközátadás	0,5
OKTK	0,6
Innovációs alaptól átvett	7,4
NKFP pénzeszköz átadás	11,2
Feladatfinanszírozás	0,6
Vállalkozástól	1,2
Külföldi megbízások	8,7
Egyéb források támogatásként	3,7
Egyéb források átvett pénzként	32,7
Előirányzat-maradvány igénybevétele	24,8
Bevételek összesen	100,0

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	2.546,0	939	2.639,1	932
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	102,4	88	188,1	134
Állományba nem tartozók	88,0	1	315,9	4
Összesen	2.736,4	1.028	3.143,1	1.070

Létszám alakulása

	2003. évi		2004. évi		Változás	Változás
	összes létszám	ebből: kutató	összes létszám	ebből: kutató	kutatói létszám (%)	összes létszám (%)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	939	642	932	665	103,6	99,3
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	121	50	134	54	108,0	110,7
Állományba nem tartozók	3	-	4	5	-	133,3
Összesen	1.063	692	1.070	724	104,6	100,7

Felújítás

Ingatlan felújításra – áfa nélkül - 236,3 millió Ft-ot fordítottak az intézetek.

Beruházás

Központi beruházásra a társadalomtudományi kutatóintézetek nettó 20,2 millió Ft-ot fordíthattak, mely összeget 2,4 millió Ft saját forrással egészítették ki.

Intézményi beruházásként nettó 125,4 millió Ft-ot számoltak el az intézetek, mely összegből

- immateriális javak vásárlására 17,8
- gépek, berendezések vásárlására 107,6 millió Ft-ot fordítottak.

Előirányzat-maradvány alakulása

	2003. év	2004. év	Változás
	(millió Ft)		(%)
- könyv és zenemű kiadás	1,1	-	
- külügyi kapcsolatok	0,8	1,1	
- szakmai tevék. kieg.	16,3	1,4	
- kutatást kiegészítő feladatok	-0,4	1,0	
- társadalomtud. kutatások	776,7	955,7	
Összesen	794,5	959,2	

A keletkezett maradvány az áthúzódó feladatok teljesítéséhez szükséges, kötelezettségvállalással terhelt.

Vállalkozási tevékenység

Vállalkozási tevékenységet az intézetek nem folytattak.

7. cím Területi Akadémiai Központok

Területi akadémiai központok gazdálkodásának jellemzői

A területi akadémiai bizottságok fő feladata az adott régióban működő tudományos kutatók munkájának összefogása és támogatása, a tudomány eredményeinek közvetítése és népszerűsítése. Céljuk a régiókban folyó tudományos munka ösztönzése, támogatása és koordinálása, ezzel elősegítve az országok gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődését a tudomány eszközeivel.

A területi bizottságok 2004. évi szakmai tevékenységének bemutatása

1. Szakmai tevékenység:

A bizottságok az előző évekhez hasonló körülmények között végezték munkájukat. Az előző években elkezdett programok sikeresen folytatódtak. Közös logisztikai rendezvényt és tudományos üléseket rendeztek. Az elnökségi üléseken részt vettek a régió egyetemi rektorai is.

Az elnökségi tagok és az egyetemi vezetők egyetértettek abban, hogy az egymást kiegészítő tudományterületekkel foglalkozó kutatóműhelyek összefogása mind a régió és az ország tudományos fejlődése, mind az egyes pályázatokon való sikeres szereplés szempontjából előnyös lehet.

Az egyetemek együttműködésére is számítva a Veszprémi Területi Bizottság Titkársága és a Pécsi Területi Bizottság Titkársága elnöke a tudományos élet fellendítése és összehangolása érdekében megállapodást írtak alá.

A bizottságok a határon túli magyarokkal való együttműködés folyamatossá tételére és elmélyítésére törekednek. A kapcsolattartás érdekében konferenciákat, közös kutatási programokat indítottak.

Lehetőséget biztosítanak a PhD fokozattal rendelkező határon túli fiatal kutatók bemutatkozására.

A régiók tudományos eseményeit reprezentatív programfüzetben teszik közzé.

A Magyar Tudomány ünnepét 2004. évben is megünnepelték és az idén is számos kitüntetés átadására került sor.

Az Akadémiát megillető szja 1%-át fiatal kutatók díjazására fordították.

A gazdálkodási környezet alakulása:

Az Akadémiai Központok 2004. évi feladataikat az alapokmányban meghatározott tevékenységi körben, változatlan szervezeti felépítésben végezték.

Az előző évben végzett infrastruktúra fejlesztések biztosították a zavartalan ügyviteli tevékenységet.

A szabad kapacitás jobb kihasználása érdekében megújították honlapjukat folyamatosan bővítik a címlistát. Terveik között szerepel, hogy 2005. évben a „szolgáltatások oldal” angolul és németül jelenjen meg. Így a saját és külső rendezvényeik színvonalasabb ellátását tudják biztosítani.

Saját bevételeik tudományos rendezvények, konferenciák lebonyolításából, szállásdíjból és termeik eseti bérbeadásából származnak.

A befolyt bevételeket a megnövekedett üzemelési kiadások fedezetére fordították. A gazdálkodás során nehézséget okozott a dologi kiadásoknál jelentkező jelentős elvonás, amely miatt a saját rendezvények számát kellett csökkenteni. Ez viszont a szak- és munkabizottságok működését veszélyezteti. Működési költségvetésük lassan a székházak fenntartási költségeire sem nyújt fedezetet.

A Területi Akadémiai Bizottságok Titkárságai 2004. évi gazdálkodásához 151,4 millió Ft működési célú, 77,0 millió Ft felhalmozási célú költségvetési támogatás, valamint 85,1 millió Ft saját bevétel állt rendelkezésre, melyből 17,8 millió Ft az előző évi maradványból keletkezett.

A 2004. évi gazdálkodásból 9,7 millió Ft maradvány keletkezett, mely a 2005. évre áthúzódó feladatok finanszírozásához szükséges.

Előirányzatok és teljesítések alakulása

07. Területi Akadémiai Központok

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	283,1	242,3	314,9	303,9	107,3	96,5
Ebből:						
személyi juttatás	105,6	103,2	112,8	107,5	101,8	95,3
központi beruházás	17,72	-	17,6	17,6	102,3	100,0
Folyó bevétel	91,6	45,9	68,7	67,4	73,6	98,1
Támogatás	202,1	196,4	228,4	228,4	113,0	100,0
Előirányzat-maradvány	7,2	-	17,8	17,8	247,2	100,0
Létszám (fő)	59	59	59	59	100,0	100,0

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	242,3	45,9	196,4	103,2
Módosítások jogcímenként				
- OTKA tám.	0,9	-	0,9	0,4
- Korm. hat. alapján elvonás	-1,0	-	-1,0	-
- belső ell. kapcs. zárolás	-5,9	-	-5,9	-
- felújítás	8,5	0,8	7,7	-
- központi beruházás	17,6	1,0	16,6	-
- SZJA 1 % támogatás	2,3	2,3	-	2,0
- többlettámogatás	13,1	-	13,1	0,3
- nyugd. akadémikusok támogatása	0,6	-	0,6	-
- többletbevétel	18,7	18,7	-	4,9
- előirányzat-maradvány igénybevétele	17,8	17,8	-	2,0
Módosított előirányzat	314,9	86,5	228,4	112,8

Kiadási előirányzatok*millió Ft-ban, egy tizedessel*

	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Személyi juttatások	103,2	112,8	107,5
Munkaadókat terhelő járulékok	34,9	36,6	34,7
Dologi kiadások	52,6	76,3	75,1
Működési célú pénzeszköz átadások	0,4	0,9	0,4
Intézményi beruházási kiadás	-	1,8	1,8
Központi beruházás	-	17,6	17,6
Felújítás	51,2	68,5	66,4
Felhalmozási célú pénzeszköz átadás	-	0,4	0,4
Kiadások összesen	242,3	314,9	303,9

Teljesítések**Bevételek megoszlása forrásonként**

2004. évi tényadat megoszlása (%)

Egyéb forrás	67,3	79,1
Előirányzat-maradvány igénybevétele	17,8	20,9
Bevételek összesen	85,1	100,0

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	91,5	54	93,2	54
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	9,7	5	7,9	5
Állományba nem tartozók	2,0	-	6,4	-
Összesen	103,2	59	107,5	59

Létszám alakulása

	2003. év		2004. év		Változás (%)
	összes létszám	ebből: kutató	összes létszám	ebből: kutató	
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	54	-	54	-	100,0
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	5	-	5	-	100,0
Összesen	59	-	59	-	100,0

Felújítás

= akadémiai támogatásból	59,0 millió Ft
= saját forrásból	9,5 millió Ft

Beruházások**- központi**

= akadémiai támogatásból	16,6 millió Ft
= saját forrásból	1,0 millió Ft

Előirányzat-maradvány alakulása

	2003. év (millió Ft)	2004. év	Változás (%)
Kutatást, kísérleti fejlesztést kiegészítő tevékenység	17,8	9,7	54,5
Összesen	17,8	9,7	54,5

A 2004. évi előirányzat-maradvány kiadási megtakarításból keletkezett és kötelezettségvállalással terhelt, az áthúzódó feladatok teljesítéséhez szükséges.

Vállalkozási tevékenység

A címhez tartozó intézmények vállalkozási tevékenységet nem végeztek.

8. cím Kutatást kiszolgáló szervek

Az Akadémia kutatási tevékenységét elősegítő feladatok rendkívül összetettek, így - hasonlóan a korábbi időszakokhoz - az ebbe a körbe tartozó feladatokat az azokat ellátó intézmények szerinti csoportosításban mutatjuk be.

Kutatás - szervezési feladatok

Az MTA Kutatásszervezési Intézet 2004-ben is az Alapító Okiratban kijelölt feladatok szerint végezte munkáját.

Köztestületi feladatok:

- Folyamatos tevékenység a köztestületi tagok nyilvántartása, az adatok karbantartása, a nyilvánosságra hozható információk közreadása (Internet, CD) és statisztikák készítése az MTA vezetői és vezető testületei részére. E munka keretében a 200 közgyűlési doktor képviselővel kapcsolattartásuk folyamatos, és

sok száz köztestületi tag kérését, kérdését is információkkal, anyagokkal segítik. 2004-ben megújították a Köztestületi Adattár internetes megjelenítési rendszerét, létrehozták az adatbázishoz kapcsolódó, de elkülönítetten kezelt Tudományos Témák Tárát, mely a 11000 köztestületi tag kutatási témáit tartalmazza és sokoldalú keresést tesz lehetővé. Megkezdődött az adatbázis angol verziójának elkészítése is.

- A 2003-ban indult Köztestületi Publikációs Adattár (KPA) feltöltése a tervezett lépéseknek megfelelően történik. A 2004. évi tagválasztást már az adattár segítette. Valamennyi akadémikus-jelölt publikációs és idézettségi adatait az interneten nyilvánosan hozzáférhetővé tették. A KPA bővítése is megkezdődött.
- Az MTA és az MTI közötti megállapodásban foglaltak alapján a Köztestületi adatbázison belül létrehozták az ezzel egyetértő köztestületi tagok, mintegy 6500 fő, elkülönített adatbázisát. Az adatbázis az MTI meta-adatbázisán keresztül hozzáférhető. Ennek érdekében valamennyi köztestületi tagot levélben megkerestek, hozzájárulásukat és egyúttal adat-módosításokat is kértek és kaptak.
- A beszámolás évében került sor a 200 közgyűlési doktor képviselő megválasztására. A KSZI szervezte és bonyolította le a teljes választási folyamatot, és erről számot adott a 2004. évi Közgyűlésen.
- Felmérést készítettek az MTA köztestületi tagjai körében arról, hogy milyenek látják a kutatók és a laikusok kapcsolatát Magyarországon. Kérdéseinkre 1200 kutató válaszolt, segítve ezzel az MTA kommunikációs stratégiájának újrafogalmazását. Az elemzést az Elnökség megismerte és kedvezően értékelte.

Szolgáltatás:

- SWOT elemzést készítettek az akadémiai kutatóintézetekről a Nemzeti Fejlesztési Tervhez kapcsolódva.
- Közreműködtek több akadémiai ad hoc bizottság munkájában, akadémiai előterjesztés és beszámoló elkészítésében.
- Részt vettek a Magyar Tudomány Ünnepe rendezvénysorozat megszervezésében.

- A Tudományelemzési Csoport szakmailag segítette az Akadémiai Tudományos Publikációs Adattár (ATPA) munkálatait.

Kutatás:

- Folytatódott az együttműködés a KSZI és a Leuven-i Katolikus Egyetem (Belgium) között a bibliometriai kutatások témakörében. Ennek köszönhető – többek között, - hogy 2004-ben a KSZI Tudományelemzési Csoportja útjára indította az angol nyelvű „SWORD” The Competitive Edge of Hungarian Science c., Newsletter típusú kiadványát.
- Lezárult az a kelet-közép-európai tudománypolitikai kutatás, melyben az intézet is részt vett.
- 2004 decemberére elkészült a „Tudomány és társadalom” c. könyv kézírata, mely feldolgozza az MTA köztestületi tagjai körében a kutatók és a laikusok kapcsolatáról készített felmérés adatait is.

Üzemeltetés, beruházás és központi vagyonkezelési feladatok

Ebbe a körbe az akadémiai intézményhálózat két szervezete tartozik:

- **Akadémiai Létesítmények Üzemeltetése és Fenntartása**, melynek feladata több akadémiai ingatlan üzemeltetése, kezelése. Ezen belül főbb tevékenységi körei a következők:

- **Felújítási, beruházási, lebonyolítási feladatok:**

MTA Székház (1051 Budapest, Roosevelttér 9.)

- 2004. évi felújítási munkák
- Irodák és közhasznú terek felújítása -festési munkák
- Pincei raktárak vakolása
- Főhomlokzat antigraffiti védelem
- Főbejárati kapuk felújítása
- Felolvasóterem függönymozgatás átalakítása
- I. ütem - homlokzati nyílászárók légszigetelése
- Nyílászárók szükség szerinti felújítása

- Alagsori mozgássérült WC kiegészítő szerelvényezése
- II. emeleti WC-csoport szellőzése
- Művészeti Gyűjteményben ablakrácsok felszerelése
- Duna-parti szárny LH 2 lépcsőház II. em. előtér lépcső burkolat csere
- Keleti Gyűjtemény fan-coil berendezések cseréje
- I. emelet (Tudós Kávézó) férfi WC szifoncsere és pincei alapvezeték részleges cseréje
- Dísztermi fan-coilok (4 db) rácsainak felújítása
- Alagsori átjáró küszöbcsere
- Díszterem világításával kapcsolatos tanulmányterv
- Díszterem - karzaton lévő audio-eszközök áthelyezése, hangsugárzók korszerűsítése
- Hőközpont felújítás tervezése
- Akadémia utcai szárny hűtésbővítés tervezése
- Meglévő hűtési rendszer felújítása
- Díszterem rekonstrukció előkészítése
- Főbejárati szélfogó tervezése
- Díszterem karzat oldalfalának és mennyezetének festése, aranyozása

MTA Irodaház (1051 Budapest, Nádor u. 7.)

- Irodaház felújítás tervezése, kivitelezése
- III. emelet rekonstrukciója (I. ütem)
- Rekonstrukció megvalósítása (előminősítéses nyílt közbeszerzési eljárás)
- I. emelet áttervezése, II. emelet és földszint kiviteli tervezése

MTA Kutatóház (1112 Budapest, Budaörsi u. 45.)

- Toronyépület tűzvédelme
- Földrajztudományi Kutatóintézet irodáinak nyílászáró szigetelési munkái
- MTA Földrajztudományi Kutatóintézet - könyvtári forgóajtók kiváltása és nyíló-bukó ablakok javítása
- Földrajztudományi Kutatóintézet - I. emeleti tárgyalóban parkettafelújítás, festés
- MTA Földrajztudományi Kutatóintézet - I. emeleti tárgyalóban a beépített szekrények és a radiátor-burkolatok cseréje

MTA Teréz körúti Irodaház (Bp VI. Teréz krt. 13.)

- Kéményfelújítás és tetőbádogozás
- Villámvédelmi rendszer és EPH-hálózat kialakítása

Nagy Imre Emlékház (1026 Budapest, Orsó u. 43.)

- különféle műszaki problémák garanciális javíttatása

MTA Balatonfüredi Üdülő

- Üdülőegységek fürdőszoba felújítása

Megbízás alapján végzett építés-lebonyolítási feladatok

- **MTA Társadalomkutató Központ** (1014 Budapest, Országház u. 30-32.)
Villamos elosztók tervezése, illetve kivitelezése
- **MTA Könyvtára** (Törökbálinti DEPO)
Könyvtári raktár bővítése I. ütemhez kapcsolódó vízlágyító berendezés beszerelése
- **MTA Zenetudományi Intézet** (1014 Budapest, Táncsics M. u. 7.)
Intézeti székház műemlék átalakítás I. ütem - könyvraktári klímaberendezés problémája
Intézeti székház műemlék átalakítás II. ütem 1. szakasz - közbeszerzési eljárás, kivitelezés
- **MTA Nyelvtudományi Intézet** (1068 Budapest, Benczúr u. 33.)
Az Intézet vizesblokkjainak rekonstrukciója
- **MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet** (1083 Budapest, Szigony u. 43.)
Orvosi Géntechnológiai Részleg (OGR)

- A Budaörsi úti Kutatóház, az MTA Székháza, Irodaháza, Vendégháza és esetileg meghatározott egyéb ingatlanjainak tartós vagy átmeneti üzemeltetése, fenntartása.
- A székházi rendezvények szervezése, az azokkal kapcsolatos feladatok ellátása.
- Akadémiai ingatlanok értékesítése, bérbeadása, közbeszerzési tenderek lebonyolítása eseti kijelölés alapján.
- Építési-beruházási és felújítási, lebonyolítási és műszaki ellenőrzési tevékenység.
- Az akadémiai törzsvagyron kijelölt részének analitikus nyilvántartása.
- Az alaptevékenység üzemeltetési, fenntartási és rendezvény szolgáltatás körében kiegészítő tevékenység végzése, a köztestületet szolgáló zártkörű Tudós Kávézó üzemeltetése.

- Csillebérci telephellyel kapcsolatos vagyongazdálkodási feladatok

A Csillebérci telephely üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat a KFKI - Telephelykezelő Intézet látja el.

A kezelő szervezet alapvető feladatai:

= vagyongazdálkodási tevékenység:

- a kezelésében lévő, a Magyar Tudományos Akadémiára bízott csillebérci ingatlanvagyon nyilvántartása,
- részvétel a Magyar Tudományos Akadémia csillebérci telephelyen működő kutatóintézetei üzemeltetési, fenntartási feladatai ellátásában,
- portfólió kezelés,
- kezelésében lévő sport, szociális és egyéb ingatlanok üzemeltetése,

= az MTA Csillebérci telephelyen működő kutató intézetek közös szakkönyvtárának működtetése.

Nemzetközi kapcsolatok szervezése, bonyolítása

Az Akadémia nemzetközi kapcsolataival összefüggő feladatok lebonyolítása a Nemzetközi Együttműködési Iroda (NEI) feladatai közé tartozik, melyek 2004. évben a következők voltak:

- Az Akadémia tudományos csere-egyezményeinek keretében történő utazások lebonyolítása, vagyis a kiutazók menetjegyének biztosítása, a fogadó partnerrel való egyeztetés. A beutazók számára a szállás, napidíj, belföldi közlekedés stb. biztosítása, kapcsolattartás a küldő és fogadó féllel.

Projekt megállapodások alapján megvalósuló utak esetében ugyancsak a NEI intézi a ki- és beutazásokat, a szállás biztosítását, a konferenciákkal kapcsolatos gazdasági ügyeket. Ezen kívül lebonyolítja a központi költségvetés terhére megvalósuló akadémiai utazásokat.

- Az Akadémia nemzetközi tevékenységével összefüggő határozatok, döntések végrehajtása, két - és többoldalú tudományos együttműködési megállapodások előkészítése, keretek felosztása, nemzetközi tudományos szervezetek (NGO) tagdíj viselése, hazai tudományos rendezvények támogatása.

Gépkocsi Szolgálat

A Szolgálat az akadémikusok és a Titkárság hivatalos, közéleti és egyéb célú utazásait biztosítja.

A Szolgálat 2004. évben 438,2 ezer kilométert teljesített, ami 1,5 %-kal alacsonyabb, mint az előző időszakban. A gépkocsi állomány a fuvarfeladatok teljesítésére megfelelő volt.

Összefoglalva a kutatást kiegészítő tevékenység keretében végzett feladatok teljesítése érdekében 1.903,5 millió Ft kiadás merült fel, melyhez 1.132,8 millió Ft működési célú, 397,1 millió Ft felhalmozási célú támogatás és 588,7 millió Ft saját bevétel kapcsolódott, melyből 89,1 millió Ft az előző évi maradvány-igénybevétele volt. A 2004. évi gazdálkodásból 214,4 millió Ft maradvány keletkezett és 0,7 millió Ft vállalkozási eredmény, mely a 2005. évre áthúzódó kötelezettségek finanszírozásához szükséges.

Előirányzatok és teljesítések alakulása

08. Kutatást kiszolgáló szervek

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	2.232,3	1.602,7	2.167,2	1.903,5	85,3	87,8
Ebből:						
személyi juttatás	496,9	491,0	508,9	482,7	97,1	94,9
központi beruházás	95,8	-	76,8	76,8	80,2	100,0
Folyó bevétel	620,8	313,0	547,2	499,7	73,8	83,7
Támogatás	1.541,8	1.289,7	1.529,8	1.529,8	99,2	100
Előirányzat-maradvány	152,0	-	90,2	89,1	58,6	98,8
Létszám (fő)	179	185	182	175	97,8	96,2

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat- módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	1.602,7	313,0	1.289,7	491,0
Módosítások jogcímenként				
Többletbevétel	211,3	211,3	-	7,2
Könyv- és folyóirat	1,4	-	1,4	0,5
Felújítás	104,1	8,8	95,3	-
Központi beruházás	76,8	1,5	75,3	-
Működési előir. közötti átcsoportosítás				-24,7
Osztalék bevétel	0,7	0,7	-	-
Működési többlettámogatás	30,0	-	30,0	7,3
Elvonás belső elle- nőrzéssel kapcsolatban	-1,4	-	-1,4	-
OTKA	5,1	-	5,1	-
Nyugdíjas akadémikus támogatása	0,3	-	0,3	0,2
NKTH-MTA megállapodások	49,7	-	49,7	-
KvVM	4,5	-	4,5	0,6
Csökkentés a 2351/2004. Korm. hat. alapján	-48,2	-	-48,2	-
Fejlesztési programok	40,0	11,9	28,1	-
Előirányzat-maradvány igénybevétel	90,2	90,2	-	26,8
Módosított előirányzat	2.167,2	637,4	1.529,8	508,9

Kiadási előirányzatok*millió Ft-ban, egy tizedessel*

	Eredeti	Módosított	Teljesítés
	előirányzat		
Személyi juttatások	491,0	508,9	482,7
Munkaadókat terhelő járulékok	154,6	154,6	143,5
Dologi kiadások	739,0	1.023,5	967,1
Működési célú pénzeszköz átadások	12,0	45,3	43,6
Intézményi beruházási kiadás	2,2	50,8	42,6
Központi beruházás	-	76,8	76,8
Felújítás	203,9	306,4	146,3
Kölcsönök	-	0,9	0,9
Kiadások összesen	1.602,7	2.167,2	1.903,5

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	384,2	162	378,6	155
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	29,7	23	32,9	20
Állományba nem tartozók	77,1	-	71,2	-
Összesen	491,0	185	482,7	175

Létszám alakulása

	2003. év		2004. év		Változás összes létszám (%)	Változás kutatói létszám (%)
	összes létszám	ebből: kutató	összes létszám	ebből: kutató		
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	161	8	155	8	96,3	100
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	18	3	20	3	111,1	100
Összesen	179	11	175	11	97,8	100

Felújítás

Az ingatlanok felújításra az intézetek nettó értéken 117,5 millió Ft-ot fordítottak.

Beruházás

Központi beruházásként 76,8 millió Ft-ot kaptak az Akadémiától, melyet 1,5 millió Ft-tal egészítettek ki saját forrásból.

Előirányzat-maradvány alakulása

	2003. év millió Ft	2004. év	Változás (%)
Ingatlankezelés	37,4	176,1	470,9
Nemzetközi kapcsolatok	1,3	0,3	23,1
Kisegítő szolgáltatás	0,8	4,7	587,5
Kutatást kiegészítő tevékenység	45,7	33,5	73,1
Könyvtári tevékenység	-3,6	-0,2	5,6
Összesen	81,6	214,4	262,6

A maradványok kötelezettség vállalással terheltek, 2005. évben felhasználásra kerülnek.

Vállalkozási tevékenység

A címen belül kizárólag az Akadémiai Létesítmények Fenntartása és Üzemeltetésénél fordul elő vállalkozási feladat. Ezen belül 0,7 millió Ft összegű osztalékbevétele keletkezett.

9. cím Támogatott Kutatóhelyek Irodája

A jelen beszámolási év a támogatott kutatóhálózat 2003-2006. közötti harmadik ciklusának második évét foglalja magába. A ciklus kezdeti évének végére véglegesítődött a kutatócsoportok száma, így 2004-ben 171 kutatócsoport alkotta a támogatott kutatóhelyek hálózatát. A 171 kutatócsoportból 58 kutatócsoport a matematikai és természettudományok, 68 kutatócsoport az élettudományok területén, 45 kutatócsoport pedig a társadalomtudományok területén folytatott kutatómunkát.

A 2004. évi működés feltételeinek főbb vonásai

Az év folyamán a pótelőirányzatok révén az éves költségvetési előirányzat jelentősen módosult. Fontos szerepet játszott a működésben, hogy a kutatócsoportok részesülhettek az Akadémia központi fejezeti kezelésű forrásaiból. Segítette a tevékenységet, hogy a kutatócsoportok 4 Millió Ft-ot meghaladó összeget használhattak nemzetközi kapcsolataik ápolására (konferenciákon, szimpóziumokon való részvétel révén és nemzetközileg elismert külföldi tudósok meghívásával). A 2004-ben kapott 8 fiatal kutatói álláshely hozzájárult a kutatói utánpótlás és az iskolateremtés szélesítéséhez. Ezekon túlmenően, bár az előző évekhez képest szerényebb mértékben kapott közel 26 millió Ft beruházási keret javította a kutatás eszközrendszerét.

A kutatócsoportok kutatási feltételeiknek bővítéséhez pályázati úton jutottak támogatáshoz. Ezek közül elsősorban az OTKA, NKTH, illetve GVOP pályázaton elnyert támogatások biztosítottak pénzügyi fedezetet az effektív kutatómunkához. Ezen pályázatok közül számos 2004-ben lezárult, de lehetőség volt az év során kiírt újabb pályázatokon való részvételre, melyeken ugyancsak sikeresen és eredményesen szerepeltek a kutatócsoportok. Az így elnyert támogatások 2005-2006. évben nyújtanak pénzügyi forrást az eredményesen pályázó kutatócsoportok számára. A pályázatok sajátos feltételrendszereiből adódik, hogy a kutatócsoportok általában a létrejövő konzorciumokon belül igen szorosan és hatékonyan működnek együtt akadémiai intézetek szervezeti egységeivel, egyetemi tanszékekkel és intézetekkel.

A hazai pályázatok mellett jó néhány kutatócsoport különböző együttműködések keretében eredményesen szerepelt EU-s pályázatokon.

A 2004-es év új és fontos eleme, hogy a pályázatok révén a kutatócsoportok együttműködése mind hazai, mind pedig nemzetközi vonatkozásban a korábbiakhoz képest jelentősen szélesedett, mely nagyban hozzájárul a kutatási téma színvonalas és hatékony műveléséhez.

A kutatóhálózat általános működésének alakulása

Az év során a kutatóhálózat összetételében változás nem történt, mely egyben jelzi, hogy a ciklus második évére a támogatott kutatói hálózat stabilizálódott, másrészt mutatja, hogy a meghozott pályázati döntések megalapozottak voltak.

A jelentkező változások az év folyamán elsősorban a kutatócsoport vezetők személyét illetően következtek be, a 70 éves életkorhatár betöltése miatt. Így 6 kutatócsoport esetében volt vezetőváltás, amikor is a társpályázó kapott kutatócsoport vezetői megbízást az MTA Főtitkárától. A vezetőváltások minden esetben zökkenőmentesek voltak és az új kutatócsoport vezetők szakmailag megfelelő garanciát jelentettek a csoport további működéséhez, illetve a kutatási téma eredmények műveléséhez.

A 400 főt meghaladó kutatói létszámon belül jelentős arányt képviselnek a 35 év alatti életkorú kutatók. Ez egyben jelzi, hogy a támogatott kutatóhálózat működése révén hozzájárul ahhoz a célhoz, hogy biztosítsa a kutatói utánpótlást és segítse elő az iskolateremtés lehetőségét.

Új elemként jelent meg, hogy az Akadémia vezetőinek döntése értelmében félidős értékelésre kerül a kutatócsoportok elmúlt két évi (2003-2004.évi) szakmai és tudományos teljesítménye.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a 171 kutatócsoportból álló támogatott kutatóhálózat a jelentkező nehézségek ellenére eredményesen tevékenykedik, és továbbra is jelentős szerepet tölt be a hazai tudományos életben és nem utolsósorban jól szolgálja az Akadémia és a felsőoktatás közötti kapcsolat és együttműködés szélesítését.

Az Iroda előzőekben felvázolt tevékenységéhez 2.266,8 millió Ft működési célú, 71,4 millió Ft felhalmozási célú támogatás, valamint 737,4 millió Ft saját bevétel állt rendelkezésre, melyből 300,2 millió Ft a korábbi időszakban képződött tartalékok igénybevételeből adódott.

A feladatok teljesítése érdekében 2.613,0 millió Ft kiadás merült fel. A 2004. évi gazdálkodásból 462,6 millió Ft maradvány keletkezett.

Előirányzatok és teljesítések alakulása

09. Támogatott Kutatóhelyek Irodája

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	2.852,0	2.076,9	2.885,3	2.613,0	91,6	90,6
Ebből:						
személyi juttatás	1.662,5	1.418,3	1.793,0	1.599,4	96,2	89,2
központi beruházás	5,0	-	32,6	32,6	652,0	100,0
Folyó bevétel	196,9	67,7	246,9	437,2	222,0	177,1
Támogatás	2.623,1	2.009,2	2.338,2	2.338,2	89,1	100,0
Előirányzat-maradvány	332,3	-	300,2	300,2	90,3	100,0
Létszám (fő)	567	535	600	589	103,9	98,2

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat- módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	2.076,9	67,7	2.009,2	1.418,3
Módosítások jogcímenként				
Fiatal kutatói pályázat	163,2	-	163,2	121,6
Többletbevétel	168,8	168,8	-	62,2
Idős akadémikus támogatás	3,0	-	3,0	0,9
Központi beruházás	32,6	4,7	27,9	-
Feladatfinanszírozás	10,0	5,7	4,3	5,3
MEH-MTA	1,4	-	1,4	0,6
ESZCSM	2,0	-	2,0	0,1
OM-MTA	7,6	-	7,6	6,7
OTKA	93,1	-	93,1	32,6
IHM-MTA	2,5	-	2,5	0,7
Közalkalmazotti illetményemelés	50,4	-	50,4	38,2
Csökkentés a 2351/2004. Korm. hat. alapján	-26,4	-	-26,4	-
Működési előirányzatok közötti átcsoportosítás	-	-	-	-1,6
Előirányzat-maradvány igénybevétele	300,2	300,2	-	107,4
Módosított előirányzat	2.885,3	547,1	2.338,2	1.793,0

Kiadási előirányzatok*millió Ft-ban, egy tizedessel*

	Eredeti	Módosított	Teljesítés
	előirányzat		
Személyi juttatások	1.418,3	1.793,0	1.599,4
Munkaadókat terhelő járulékok	468,2	591,8	523,8
Dologi kiadások	173,6	343,1	338,0
Működési célú pénzeszköz átadások	3,1	28,2	28,2
Intézményi beruházási kiadás	13,7	96,6	91,0
Központi beruházás	-	32,6	32,6
Felújítás	-	-	-
Kiadások összesen	2.076,9	2.885,3	2.613,0

Teljesítések**Bevételek megoszlása forrásonként**

2004. évi tényadat megoszlása (%)

OTKA támogatás	11,6
OTKA pénzeszközátadás	-
KMŰFA tám.	-
KMŰFA pénzeszköz.	-
OKTK, AKP	-
NKFP tám.	-
NKFP pénzeszköz átadás	28,2
Feladatfinanszírozás	-
Vállalkozástól	1,3
Külföldi megbízások	12,1
Egyéb források támogatásként	1,1
Egyéb források átvett pénzként	7,3
Előirányzat-maradvány igénybevétele	38,4
Bevételek összesen	100,0

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	1.225,6	491	1.230,6	500
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	87,0	44	114,7	89
Állományba nem tartozók	105,7	-	254,1	-
Összesen	1.418,3	535	1.599,4	589

Létszám alakulása

	2003. év		2004. év		Változás összes létszám (%)	Változás kutatói létszám összesen (%)
	összes létszám	ebből: kutató	összes létszám	ebből: kutató		
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	491	394	500	396	101,8	100,5
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	76	39	89	39	117,1	100,0
Összesen	567	433	589	435	103,9	100,5

Felújítás

2004. év folyamán felújítási feladatot nem végzett.

Beruházás

Központi beruházásként akadémiai támogatásból 32,6 millió Ft-ot kaptak.

Intézményi beruházásként gép, berendezés beszerzésére 91,0 millió Ft-ot fordítottak.

Előirányzat-maradvány alakulása

	2003. év	2004. év	Változás
	millió Ft		(%)
Természettudományi kutatások	178,6	274,2	153,5
Orvostudományi kutatások	35,5	57,6	162,3
Agrártudományi kutatások	10,5	14,0	133,3
Műszaki tudományi kutatások	25,8	38,4	148,8
Társadalomtudományi kutatások	47,2	71,6	151,7
Kutatást kiegészítő tevékenység	2,7	6,8	251,9
Összesen	300,3	462,6	154,0

A maradványok kötelezettség vállalással terheltek, 2005. évben felhasználásra kerülnek.

Vállalkozási tevékenység

Az Iroda 2004. évben vállalkozási tevékenységet nem folytatott.

10. cím Jóléti intézmények

A jóléti intézmények feladatköre a következő:

- **Gyermekintézmény**

Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde az akadémiai intézetek dolgozói – 18 hónapos kortól 3 éves korig – gyermekeinek ellátását, gondozását, illetve 3-7 éves korig a gyermekek nevelését és iskolára való felkészítését biztosítja.

- **Üdülés**

A Tudós-, Hivatali Üdülők és az Alkotóház az akadémikusok és hozzátartozóik, valamint az intézetek és a Titkárság munkatársainak üdülését, pihenését biztosítják.

Szervezeti változások:

A gazdálkodási környezet alakulásai:

- az Óvoda és Bölcsőde az elmúlt év során is igyekezett megfelelni az elvárásoknak. Sokrétű előadásokat, zenei képzéseket, kirándulásokat szerveztek a gyermekek számára.

Az intézmény bölcsődei férőhely igénybevétele, mint előző évben 113%-os volt, az óvodai férőhely kihasználtság 87%, mely az előző évhez viszonyítva 4,3%-os emelkedést mutat.

- az üdülőkben 2004. évben szervezeti változás nem történt, de a következő évekre új szabályzat, új eljárási rend készült az üdülők igénybevételeéről.

= az Alkotóház működése 2004. évben is stabil és folyamatos volt. Fő feladata a tudományos alkotómunka körülményeinek megteremtése, valamint az ehhez szükséges színvonalas ellátás biztosítása.

2004. évben az összesen teljesített üdültetési napok száma 5%-kal emelkedett az előző évhez képest.

A különféle rendezvényekből 6,5 millió Ft bevételük származott, amely az előző évnél is 2%-kal jobb eredmény.

= a mátrafüredi üdülőben szervezeti változás nem volt.

Az Szja törvény kedvező módosítása folytán minimálisra csökkent a 44%-os befizetési kötelezettség.

A Malom Fogadó, a büfé és a mosoda olyan mértékű veszteséggel működött, hogy az üdülő üzemelését is veszélyeztette, így mosoda tevékenységét november hónapban megszüntették.

Az üdülő 2005. évre 4 fővel csökkentette a létszámát.

= a mátraházai üdülő működése 2004. évben is folyamatos volt.

Az utóbbi évek gyakorlatának megfelelően több szervezet ismételtén visszatérő igényel keresi meg az üdülőt több napos tanácskozások, továbbképzések céljából.

= a szezonálisan működő üdülők: – a balatonalmádi, a balatonvilágosi és a siófoki üdülők elő és utószezon kihasználtsága – kivéve a siófoki üdülőt, ahol a szezon indulása előtt iskoláscsoportot fogadtak – 2004. évben sem volt biztosított.

A szállodai férőhelyhez kissé túlméretezett éttermi kapacitás kihasználtságát ez évben sem tudták biztosítani külső vendégekkel.

Az előző évi szárazság okozta vízcsökkenés is befolyásolta a vendégek üdülési szándékát.

A kihasználtság csökkenést mutat az előző évhez viszonyítva, annak ellenére, hogy a szabad férőhelyeket a vendégek hozzátartozói részére önköltségi áron próbálták értékesíteni.

A jóléti intézmények 2004. évi gazdálkodásához 237,0 millió Ft működési célú, 88,9 millió Ft felhalmozási célú költségvetési támogatás, valamint 207,9 millió Ft saját bevétel állt rendelkezésre, melyből az előző évi tartalék igénybevétele 5,1 millió Ft volt. A 2004. évi gazdálkodásból származó maradvány 24,8 millió Ft, mely a 2005. évre áthúzódó feladatok finanszírozásához szükséges.

Előirányzatok és teljesítések alakulása

10. Jóléti Intézmények

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	680,1	503,9	548,8	509,0	74,8	92,8
Ebből:						
személyi juttatás	185,5	191,0	192,8	185,5	100,0	96,2
központi beruházás	107,2	-	9,2	9,2	8,6	100,0
Folyó bevétel	273,7	187,7	217,7	202,8	74,1	93,1
Támogatás	392,1	316,2	325,9	325,9	83,1	100,0
Előirányzat-maradvány	19,4	-	5,2	5,1	26,3	100,0
Létszám (fő)	116	121	121	115	99,1	95,0

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	503,9	187,7	316,2	191,0
Módosítások jogcímenként:				
- Belső ell. kapcs. zárolás	-1,0	-	-1,0	-
- Korm. hat. alapján elv.	-12,4	-	-12,4	-
- felújítás	9,0	3,6	5,4	-
- központi beruházás	9,2	-	9,2	-
- többlettámogatás	8,5	-	8,5	-
- többletbevétel	26,5	26,5	-	1,0
- előirányzat-maradvány igénybevétele	5,1	5,2	-	0,8
Módosított előirányzat	548,8	222,9	325,9	192,8

Kiadási előirányzatok

millió Ft-ban, egy tizedessel

Eredeti Módosított Teljesítés Előirányzat

Személyi juttatások	191,0	192,8	185,5
Munkaadókat terhelő járulékok	66,2	66,2	61,9
Dologi kiadások	179,2	188,5	162,9
Működési célú pénzeszköz átadások	-	2,4	2,4
Intézményi beruházási kiadás	0,7	5,8	5,4
Központi beruházás	-	9,2	9,2
Felújítás	66,8	75,9	73,7
Felhalmozási célú pénzeszköz átadás	-	8,0	8,0
Kiadások összesen	503,9	548,8	509,0

Teljesítések**A bevételek megoszlása forrásonként**

2004. évi tényadat megoszlása (%)

Egyéb forrás	202,7	97,5
Előirányzat-maradvány igénybevétele	5,1	2,5
Bevételek összesen	207,8	100,0

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	Létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	186,4	117	181,0	111
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	3,8	4	3,7	4
Állományba nem tartozók	0,8	-	0,8	-
Összesen	191,0	121	185,5	115

Létszám alakulása

	2003. év		2004. év		Változás (%)
	összes létszám	ebből: kutató	összes létszám	ebből: kutató	
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	113	-	111	-	98,2
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	3	-	4	-	133,3
Összesen	116	-	115	-	99,1

Felújítás

= akadémiai támogatásból	72,2 millió Ft
= saját forrásból	3,7 millió Ft

Beruházás

= akadémiai támogatásból	9,2 millió Ft
--------------------------	---------------

Előirányzat-maradvány alakulása

	2003. év	2004. év	Változás (%)
	millió Ft		
- üdültetés	5,1	23,9	468,6
- óvodai nevelés	-2,5	5,2	-
- bölcsődei ellátás	2,5	-4,3	-
Összesen	5,1	24,8	486,2

A 2004. évi előirányzat-maradvány bevételi többletből és kiadási megtakarításból keletkezett és kötelezettségvállalással terhelt, 2005. évben felhasználásra kerül.

Vállalkozási tevékenység

A címhez tartozó intézmények vállalkozási tevékenységet nem végeztek.

11. cím OTKA Iroda

Az Iroda alapítása, jogállása

Az Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA) Irodát a tudományos kutatásért felelős tárca nélküli miniszter a 99/1990. (XII. 3.) Kormányrendelet alapján, 1991. szeptember 1. hatállyal alapította.

Az Iroda önálló jogi személyiségű, önálló gazdálkodást folytató, központi költségvetési szerv. Az Iroda munkatársai közalkalmazotti jogviszonyban vannak.

Az Iroda az Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA), 1996. január 1-től Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA Programok) működésével kapcsolatos technikai, pénzügyi, szervezési és adminisztratív feladatokat látja el. Az Iroda működését az OTKA-ról szóló 1995. évi CXXI. törvénnyel módosított 1993. évi XXII. törvény, valamint annak jogutódja az 1997. évi CXXXVI. törvény, az OTKA Szervezeti és Működési Szabályzata és az Iroda Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) szabályozza.

Az Iroda feladatai:

- A pályázatok meghirdetése, fogadása, formai ellenőrzése, nyilvántartása,
- a pályázatok elbírálásával kapcsolatos adminisztratív feladatok, pályázatok továbbítása zsűriknek, szakértőknek, listakészítés, döntés-előkészítés,
 - a vezető kutatókkal szerződéskötés, levelezés,
 - a kutatási szerződések támogatásának utalása, előirányzatának átadása,
 - az éves- és zárójelentések pénzügyi ellenőrzése, zsűriknek, szakértőknek szakmai bírálatra való továbbítása,
 - megbízási szerződések megkötése, megbízási díjak kifizetése szakértők, szakreferensek részére,
 - a vezető kutatókkal történő levelezés, tanácsadás,

- szolgáltatások biztosítása: bizottsági ülésekre terem, nyomdai kapacitás, posta,
- pályázati űrlapok, rész- és zárójelentések nyomtatványainak, OTKA Hírlevélnek és kiadványoknak megtervezése, elkészítése, postázása,
- az OTKA Programok és az Iroda éves költségvetésének, féléves és éves beszámolójának elkészítése.
- információszolgáltatás, adatszolgáltatás az OTKA testületei, minisztériumok, intézmények vezetői részére,
- kapcsolattartás a hazai és külföldi kutatást támogató alapokkal,
- az OTKA honlapjának működtetése.

2004. évben elindult az OTKA elektronikus pályázati rendszerének fejlesztése, elkészült a rendszer koncepcióterve, és ehhez jelenleg logikai rendszertervnek elkészítése van folyamatban. Ugyancsak tervezési szinten elindult az OTKA honlapjának portálrendszerű átalakítása. Emellett a pályázatok bíráltatása 2004-ben már internetes adatbázison keresztül történt.

Az OTKA Iroda 2004. évi feladataival kapcsolatos néhány számadat

- a 2004-ben beérkezett és kiküldött levelek (posta, fax, e-mail) iktatószám szerinti darabszáma: 33388. A tényleges levélforgalom ennél jóval több (körlevelek, rész- és zárójelentések, OTKA Hírlevél).
- a nyilvántartott pályázatok tényleges darabszáma 2004-ben: 43895 db,
- 2004-ben beérkezett új tematikus, ifjúsági és nagyösszegű pályázatok száma: 1290,
- a folyamatban lévő kutatási témák száma: 2722, amelyből 2004-ben indult új kutatási szerződések száma: 580 db,
- a folyamatban lévő kutatási témákkal kapcsolatban kb. 6000 esetben kellett levelezni, ebből 4000 esetben elszámolással kapcsolatosan,
- az OTKA Bizottság által 2004-ben meghirdetett tudományos iskola pályázatra 84 db pályázat érkezett be, amelyből 27-tel történik szerződéskötés 2005-től,
- 2004-ben az érvényben lévő műszerszerződések száma: 526 db,
- a 2003-ról beérkezett részjelentések száma: 1963 db, zárójelentések száma: 757 db,
- a 2004-ben támogatott posztdoktori kutatási szerződések száma 90 db, amelyből új szerződéskötés 52 pályázóval történt, beérkezett új posztdoktori kutatási pályázat 148 db,

- beérkezett könyvtárpályázat 21 db, ebből 20 kapott támogatást,
- folyamatban lévő nemzetközi kutatási szerződések: NWO (holland) 8 db, NSF (USA) 26 db megítélt támogatás van folyamatban, ebből 2004-ben 21 db kapott támogatást, 2004-ben 29 db új pályázat érkezett,
- 2004-ben az OTKA-MTA-EURYI nemzetközi együttműködési pályázati kiírásra 26 db pályázat érkezett,
- 2004-ben az MTA Levéltárába leadott pályázatok ill. szerződések száma 4412 db,
- 2004-ben megbízási szerződés alapján 755 fő részesült megbízási díj kifizetésben; 189 fő 250 db zárójelentés, részjelentés és EURYI pályázat bírálataért, 464 fő a kollégiumokban ill. a szakterületi zsűrikben valamint a különféle bizottságokban végzett munkájáért, 10 fő Ipolyi Arnold díjban részesült, 87 fő a zsűrikben és az egyéb irodai adminisztrációban való részvételükért,
- kutatási támogatások átutalásának, előirányzat átadásának száma: 945 db, 437 intézménynek,
- az OTKA Programokkal kapcsolatos könyvelési, kontírozási és analitikai tételek száma: 3200 ill. 10700 db,
- pénzügyileg ellenőrzött költségterv: 667 db, ellenőrzött részjelentés 1902, zárójelentés 813 db,
- az Iroda gazdálkodásával kapcsolatos könyvelési és analitikai tételek száma kb. 3000 ill. 9000 db,
- kiküldött OTKA Hírlevél 5x4000 db, közreadott pályázati űrlap kb. 3000 db.

Az Iroda gazdálkodásának sajátosságai

Az Iroda gazdálkodásának az egyik jellemzője, hogy előirányzatának 70-75 %-át személyi juttatások és ennek járulékai teszik ki. A személyi juttatások jelentős része - külső személyi juttatások - melyek kifizetése az év második felében történt.

Az Iroda egyetlen bevételi forrása költségvetési támogatás; vállalkozási tevékenysége, saját bevétele nincs. Ezért az utóbbi évek elvonásai érzékenyen érintették az Iroda dologi kiadásainak alakulását.

Az OTKA pályázatok bírálati rendszerének átalakítása (feladat-átcsoportosítás szakmai zsűrik és tudományterületi kollégiumok között, külföldi opponensek felkérése)

lehetőséget teremtett átcsoportosításra a külső személyi juttatásokról a dologi és felhalmozási kiadások szükségszerű kiegészítésére.

Előirányzatok és teljesítések alakulása

11. OTKA Iroda

Megnevezés	2003. évi tény	2004. évi eredeti előirányzat	2004. évi módosított előirányzat	2004. évi tény	4/1.	4/3.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<i>millió forintban egy tizedessel</i>				<i>%-ban</i>	
Kiadás	338,9	326,3	330,6	311,5	91,9	94,2
Ebből:						
személyi juttatás	198,6	200,4	184,5	174,9	88,1	94,8
központi beruházás	-	-	-	-	-	-
Folyó bevétel	-	-	-	-	-	-
Támogatás	322,7	326,3	320,6	320,6	99,3	100
Előirányzat-maradvány	26,2	-	10,0	10,0	38,2	100
Létszám (fő)	34	37	37	37	108,9	108,9

millió forintban egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	326,3	-	326,3	200,4
Módosítások jogcímenként:				
Elvonás	-5,7	-	-5,7	-
Kiemelték közötti átcsoportosítás	-	-	-	-15,9
Előirányzat maradvány igénybevétel	10,0	10,0	-	-
Módosított előirányzat	330,6	10,0	320,6	184,5

Kiadási előirányzatok

millió Ft-ban, egy tizedessel

	Eredeti	Módosított	Teljesítés
	előirányzat		
Személyi juttatások	200,4	184,5	174,9
Munkaadókat terhelő járulékok	60,1	55,8	49,5
Dologi kiadások	55,8	71,3	69,5
Intézményi beruházási kiadás	10,0	19,0	17,6
Kiadások összesen	326,3	330,6	311,5

Teljesítések

Bevételek

Az OTKA Iroda 2004. évi tényleges bevétele az előző évi előirányzat-maradvány igénybeviteléből származott.

Személyi juttatások alakulása

Személyi juttatások

	Tervezett		Tényleges	
	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)	személyi jutt. (M Ft)	létszám (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	111,6	37	119,7	37
Állományba nem tartozók	88,8	-	55,2	-
Összesen	200,4	37	174,9	37

Létszám alakulása

	2003. év		2004. év		Változás (%)
	összes létszám	ebből: kutató	összes létszám	ebből: kutató	
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	33	-	37	-	
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	1	-	-	-	-
Összesen	34	-	37	-	

Az OTKA Irodánál 2004. évben felújítási kiadások nem keletkeztek.

Előirányzat-maradvány

Az Iroda működéséhez 2004. évben 320,6 millió Ft költségvetési támogatás és az előző évi 10,0 millió Ft maradvány igénybevétele állt bevételi forrásként rendelkezésre.

A teljesített kiadások összege 311,6 millió Ft, a keletkezett maradvány 19,1 millió Ft mely a következő évre áthúzódó feladatokra szükséges.

Vállalkozási tevékenység

Az OTKA Iroda 2004. évben nem végzett vállalkozási tevékenységet.

12. cím Fejezeti kezelésű előirányzatok

A fejezeti kezelésű előirányzatok tartalmazzák az Akadémia központilag finanszírozott feladatainak, az OTKA programoknak és a fejezeti tartaléknak az előirányzatait.

Ebbe a körbe tartozó előirányzatok a következők voltak:

- Beruházási alakulása

Beruházási előirányzatokra 300,0 millió Ft került megtervezésre, a központi elvonások hatására ez az összeg 270,0 millió Ft-ra csökkent.

2004. évben a központi beruházási keretknél 49,9 millió Ft maradvány keletkezett, melynek felhasználására 2005. évben kerül sor.

Alapkutatás beruházásai

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	300,0		300,0
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-220,1		-220,1
= elvonás	-30,0		-30,0
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
–			
–			
Módosított előirányzat	49,9		49,9

- Felújítások alakulása

A 2004. évi költségvetési törvényben felújítási feladatokra 807,8 millió Ft került jóváhagyásra, melyből 337,1 millió Ft az akadémiai törzsvagyont kezelő intézmények költségvetésébe beépítésre került, fejezeti kezelésű előirányzatként 470,7 millió Ft-ot megterveztünk. Az intézmények részére összesen 642,5 millió Ft támogatás került leutalásra, amely építési felújítást finanszírozott.

A támogatási keretet egyrészt 0,5 millió Ft saját bevétel terhére történő kiutalás, valamint a HITE LAP Rt. osztalékbevételeiből keletkezett 185,9 Millió Ft-os bevétel növelte. Az intézmények a központi felújítási kiadásokat 170,9 millió Ft-tal kiegészítették. A felújításhoz az áfa kiadások közel 188,3 millió Ft-ot tettek ki.

Ebben az évben is változatlanul segíteni kellett - főleg a kisebb intézményeknek - a felújítási számlák áfa összegének megelőlegezésével az adóhatósági visszatérülésig.

Központi kezelésű felújítás

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	470,7		470,7
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-392,9		-392,9
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Előirányzat-maradvány igénybevétele	106,7	106,7	
– Többletbevétel	186,5	186,5	
Módosított előirányzat	371,0	293,2	77,8

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma			
– saját intézmény (15 db)	293,2	293,2	
– más fejezet intézménye			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány			
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság			
– önkormányzat/vagy intézménye			
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	293,2	293,2	

- **Tudományos társaságok** támogatására 2004. évben 36,8 millió Ft-ot hagyott jóvá a költségvetés. Évközben 1,2 millió Ft-ot a Kormány elvont a fenti keretből így ténylegesen kiutalásra 35,6 millió Ft került. A társaságok a részükre kiutalt támogatások felhasználásáról az elszámolásokat a beszámolási évet követő év január 15-ig megküldik az Akadémia részére. Azoknál a társaságoknál akik ezt a kötelezettségüket nem teljesítik, a következő évben a támogatás visszatartásával kell számolniuk.

Tudós társaságok támogatása

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	36,8		36,8
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Kormány hatáskörében elvonás	-1,2		-1,2
Módosított előirányzat	35,6		35,6

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma			
– saját intézmény (...db)			
– más fejezet intézménye			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány			
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság			
– önkormányzat/vagy intézménye			
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb társaságoknak	35,6		35,6
Összes kifizetés	35,6		35,6

- Fiatal kutatók pályázatos támogatása

Az 1992. évben kihirdetett fiatal kutatói pályázatoknál 2004. évben a nyolcadik három éves időszak pályázatainak zárása következett be. Az egyes pályázati időszakokban szerzett tapasztalatok a következő pályázati kiírásoknál kerültek figyelembevételre.

Fiatal kutatók pályázatos támogatása

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	1.187,0		1.187,0
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-1.187,0		1.187,0
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
–			
–			
Módosított előirányzat			

- **Könyv- és folyóiratkiadás** támogatására 2004. évben 160,6 millió Ft állt rendelkezésre, mely összeg az előző évi kerettől 1,9%-kal magasabb, Az elvonás után viszont 50,4 millió Ft-tal, 31,4%-kal kevesebb összeg állt rendelkezésre.

A Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság döntése alapján a teljes rendelkezésre álló keret felosztásra került, azonban a támogatást igénybevevők közül többen nem tettek eleget az állami támogatással kapcsolatos elszámolási kötelezettségeiknek, illetve több kiadvány nem készült el év végéig, így 38,9 millió Ft kifizetése nem történhetett meg 2004. évben. A 38,9 millió Ft maradvány kötelezettségvállalással terhelt és 2005. évben kerül felhasználásra.

Tudományos könyv- és folyóirat kiadás

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	160,5		160,5
Módosítások kedvezményezettként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-8,7		-8,7
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-4,8		-4,8
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Többlet bevételből	1,1	1,1	
– Előirányzat-maradvány igénybevétel	14,6	14,6	
– Elvonás	-50,4		-50,4
Módosított előirányzat	112,4	15,7	96,7

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettök köre és száma			
– saját intézmény (7 db)	8,7		8,7
– más fejezet intézménye	4,8		4,8
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány	0,4		0,4
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság	59,5		59,5
– önkormányzat/vagy intézménye			
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	73,4		73,4

- Akadémiai Kutatási Pályázatok

Az Akadémiai Kutatási Pályázatok 2003. évi maradványának felhasználása történt ezen a címen.

Akadémiai Kutatási Pályázatok

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat			
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– maradvány igénybevétele	21,7	21,7	
–			
Módosított előirányzat	21,7	21,7	

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettök köre és száma			
– saját intézmény (6 db)	21,7		21,7
– más fejezet intézménye			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány			
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság			
– önkormányzat/vagy intézménye			
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	21,7		21,7

- Nemzeti stratégiai kutatások

A nemzeti stratégiai kutatások keretében elsősorban stratégiai projektek megalapozására (az Európai Integrációhoz való csatlakozás, a modernizáció ágazati stratégiái és alternatívái, a magyarság képe a világban az ezredfordulón), megoldási alternatívák és javaslatok kidolgozására kerülhet sor, melyek segítik az országot az elkövetkezendő évtizedekben várható kihívások megválaszolásában. A stratégiai kutatási programok megvalósítása széles körű szakmai összefogást, az Akadémia tudományos osztályainak, kutatóintézeteinek aktív közreműködését igényli.

Stratégiai kutatásokra 2004. évben 100,0 millió Ft állt rendelkezésre, az elvonás után 42,7 millió Ft került a Társadalomkutató Központhoz leutalásra.

Nemzeti stratégiai kutatások

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	100,0		100,0
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-42,7		-42,7
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Korm. hat.elvonás	-57,3		-57,3
–			
Módosított előirányzat			

- Határon túli magyar tudósok támogatása

2004. évben 47 millió Ft állt rendelkezésre, a központi elvonás után 32,4 millió Ft-ra csökkent a keret. Az összegből 15,4 millió Ft a tudományos műhelyek támogatására, a Kapcsolatok program kiadásaihoz 17,0 millió Ft került átadásra.

A támogatási keretet 14,6 millió Ft központi elvonás terhelte.

Határon túli magyar tudósok kutatásainak támogatása

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	47,0		47,0
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-32,4		-32,4
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Elvonás	-14,6		-14,6
–			
Módosított előirányzat			

- Arany János Közalapítvány támogatására

100 millió Ft került a költségvetésben jóváhagyásra, melyet 38,4 millió Ft központi elvonás terhelt.

A Közalapítvány részére a 31,6 millió Ft támogatási szerződés alapján 2004. évben 100,0%-ban kiutalásra került, 30 millió Ft a Domus programra átcsoportosításra került.

A Közalapítvány az akadémiai támogatást

- ösztöndíjakra,
- könyvkiadásra,
- rendezvényekre,
- működési kiadásokra,

fordíthatja.

Arany János Közalapítvány támogatása

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	100,0		100,0
Módosítások kedvezményezettként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-30,0		-30,0
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Elvonás	-38,4		-38,4
–			
Módosított előirányzat	31,6		31,6

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma			
– saját intézmény (...db)			
– más fejezet intézménye			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány			
– közalapítvány	31,6		31,6
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság			
– önkormányzat/vagy intézménye			
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	31,6		31,6

- **Nagy Imre Emlékház működtetésének alapítványi támogatására** 2004. évben a központi elvonás után 31,9 millió Ft állt rendelkezésre. A 2004. évi keret felhasználása a Nagy Imre Alapítvány elszámolása alapján a következő jogcímeken történt:
 - 2003. nyarán megnyílt az Emlékház a nagyközönség előtt. Kedden és csütörtökön előzetes időpont-egyeztetés alapján tárlatvezetéssel mutatják be a kiállítást és fogadják a – csoportos és egyéni – látogatókat. Elkészült az Emlékházat bemutató ismertető szórólap. A kiállítás katalógusának elkészítése folyamatban van.
 - Tudományos programokra több alkalommal került sor ebben az évben, együttműködve más tudományos műhelyekkel (MTA Történettudományi Intézet, Magyar Országos Levéltár, Filmarchívum, Magyar Nemzeti Múzeum).
 - Tudományos konferenciát rendeztek az „első Nagy Imre kormány” címmel Budapesten a Nagy Imre Emlékházban, Veszprémben és Debrecenben.
 - Könyvbemutatót – Nagy Imre és kora II. kötet – Miskolcon, Békéscsabán, Szabadkán tartottak.
 - Folytatták kiadói tevékenységüket:
 - = Nagy Imre és kora I. kötet utánnomása,
 - = Nagy Imre és kora II. kötete: Észak-Kelet Magyarország 1956. c.

= Folyamatban van az 1956 és az ifjúság c. és a Nagy Imre és kora III. kötet kiadása.

Ebben az évben is megjelentetik az Örökségünk c. kiadványukat.

- Az Első Nagy Imre kormány c. vándorkiállítását bemutatták az Emlékházban, Békéscsabán és a csepeli Nagy Imre ÁMK-ban.
- A Nagy Imre Társaság – Alapító Okiratban meghatározott – tevékenységének, közösségi életének támogatása fontos feladatuk (Hagyományos badacsonytomaji emléktúra, győri és szabadkai diák-vetélkedő).
- Folyamatosan fejlesztik a könyvtárukat.
- Az Alapítvány fő – tudományos-, gyűjtő és feldolgozó – tevékenységének megfelelően folyamatos a Nagy Imre kéziratok gyűjtése, munkásságának és az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeinek feldolgozása, bemutatása.

Nagy Imre Emlékház működésének alapítványi támogatása

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	46,5		46,5
Módosítások kedvezményezettként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Elvonás	-14,6		-14,6
–			
Módosított előirányzat	31,9		31,9

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma			
– saját intézmény (...db)			
– más fejezet intézménye			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány	31,9		31,9
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság			
– önkormányzat/vagy intézménye			
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	31,9		31,9

- **Földgáz áremelés ellentételezésére** a 207/2003. (XII. 10.) Korm. rendelet értelmében 22,1 millió Ft támogatás érkezett december utolsó napjaiban. A 22,1 millió Ft az év végi fejezeti maradvány részét képezi, mivel a felhasználásáról 2004. június 30-ig intézkedtünk.

Földgáz áremelés ellentételezése

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat			
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Előirányzat-maradvány igény	22,1		22,1
–			
Módosított előirányzat	22,1		22,1

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettök köre és száma			
– saját intézmény (1 db)	22,1		22,1
– más fejezet intézménye			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány			
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság			
– önkormányzat/vagy intézménye			
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	22,1		22,1

- Szakmai feladatok teljesítése

Az Akadémia 2003. évben több fejezettel több éves **együtműködési megállapodásokat kötött**, melynek keretén belül jelentős összegű támogatási összeg átvételére is sor került. A támogatási keretből megvalósuló feladatok ellátására az Akadémia tudományterületi főosztályai az érintett intézményekkel is megállapodást kötöttek.

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	534,9		534,9
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-106,3		-106,3
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Előirányzat-maradvány igénybevétel	341,7	341,7	
– Többlet bevétel	253,4	253,4	
– Elvonás	-158,4		-158,4
Módosított előirányzat	865,3	595,1	270,2

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma			
– saját intézmény (30 db)	557,5		557,5
– más fejezet intézménye			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány			
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság	21,2		21,2
– önkormányzat/vagy intézménye			
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	578,7		578,7

- **Az intézményhez le nem bontott bevétel** a tervezési utasítás alapján megtervezett saját bevételnek az a része, melynek felhasználási jogcíme és intézményi háttere a költségvetés készítése időszakában még ismeretlen. A 4.618,5 millió Ft-os jóváhagyott keret az intézmények bevétellel kapcsolatos igénylése alapján leosztásra került.

Intézményhez le nem bontott bevétel

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	4.618,5	4.618,5	
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-4.618,5	-4.618,5	
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
Módosított előirányzat			

- **Bolyai János Kutatási Ösztöndíj**

Az ösztöndíjakra jóváhagyott 829,9 millió Ft felhasználása a Doktori Tanács Titkárságán leírtak alapján valósult meg.

Bolyai ösztöndíj

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	869,9		869,9
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-869,9		-869,9
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
–			
–			
Módosított előirányzat			

- **Balaton kutatás:** A 2003. évben megkötött MTA-MEH Balaton kutatási megállapodáson kívül befejező szakaszához érkezett a **korábbi években Balatonkutatásokra átvett támogatások felhasználása.** A szakmai teljesítés minden kutatási témánál megtörtént, a pénzügyi teljesítések 2005. évre áthúzódtak.

Balaton állapotának javítását szolgáló kutatások*millió forintban, egy tizedessel*

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat			
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	0,6		0,6
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Előirányzat-maradvány	6,1		6,1
Módosított előirányzat	6,7	6,1	0,6

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma			
– saját intézmény (...db)			
– más fejezet intézménye			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány			
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság			
– önkormányzat/vagy intézménye	5,8		5,8
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	5,8		5,8

- **Főtitkári tartalékra** rendelkezésre álló 57,0 millió Ft teljes mértékben felhasználásra került.

Fejezeti tartalék

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	57,0		57,0
Módosítások kedvezményezettként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-38,6		-38,6
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Elvonás	-18,4		-18,4
–			
Módosított előirányzat			

- OTKA Programok

Az Akadémia fejezeti kezelésű előirányzatai között kell megtervezni az OTKA programok előirányzatait és szintén ezen belül kell a teljesítésről is beszámolni.

Az OTKA Programokkal kapcsolatos finanszírozási, elszámoltatási feladatokat az OTKA Iroda látja el. A Programokra 2004. évben 6.700,0 millió Ft támogatás állt rendelkezésre, a témapályázatokra, melyet 1.296,8 millió Ft központi elvonás csökkentett.

A központi költségvetés általános tartalékából elnyert 300,0 millió Ft támogatás csak kis mértékben ellensúlyozta ezt az elvonást.

A Programokkal kapcsolatos szakmai és pénzügyi beszámolót a **7. számú melléklet** tartalmazza.

OTKA- Kutatási témapályázat*millió forintban, egy tizedessel*

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat	6.700,0		6.700,0
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-1.301,5		-1.301,5
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra	-3.808,5		-3.808,5
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Előirányzat-maradvány	241,3	241,3	
– Többlet bevétel	43,8	43,8	
– Elvonás	-1.296,8		-1.296,8
– általános tartalékból	300,0		300,0
Módosított előirányzat	878,3	285,1	593,2

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma			
– saját intézmény (...db)			
– más fejezet intézménye	206,3		206,3
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány	102,8		102,8
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság	25,8		25,8
– önkormányzat/vagy intézménye	24,2		24,2
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	359,1		359,1

OTKA- Műszerpályázat*millió forintban, egy tizedessel*

2004. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2003. évi CXVI. törvény szerinti előirányzat			
Módosítások kedvezményezetttenként			
– saját intézménynek			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet intézményének			
= működésre			
= meghatározott feladatra			
= tovább finanszírozásra			
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
– Előirányzat-maradvány	53,6	53,6	
– Többletbevétel	3,2	3,2	
Módosított előirányzat	56,8	56,8	

millió forintban, egy tizedessel

2004. évi teljesítés levezetése	Kiadás	Kiadásból	
		működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma			
– saját intézmény (...db)			
– más fejezet intézménye	56,8		56,8
– más fejezet fejezeti kezelésű előirányzata			
– alapítvány			
– közalapítvány			
– közhasznú társaság			
– gazdasági társaság			
– önkormányzat/vagy intézménye			
– elkülönített állami pénzalap			
– társadalombiztosítási költségvetési szerv			
– magánszemély			
– egyéb (megjelölve)			
Összes kifizetés	56,8		56,8

Az Akadémia 2004. évi költségvetésének végrehajtását összefoglalóan a következőkkel lehet jellemezni:

1. Tovább nőtt az intézményi gazdálkodást jelentős mértékben nehezítő, zárolási intézkedések száma, és a zárolt összeg volumene.

A gazdálkodás instabillá válik, az intézmények kizárólag a saját bevételeikkel tudják az ebből adódó gondokat ideiglenesen megoldani.

2. Az intézményi bevételek volumene 2004. évben 23,7%-kal növekedett, melyen különösen kimagaslóak a belföldről és külföldről származó pályázati pénzek.

A klasszikus kutatási szolgáltatások, vállalkozási szolgáltatások 2004. évben a 2003. évi szinten maradtak.

3. A fejlesztési források hiánya miatt a korábbi években javulási tendenciát mutató gépműszer korszerűségi mutató 31,3%-ra csökkent az előző évi 34,9%-ról. Ennek a csökkenésnek várható következménye lehet, hogy a korszerű műszerigényes kutatásokat az intézmények megszüntetik.

4. Változatlanul gondot jelentett a pályázatok utófinanszírozása valamint döntően a külföldi pályázatok szerződés kötéseinek és az ehhez kapcsolódó előlegek kifizetési határideje.

Ez a kutatóintézetek likviditási helyzetét tovább rontotta.

5. Az év közben végrehajtásra került 3%-os illetményemelés 2005. évi kifizetéshez a költségvetés nem biztosított bázis szinten támogatást, így az intézmények, ha el akarták kerülni a létszámcsökkentéseket, akkor ezt a központi illetményfejlesztést egyszeri jelleggel biztosították a közalkalmazottak részére.

Az Akadémia felügyelete alá tartozó köztestületi költségvetési szerveknél a 2002. szeptember átlag 50%-os illetményemelés óta nem került sor éves rendszerességgel illetményemelésre, így a kötelező átsorolásokat is az intézmények saját bevételei terhére kellett rendezni, mely további bizonytalanságot jelent a jövőre nézve.

6. A fejezeti belső ellenőrzések az elmúlt évben lényegi, személyes felelősség felvetését igénylő hiányosságokat nem állapítottak meg.

Szorosan hozzátartozik a felügyeleti ellenőrzés tapasztalataihoz, hogy nem ritkák a rendezett, jól működő intézmények. Az is gyakori volt, hogy csak eseti és nem súlyos hibák kijavítását, hiányosságok felszámolását kellett kezdeményezni.

Budapest, 2005. június „ ”

Meskó Attila
főtitkár